

Obrana

jún 2006

Otto Wagner, bývalý veliteľ rozviedky 9. bataliónu Jegorov, väzeň nacistov a dnes podpredseda Európskeho výboru väzňov koncentračných táborov, ďalej Rudolf Málek, ktorý má od povstaleckých bojov pri Čremošnom následkom ťažkého zranenia nepohyblivú ruku, ako aj niekoľko desiatok ďalších priamych účastníkov oslobodzovacích bojov bolo tými najčestnejšími hosťami na oslavách 61. výročia Víťazstva nad fašizmom na bratislavskom Slavíne. V pondelok 8. mája ich tu organizoval Bratislavský samosprávny kraj a bratislavský oblastný výbor Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov za pomoci Ozbrojených síl SR.

Na Slavíne sláva víťazom

K monumentu na Slavíne sprevádzaní tónmi Posádkovej hudby OS SR položili vence zástupcovia Kancelárie prezidenta republiky, vlády SR, veľvyslanectiev, kraja a mesta. Čestná stráž OS SR niesla aj veniec Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. Vládu SR a zároveň rezort obrany na spomienkovom akte reprezentoval minister obrany Martin Fedor, Ozbrojené sily SR zastupoval zástupca náčelníka generálneho štábu generálmajor Peter Gajdoš.

Prednosta krajského úradu v hlavnom meste Branislav Longauer vyčíslil, že do druhej svetovej vojny bolo vinou nacizmu a fašizmu zatiahnutých 61 krajín sveta s 81% svetovej populácie. Do vojenskej služby bolo povolaných 110 miliónov osôb, následkom vojny zahynulo 50 miliónov osôb a 35 miliónov bolo zranených. Zdôraznil, že na odkaz oslobodzovacích bojov a posolstvo vojnového víťazstva nesmieme nikdy zabudnúť. O to viac v demokracii, kedy si po vynútenom 40-ročnom mlčaní a zahmlievaní bývalým režimom možno pripomínať nielen všetky zásluhy bojovníkov z východného frontu, ale aj tých, ktorí nás oslobodzovali od západu.

„Patrím k mladšej generácii, ale ani my nesmieme zabúdať na tie desiatky miliónov ľudí, ktorí zahynuli v bojoch proti nacizmu a fašizmu,“ podčiarkol minister obrany Martin Fedor. Pre OBRANU dodal, že protifašistická tradícia je živá aj v jeho rodine. Fedorov starý otec Jozef Žmolek, v roku 1944 vojak povinnej služby, odišiel totiž po rozpustení Rýchlej divízie so skupinou kamarátov do hôr, kde sa pridali k partizánom. V Slovenskom národnom povstaní bol aj zranený.

Pavol VITKO
Foto **Michal BURZA**

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Jozef ŽIAK
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

nadporučík Mgr. Vladislav VAVRINEC
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
PhDr. Michal KRÍŠKO, tel.: 0960 313 054
e-mail: michal.krisko@mod.gov.sk

Fotoeditor:
Michal BURZA, tel.: 0903 824 155
e-mail: michal.burza@mod.gov.sk

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kpt. Ing. Otakar Hrabák
Lýdia Ševčíková
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na prvej strane ilustračná snímka
slovenského vojaka v Afganistane
Foto **Michal BURZA**

Nevyžiadany obrazový materiál
a rukopisy nevraciamy.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Z obsahu

Odpočet ministerstva

str. 6 – 9

Kriminalita vojakov

str. 18

IDEB 2006

str. 22 – 27

Transformácia športu

str. 39

Editoriál

Kolégium ministra obrany Martina Fedora rokovalo v máji o novele Zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov s cieľom zosúladiť niektoré časti jeho znenia s požiadavkami praktického života vojsk. O týchto otázkach, sme sa na stránkach OBRANY dvakrát rozprávali s náčelníkom Generálneho štábu OS SR generálporučíkom Ľubomírom Bulíkom. Vojaci oceňujú, že vypočul ich skúsenosti a názory a po korekciách ich presadzuje. Zopár otázok je však aj opačným smerom - k vojakom. K niektorým. Trebárs: myslí si niekto, že ak sa pred vyvedením do výcvikového priestoru „hodí na maródku“, je to morálne ospravedlniteľné práve preto, že momentálne je príspevok za vyvedenie nulový? Nuž, na túto otázku by vedelo odpovedať nemalo veliteľov, ktorí pred odchodom napríklad na Lešť zistili, že ich jednotka je akási poredšia. Ako kedysi hovorili „súduhovia“: ubudlo im živšej sily. Viem – lekárske potvrdenia o aktuálnej chorobe pred vyvedením sú iste všetky formálne v poriadku. Formálne. Lenže je tu aj iná rovina vzťahov. Je o spolupatričnosti, súdržnosti a schopnosti pochodovať s jednotkou aj vtedy, keď ma niečo začalo omínať v bagandži. Okrem toho - ak som sa raz dal dobrovoľne vyradiť z partie, kto sa na mňa spoľahne nabudúce?

Na výstave IDEB v Bratislave bolo vidieť, že naši priemyselníci už nie sú vo vzájomnom „stave studenej vojny“ a podrážania si ňôh, ako tomu bolo v 90-tych rokoch. Pokiaľ im to dovoľujú obchodné záujmy, nachádzajú k sebe konštruktívne cesty. Na tom sa dá stavať. Združenie obranného priemyslu sa opäť stalo akceptovanou organizáciou a dôstojným partnerom pre rezort obrany a štát ako taký. Vojaci, myslím najmä tých v zálohe a vo výslužbe, si zvolili iný postup. Nateraz nie je súčasťou ich všeobecného úsilia vybudovať si vplyvnú a prestížnu organizáciu. Takú, ktorá by o. i. bola rešpektovaným partnerom ministerstva obrany a napríklad by mala vážne slovo v diskusii pri tvorbe zákonov. Okrem toho by takúto prestížnu organizáciu, schopnú korektne a s mandátom svojich členov diskutovať s vedením rezortu obrany, oslovovali v polemických veciach aj médiá. Takýto všeobecne rešpektovaný korektný a profesionálny hlas neraz vo verejnej diskusii v oblasti obrany chýba. Preto dostávajú slovo aj hlasy, pri ktorých profesionalite a korektnosti možno postaviť otázku. Potenciál na získanie takejto pozície vrátane možnosti vytvoriť istú vojenskú lobby donedávna malo Združenie vojakov Armády SR. Lenže po tom, ako sa najmä penzionovaní generáli rozhodli založiť si vlastné občianske združenie ostali členovia uvedenej organizácie bez veľkej časti generálov, pričom títo generáli zostanú bez vojska. Škoda. No tak či tak – pekné leto.

Nervozita a sebadôvera

Odborná výcviková škola pozemných síl v Martine za krátku dobu trvania (vznikla koncom roku 2004 a prvých frekventantov začala školiť v januári 2005) pripravila vo svojich kurzoch pre ozbrojenú silu, najmä však útvary pozemných síl, stovky nových odborníkov v 12 odbornostiach a 26 špecializáciách. Okrem toho školí v rôznych preškolovacích a obnovovacích kurzoch aj mnohých profesionálnych vojakov. Inak tomu nebolo ani v priebehu týždňového vyvedenia frekventantov školy na prelome apríla a mája do Vojenského výcvikového priestoru Lešť.

Podľa veliteľa vyvedenia nadporučíka Kamila Baculu si práve na Lešti majú frekventanti osvojiť čo najviac praktických návykov. „V našom školiacom zariadení v Martine získali potrebné teoretické základy i niektoré praktické zručnosti. Posádkové cvičiská nám

ale nedávajú také možnosti na výcvik ako Vojenský výcvikový priestor Lešť. Týždeň strávený na Lešti je tou najlepšou prípravou pred záverečnými skúškami, ktoré všetkých čakajú v našej domovskej posádke,“ konštatuje nadporučík Bacula.

KURZY TRHACÍCH PRÁČ

Zástupca veliteľa roty výcviku a bojovej podpory nadporučík Igor Rišian pripravuje vo svojej jednotke budúcich odborníkov v delostreleckých, chemických a ženijných odbornostiach. Okrem toho pripravujú v jedno a dvojtýždňových kurzoch profesionálnych vojakov z útvarov, ktorí ich potrebujú pre svoju prácu.

„Na týždeň k nám prichádzajú vojaci na obnovenie svojich zručností a podmienok. Najmä keď uplynuli tri roky od ich posledného školenia. Dvojtýždňový je zasa kurz základných trhacích prác pre vojakov z útvarov,“ hovorí nadporučík Rišian.

Medzi nich patrí aj poručík Jozef Miňovský z hlohovského multifunkčného práporu. Pred rokom absolvoval v Sklenom kurz odborného pyrotechnika. V tomto kurze chce získať potrebné odborné zručnosti v trhacích prácach. Jeho kolega z toho istého útvaru rotmajster Michal Šebo pracoval po skončení strednej vojenskej školy v Nitre v piešťanskej leteckej základni ako pėhamák, po jej zrušení prešiel na muničnú základňu do Nového Mesta nad Váhom a po jej zrušení do Hlohovca.

„Pre lepšie budúce uplatnenie vo svojom súčasnom útvaru mi tento kurz pomôže. Až na Lešti som zistil, čo všetko dokáže výbušina a munícia. Nikdy by som si predtým nemyslel, že tak ľahko doslova odkroji statný kmeň stromu, železný, betónový či dokonca železobetónový stĺp. Je to príjemný, hoci zároveň aj dosť mrazivý pocit ovládať takúto silu. Všetko musí byť presne spočítané, dodržané bezpečnostné opatrenia.

Niekedy má človek sem-tam nutkanie trochu si ich zľahčiť, ale pri práci s muníciou a trhavinami mi to ani nenapadne. Stačila krátka praktická ukážka pôsobenia výbušnín," poznamenáva rotmajster Šebo.

CESTA K OPRÁVNENIU

Spoločne s ostatnými účastníkmi základného kurzu najskôr získal potrebné teoretické a neskôr aj prvé praktické znalosti. Od zhotovenia časového roznečovača cez prípravu jednoduchých bleskovcových roznetových sietí. Potom prešli všetci účastníci kurzu na zhotovenie elektrických roznetových sietí a prácu so špeciálnym ženíjným náloživom. To bolo vlastne už finále ich prípravy. Z kurzu si všetci po jeho úspešnom absolvovaní odnášajú oprávnenia. Cesta k nim ale nie je podľa riadiaceho trhavých prác a inštruktora odbornej výcvikovej školy z Martina rotmajstra Petra Vangela taká jednoduchá.

„Najťažšie je pre nich prekonať určitú celkom prirodzenú psychickú bariéru pri prvom stretnutí s výbušnínami a trhavinami. Po teoretickej stránke sa síce naučili, čo všetko môžu spôsobiť, ale dokážu to lepšie pochopiť až po prvej praktickej ukážke. To je iba polovica cesty, ktorú musia prejsť. Hlavný zlom nastáva, keď po prvý raz majú v rukách trhavinu. Vidím, ako sú mnohí z nich nervózni, potia sa, doslova sa im trasú ruky, keď zhotovujú časový roznečovač. Na druhej strane je zaujímavé pozorovať, ako tí istí ľudia naberú po prvom úspešnom odpálení až neskutočné množstvo sebadôvery. Dokonca ich musíme občas krotiť a vysvetľovať, že stále sú len na začiatku cesty," spomína rotmajster Vangel.

Jeho slová potvrdzujú aj ďalší dvaja príslušníci hlohovského útvaru rotmajstri Jozef Antalík a Martin Stolár. Prvý pracuje ako veliaci poddôstojník čaty poľných služieb. Má svojich podriadených, ktorých pripravuje aj zo ženínej prípravy. K tomu, aby to robil kvalitnejšie a efektívnejšie mu pomohol aj tento kurz. Obnovil si dávnejšie poznatky a návyky. Jeho kolega rotmajster Stolár je veliacim poddôstojníkom čaty prepravy materiálu.

ADRENALÍN A VÝBUCH

„Pred prvým trhaním som pociťoval poriadny adrenalín a nervozitu. Nevedel som, čo to urobí. Výbuch a najmä jeho následky ma veru poriadne prekvapili. Aj napriek tomu, že nám predtým ukazovali fotografie a video. Realita je ale len jedna. Postupne som získaval sebadôveru. Aj keď určitej bázne pred výbušnínami som sa celkom nezbavil. S niektorými vecami som bol dosť prekvapený. Nečakal som, že ma v kurze bude čakať toľko počítania. Ale som zasa rád, že dnes si už viem presne spočítať, koľko náloživa je potrebné na likvidáciu prekážky v podobe železnej tyče, stromu či stĺpu. Je to dobrý pocit, že vďaka našim inštruktormi dnes zvládneme aj takéto úlohy," hovorí o kurze rotmajster Stolár.

Kurzy však nie sú len jednosmernou cestou. Nadporučík Rišian pripomína, že najmä vojenský profesionáli, ktorí prichádzajú na zdokonaľovací kurz, prinášajú nie zriedka nové poznatky a podnety. Hlavné

zo svojho pôsobenia v zahraničných misiách. Či už v Iraku, Afganistane, na Cypre a Golanských výšinách.

Oba kurzy vyvrcholili záverečnými skúškami, ktoré viedol náčelník oddelenia odboru pre riadenie operácií a výcvik trenčianskeho veliteľstva Síl výcviku a podpory major Miroslav Ollé. „Kurz základných trhavých prác bol zameraný na zvládnutie vojenských trhavín a roznečovadiel a zásady práce s nimi. Rovnako aj na prípravu a uskutočnenie vybraných trhavých prác. S výnimkou jedného všetci účastníci základného kurzu uspeli a na tri roky získali potrebné oprávnenie. Treba len dúfať, že po návrate k útvaram tieto skúsenosti využijú. V opačnom prípade len zbytočne zaberali miesto ďalším záujmom," hodnotí major Ollé.

V martinskej škole sa v súčasnosti vytvára nová výcviková jednotka - rota ďalšieho odborného výcviku. Podľa jej veliteľa kapitána Ľuboša Porubského by už od januára budúceho roka mala školiť odborníkov na pozície rotný a rotmajster. „Získajú u nás po odbornej stránke najvyššie poddôstojnícke vzdelanie. V súčasnosti hľadáme najvhodnejších odborníkov, ktorí budú tieto kurzy viesť," približuje najbližšiu perspektívu školy.

AKO ZAMEDZIŤ NEDOROZUMENIAM

Veliaci poddôstojník školy štábný nadrotmajster Rastislav Leško spolu s nadporučíkom Kamilom Baculom konštatujú, že práve krátka história ich školy sa podpísala pod niektoré nedorozumenia i nepriaznivé vyjadrenia v tlači na ich adresu. Podľa nich vyplývajú predovšetkým z neznalosti. Mnohí velitelia nepoznajú učebné plány školy a nie celkom dobre vedia, čo všetko môžu od jej absolventov očakávať po ich príchode k svojim jednotkám. „Nesmú ani podliehať sebaklamu, že sú to hotoví odborníci. Získali u nás potrebnú sumu teoretických i praktických znalostí a návykov, ale práve velitelia ich musia priamo v útvaroch ďalej rozvíjať. Nenechať týchto vojakov samých na seba," zdôrazňuje veliaci poddôstojník školy, štábný nadrotmajster Leško.

Bolo by dobré, keby si velitelia útvarov našli cestu do martinskej školy, kde by sa podrobnejšie oboznámili s jej učebnými a výcvikovými programami. Potom by sa predišlo zbytočným nedorozumeniam. Najlepšie by bolo, keby takúto návštevu spoločne zorganizovali pre nich veliteľstvá pozemných síl i výcviku a podpory.

Text a foto Jozef ŽIAK

Odpočet

„Komplexné hodnotenie ukázalo, že Slovensko dokázalo reagovať na zásadnú zmenu bezpečnostno - politickej situácie po vstupe do NATO a Európskej únie,“ zdôraznil minister obrany Martin Fedor 25. apríla v Bratislave na konferencii pod názvom Obrana SR - stav a perspektívy. Rezort obrany ju zorganizoval v spolupráci s Nadáciou Konrada Adenauera.

„Už sa nemusíme spoliehať len na vlastné sily,“ podotkol minister v súvislosti so začlenením sa SR do systému kolektívnej obrany Severoatlantickej aliancie. Martin Fedor zdôraznil, že v súčasnosti aj slovenské ozbrojené sily dokážu pomôcť svojim spojencom.

PLNÍME ZÁVÄZKY

„Príspevkom okolo 600 vojakov v 14 operáciách stále patríme medzi špičku v rámci strednej Európy.“ Jednou z priorit ministerstva počas uplynulých rokov bolo zlepšenie postupov obranného plánovania a zosúladenie vzťahov medzi dlhodobými plánmi, programami a rozpočtami. Skúsenosti totiž potvrdili podľa ministra viaceré nedostatky. Prierezová analýza hlavných hodnotiacich dokumentov od začiatku roku 2004 zistila, že národné obranné plánovanie stále nie je plne zladené s procedúrami spojencov a nedisponovalo účinnou spätnou väzbou.

Slovensko plnilo svoje záväzky, vyplývajúce z členstva v NATO a EÚ, ako aj úlohy podľa medzinárodných dohôd a ambícií s určitými rezervami. Splnili sme hlavný cieľ v roku 2005 – pripraviť mechanizovaný bojový prápor. Štáb martinského Práporu okamžite

reakcie bol afirmovaný alianciou. Zaradením stíhacieho letectva do integrovaného systému ochrany vzdušného priestoru aliancie NATINADS sme zabezpečili náš vzdušný priestor. Niektoré rezervy sa vyskytli pri plnení budovania vojenských spôsobilostí podľa plánovacích štandardov NATO, tzv. Cieľov síl.

Slovensko v súčasnosti disponuje adekvátnym právnym rámcom pre pokračovanie reformy systému obrany štátu. Doposiaľ chýba legislatíva pre zrýchlené rozhodovanie o vysielaní ozbrojených síl mimo územia krajiny v rámci Síl rýchlej reakcie NATO a EÚ. Zatiaľ sa nám nedarí plniť záväzok vyčleňovať obranný rozpočet na úrovni dvoch percent hrubého domáceho produktu (vynakladáme 1,87 percenta).

KAŽDOROČNÝ RAST ROZPOČTU

Rezort obrany musí čím skôr v súčinnosti s ostatnými zložkami vlády vyriešiť aj otázku výdavkov na neplánované operácie a na nasadenie jednotiek v rámci spomínaných Síl rýchlej reakcie a bojových skupín. Aj napriek neplneniu rozpočtu vo výške dvoch percent HDP jeho absolútna hodnota stúpa. V roku 2005 predstavoval hodnotu 25,5 miliardy korún, v tomto roku takmer 28 miliárd a výhľad na budúci rok je vyše 30 miliárd korún. Teda každoročne rozpočet na

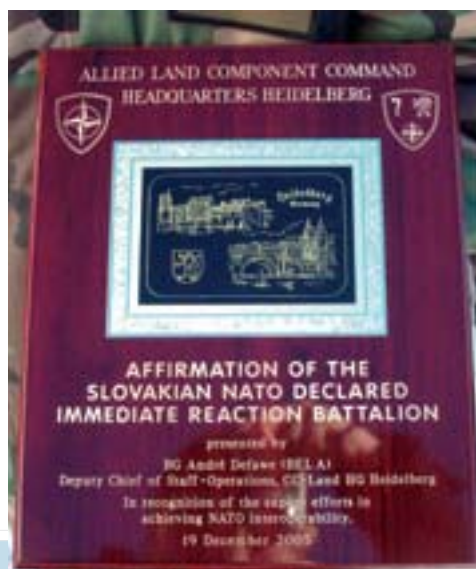
obranu rastie priemerne o 10 percent.

Podľa Martina Fedora je poslaním Komplexného hodnotenia obrany SR za rok 2005 vyzdvihnúť jej úroveň podľa štandardov a metodík NATO. Aby boli výsledky plne porovnateľné s ostatnými krajinami aliancie. Materiál má preto charakter politicko-vojenského hodnotenia, zahŕňa kľúčové oblasti a problémy, čomu zodpovedajú i odporúčania a závery. Na komplexné hodnotenie nadväzuje Politická smernica ministra obrany. Podobné hodnotenie bude spracované každý rok - ako súčasť národných a rezortných plánovacích a hodnotiacich procesov. Dostane sa aj do Správy o bezpečnosti krajiny, ktorú prerokuje vláda a parlament. Každý nepárny rok bude Komplexné hodnotenie využité aj pre potreby plánovacieho a hodnotiaceho procesu NATO a EÚ.

PLUSY A MÍNUSY

V Komplexnom hodnotení obrany SR za rok 2005 sa okrem iného zdôrazňuje, že požiadavky Obrannej stratégie SR boli premietnuté do Dlhodobého plánu rozvoja rezortu obrany s výhľadom do roku 2015. Čiastočne sa podarilo znížiť napätie medzi politicko-strategickým a silovo-rozvojovým (obraným) plánovaním. Zároveň ale efektívnosť obranného plánovania nepriaznivo ovplyvnilo nedôsledné rešpektovanie stanovených priorít rozvoja rezortu, zložitost programovej štruktúry, veľký počet subjektov vstupujúcich do procesov programového rozpočtovania, nadmerný počet záväzných ukazovateľov, ako aj potreba zabezpečenia úloh, ktoré neboli pôvodne schválené pri rozpise rozpočtu. Ako negatívne sa ukázalo, že z rozvojových projektov bolo vrátené na prerozdelenie vyše pol miliardy korún, čo spôsobilo časový sklz pri plnení niektorých našich záväzkov vo vzťahu k NATO.

V minulom roku Slovensko pokračovalo vo vytváraní právneho rámca obrany štátu v podmienkach kolektívnej obrany s dôrazom na pokračovanie

reformy ozbrojených síl a plnenie medzinárodných záväzkov. Bola schválená novela ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu, zákon č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov a súvisiaci zákon č. 569/2005 Z. z. o alternatívnej službe v čase vojny a vojnového stavu. Okrem toho bol novelizovaný zákon č. 319/2002 Z. z. o obrane SR a zákon č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách. Zákon č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov OS SR upravil podmienky profesionálnej služby. Aj keď reálny život ukazuje, že niektoré jeho ustanovenia bude potrebné modifikovať. V súčasnosti je spracovaný návrh zákona, ktorým sa mení Ústava SR. Novým spôsobom navrhuje upraviť rozhodovacie mechanizmy ústavných orgánov v súvislosti s vysielaním zložiek ozbrojených síl do operácií v rámci Síl rýchlej reakcie NATO a EÚ a plnením našich ďalších členských záväzkov.

Stále sa nám nedarí vyslať do zahraničia orgánickú jednotku. Zatiaľ pôsobí len jedna takáto jednotka (ženijná na opravu letiskových plôch), v ostatných prípadoch stále musíme vytvárať vo väčšej či menšej miere účelové jednotky podľa charakteru a požiadaviek jednotlivých operácií a misií.

SR je už od roku 2004 zapojená do plnenia Cieľov síl, ktoré sa postupne stali prioritami reformy našich ozbrojených síl. Žiaľ, pri 28 cieľoch práve nedostatočná jazyková pripravenosť, personálna nenaplnen-

nosť, nižšia kvalita výcviku, nedostatočné vyzbrojovanie, technické a materiálové zabezpečenie spôsobilo určitý časový sklz oproti pôvodne schváleným časovým harmonogramom. V hodnotení sa zdôrazňuje, že Slovensko síce splnilo kritériá na zapojenie sa do vzdušnej obrany NATINADS, ale namiesto dvoch deklarovaných lietadiel Mig-29 poskytlo iba jedno.

Bolo prijaté rozhodnutie o zapojení OS SR do Síl rýchlej reakcie NATO (NRF) s výhľadom do roku 2012. Sily a prostriedky vyčlenené do NRF 7 sú v záverečnej fáze prípravy a pohotovosť dosiahnu 1. júla 2006. Pre NRF 7 a 8 poskytneme Výcvikové a testovacie centrum RCHBO, zástupcov do medzinárodných štábov a strážnu jednotku. Zároveň sa začala príprava martinského Práporu okamžitej reakcie do NRF 10. Veliteľstvo spomínaného práporu, ako aj pozemných síl v Trenčíne boli úspešne afirmované.

ZAHRANIČNÉ AKTIVITY

Postupne sú vysielaní a zapájajú sa do činnosti jednotlivých štábných štruktúr aliancie aj naši profesionálni vojaci. Do konca minulého roku sme ale z rôznych dôvodov (najmä jazykových a odborných spôsobilostí) boli schopní naplniť len 83 percent ponúknutých pozícií. Zvyšok by mal byť obsadený do konca júna 2006. V súlade s našou orientáciou a podporovaním spolupráce medzi NATO a EÚ sa Slovensko angažuje aj pri výstavbe bojových skupín Európskej únie. Jednu budeme vytvárať spolu s Českou republikou a mala by byť pripravená v roku 2009, druhú

spoločne s Poľskom, Nemeckom, Litvou a Lotyšskom do roku 2010.

V uplynulom roku došlo k ďalšiemu posilneniu našej účasti v operáciách medzinárodného krízového manažmentu pod vedením NATO a EÚ (na Balkáne operácia KFOR v Kosove a ALTHEA v Bosne a Hercegovine). Od začiatku tohto roku pôsobí v Bosne slovenská strážna čata v rámci mnohonárodného účelového zoskupenia Sever v Tuzle, na základni Eagle. V Kosove sa od začiatku tohto roku postupne posilnil náš kontingent o čatu logistickej podpory.

Ženijná odminovacia jednotka v rámci operácie ISAF dislokovaná na letisku v Kábule bola 1. januára 2006 zlúčená so ženijnou stavebnou jednotkou pôsobiacou v operácii Trvalá sloboda. V Afganistane tým vznikla multifunkčná ženijná jednotka ISAF. Slovenská ženijná jednotka v operácii Iracká sloboda uskutočňovala odminovacie práce a likvidáciu výbušnín. Zároveň Slovensko posilňuje v súlade s požiadavkami NATO a irackej vlády pri budovaní irackých bezpečnostných štruktúr svoje zastúpenie inštruktormi pri jej výcviku (misia NTM-I).

Naši vojaci pokračujú aj v účasti v mierových operáciách a misiách OSN. V minulom roku bola misia UNFICYP na Cypre síce početne redukovaná, ale naďalej počítame s udrzaním postu veliacej krajiny sektoru a s pôsobením našich ženistov v prospech celej misie na ostrove. Práve táto misia sa ukazuje ako vhodná prvá skúsenosť pre profesionálnych vojakov v medzinárodnom vojenskom prostredí.

Slovenská jednotka v mierovej misii UNDOF na Golanských výšinách, ktorá je súčasťou rakúskeho práporu, plní pozorovacie a hliadkovacie úlohy v priestore separácie medzi Izraelom a Sýriou. Ponuka slovenskej strany Chorvátsku, aby sa jeho čata stala súčasťou slovenskej rot, sa nakoniec pre nesúhlas OSN neuskutočnila.

Príslušníci našich ozbrojených síl pôsobili aj v monitorovacej misii EÚ na území bývalej Juhoslávie a v monitorovacej misii OBSE v Gruzínsku, v dvoch operáciách vo forme samostatných skupín štábných dôstojníkov vo veliteľstvách NATO v Sarajeve a veliteľstve misie EÚ ALTHEA.

Celkovo možno konštatovať, že participácia Slovenska v zahraničných mierových misiách a operáciách na podporu mieru a na boji proti terorizmu zodpovedá kapacitným možnostiam OS SR.

OZBROJENÉ SÍLY

Po uskutočnených organizačných zmenách dnes tvorí štruktúru ozbrojených síl 26 percent bojových jednotiek, 24 percent jednotiek bojovej podpory, 40 percent jednotiek bojového zabezpečenia a 10 percent predstavujú ostatné podporné súčasti. Z hľadiska operačného použitia sa ozbrojené sily členia na sily vysokej pripravenosti, sily nižšej pripravenosti a dlhodobo rozvíjané sily a podporné zložky.

Ozbrojené sily sú od 1. januára 2006 plne profesionálne. V minulom roku bolo zregutovaných 1537 osôb (z toho 236 žien). Napriek tomu útvary, jednotky a jednotlivé zložky boli naplnené len na 76 percent. Odchodovosť bola vyššia ako regrutácia, znížil sa záujem o službu v ozbrojených silách. Práve neobsadenosť niektorých kľúčových funkcií, napríklad veliteľov družstiev, strelcov - operátorov a vodičov sa

podpisala pod zníženú kvalitu výcviku v mnohých útvaroch. V deklarovaných jednotkách sa síce podarilo naplnenosť zvýšiť až na úroveň 95 percent, to však spôsobilo jej pokles v ďalších jednotkách až na úroveň 62 percent a následne nebolo možné zabezpečiť požadovanú úroveň výcviku v týchto jednotkách.

Odchod skúseného a vycvičeného lietajúceho a technického personálu vo vzdušných silách do zálohy spolu s nedostatočným počtom prevádzkyschopnej leteckej techniky nepriaznivo ovplyvnil kvalitu ich pripravenosti. Výcvik pilotov bol zameraný na prípravu pre pohotovostný systém a pre leteckú pátracu a záchrannú službu. Uskutočňoval sa podľa noriem ICAO a štandardov NATO. Pokračovala komplexná príprava vrtuľníkovej jednotky pre vzdušnú prepravu.

V Silách výcviku a podpory bol splnený vstupný výcvik budúcich profesionálnych vojakov v základnej

som sa uskutočnili tri kurzy pre nižších štábných dôstojníkov zo strednej a východnej Európy (JSOC v spolupráci s Veľkou Britániou a Holandskom). Začala sa príprava pilotov na zmluvnom základe na Žilinskej univerzite. V Akadémii ozbrojených síl M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši sa podarilo pokročiť v modernizácii učebnej základne.

V komplexnom hodnotení obrany SR za rok 2005 sa zdôrazňuje, že v oblasti podpory velenia a riadenia boli plnené najmä úlohy v zabezpečení reálnej prevádzky stacionárnych komunikačných a informačných systémov. Ďalej úlohy súvisiace s modernizáciou mobilných komunikačných a informačných systémov a úlohy zabezpečenia ochrany utajovaných skutočností. Na strategickej úrovni sa podarilo modernizovať stálu linkovú a dátovú sieť. Na prepojenie jednotlivých ústrední a sietí slúži v súčasnosti vlastná digitálna rádiová sieť, ktorá zabezpečuje autonómne fungovanie digitálnych technológií rezortu. V projekte mobilného komunikačného systému došlo k oneskoreniu o dva roky. Bol zrušený projekt TOKOS, následne sa vypracoval projekt MOKYS. Oddiaľovanie jeho realizácie môže mať za následok nesplnenie Cieľov síl v stanovených termínoch v deklarovaných jednotkách.

VYZBROJOVANIE

Na tento účel boli vynaložené finančné prostriedky v objeme takmer 4 miliardy korún. Využili sa na zabezpečenie kompatibility, interoperability a harmonizácie výzbroje, techniky, systémov a určených jednotiek v súlade s Cieľmi síl a štandardami NATO. Ďalej napríklad na projekty komunikačných a informačných systémov, bezpečnosť ICAO a IFF, vyzbrojovanie mechanizovanej prápornej skupiny a práporu RCHBO.

V rámci deblokácie sa riešila modernizácia 4 lietadiel Mig-29. Na zabezpečenie opráv a odstraňovanie porúch týchto lietadiel bola s ruským podnikom uzatvorená Abonentská zmluva na dobu piatich rokov.

Bola vypracovaná Stratégia vyzbrojovania. V závere roka 2005 bol schválený Plán vypracovania štandardizačných dokumentov na rok 2006. Okrem iného obsahuje návrh na pristúpenie k 75 štandardizačným dokumentom aliancie vo výzbrojnej - technickej oblasti.

Celkové výdavky na projekty výskumu a vývoja v roku 2005 predstavovali len 0,51 percent výdavkov rozpočtovej kapitoly rezortu obrany a v roku 2006 ich podiel klesol na 0,42 percenta. Pokles nastal i v abso-

lútnych číslach zo 131 miliónov na necelých 120. Slovensko sa s Organizáciou NATO pre výskum a technológiu podieľa na siedmich spoločných projektoch. Začala sa spolupráca s Európskou obrannou agentúrou (EDA) v oblasti výskumu a vývoja. Aj keď naše predstavy o tejto spolupráci a miere zapojenia SR do nej boli pôvodne väčšie ako je momentálne skutočnosť.

ZÁVEROM

Slovensko dokázalo reagovať na zásadnú zmenu svojej bezpečnostno – politickej situácie po vstupe do NATO a EÚ. Uskutočnilo strategické prehodnotenie obrany. Možno povedať, že obranná politika Slovenska sa stala preventívnou, komplexnou, realizovanou z euroatlantických pozícií. Obrana SR bola posilnená v rámci kolektívnej obrany NATO.

Naša republika bola pripravená prispieť a prispievala ku kolektívnej obrane spojencov svojimi limitovanými kapacitami a spôsobilosťami. Najmä svojou účasťou v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, kde je dnes na hranici svojich dostupných možností.

Slovensko s určitými rezervami plnilo svoje záväzky, vyplývajúce z členstva v NATO a EÚ, ako aj úlohy podľa medzinárodných dohôd. Prioritou pokračujúcej reformy profesionálnych Ozbrojených síl SR sa stávajú Ciele síl, zamerané na rozvoj kľúčových spôsobilostí s dôrazom na nasaditeľnosť a udržateľnosť organických jednotiek v celom spektre operácií. Prvú plne nasaditeľnú a udržateľnú organickú jednotku podľa štandardov NATO sme deklarovali pripraviť k 1. januáru 2008.

ODPORÚČANIA

V závere Komplexného hodnotenia obrany SR za rok 2005 je niekoľko odporúčaní. Na základe Politickej smernice ministra obrany, pri akceptovaní priority Cieľov síl 2006 aktualizovať Dlhodobý plán rozvoja rezortu obrany s výhľadom do roku 2015. Zefektívniť mechanizmy na zapojenie Slovenska do medzinárodného krízového manažmentu. Uviesť do života novú programovú štruktúru rezortu, vrátane projektového riadenia a uviesť do praxe ekonomické zásady riadenia rezortu s dôrazom na posilnenie adresnosti a transparentnosti obranného plánovania. V jeho rámci posilniť status zadávateľov operačných potrieb ozbrojených síl. Rezortným rozpočtom prioritne kryť rozvoj ozbrojených síl a plnenie našich záväzkov.

Bude potrebné vypracovať súbor merateľných ukazovateľov kvality dosahovania úrovne spôsobilosti podľa štandardov NATO. Skvalitniť výcvik vojsk s dôrazom na deklarované a vyčleňované jednotky. S tým úzko súvisí aj potreba zlepšenia výcvikovej základne pozemných síl, najmä pre výcvik malých jednotiek. A v neposlednom rade, keďže z mnohých objektívnych i subjektívnych príčin klesá záujem verejnosti o vojenskú službu, treba venovať zvýšenú pozornosť regrutácii a zatriktívneniu vojenskej služby. Vytvárať stabilné prostredie pre rozvoj všetkých kategórií vojakov, zvýšenie kvality úrovne ich života a sociálneho zabezpečenia.

Jozef ŽIAK
Foto Michal BURZA

výcvikovej školy v Martine, odborný výcvik v odborných výcvikových školách v Martine, Mokradi a v Košiciach a kariérne kurzy v martinskej Poddôstojníckej akadémii pre všetky zložky ozbrojených síl. Na plnenie úloh v zahraničných misiách a operáciách bolo minulý rok v nitrianskej Výcvikovej základni mierových síl vyskoleno 680 profesionálov. Výcvik a komplexná odborná príprava príslušníkov Vojenskej polície sa uskutočňovala vo výcvikovom centre Vojenskej polície v Liptovskom Mikuláši a v školiaciach zariadeniach Policajného zboru.

V Národnej akadémii obrany (NAO) maršala Andreja Ľadiča v Liptovskom Mikuláši boli otvorené všetky kariérne a odborné kurzy pre profesionálnych vojakov – dôstojníkov (z dôvodu nízkeho počtu kandidátov sa práporčícky kurz neuskutočnil) vrátane kurzu národnej bezpečnosti. Vlni 14 kurzov absolvovalo 445 profesionálnych vojakov, s pozitívnym ohla-

Psychologické operácie NATO

Koncom apríla boli v Bratislave dve - na seba nadväzujúce - podujatia pod taktovkou Hlavného veliteľstva spojeneckých síl NATO v Európe (SHAPE) venované problematike psychologických operácií NATO. SHAPE organizuje ročne dve zasadania pracovnej skupiny pre otázky psychologických operácií (PSYOPS), pričom tradične na prvé zasadanie nadväzuje konferencia PSYOPS expertov krajín NATO.

Štáb riadenia operácií GŠ OS SR zabezpečoval organizačné zázemie týmto podujatiam a delegoval aj národného predstaviteľa do pracovnej skupiny (NATO PSYOPS Working Group 2006/1) a delegáta do predsedníctva konferencie (Bi-Strategic Command PSYOPS Conference 2006).

Psychologické operácie s trochou zveličenia môžeme charakterizovať tak, že PSYOPS je vedenie vojny bez krvi. Je otázne, či by bolo možné vyhrať akúkoľvek vojnu len pôsobením na psychiku protivníka bez použitia fyzického násilia a nasadenia klasických bojových jednotiek. Je však nesporné, že vysoko odborne vedené PSYOPS predstavujú obrovskú silu, ktorá preniká do duší protivníka. Táto sila sa prejaví v účinku odstrašenia, alebo odradenia nepriateľa od zámerov použitia bojovej sily pri riešení konfliktu.

POSLANIE PSYOPS

Jedným zo základných princípov vojenskej vedy odpradáva je, že vojenské konflikty by mali byť vyriešené v čo najkratšom čase a čo najnižšími stratami na životoch a najmenšími materiálnymi škodami. Avšak na základe výsledkov vojnových operácií, ktorých sme boli v poslednej dobe svedkami, môžeme konštatovať paradox, že rýchle dobytie a obsadenie územia protivníka neznamena automaticky výhru (Afganistan, Irak, Čečensko). Klasická vojenská činnosť s použitím zbraňových systémov je len jednou zložkou potenciálneho vojensko-politického úspechu.

Ako východisko z tejto situácie môže byť posilnenie úlohy PSYOPS už v počiatočnej fáze vojenskej operácie, keď bojová činnosť sa vedie prevažne klasickou ozbrojenou silou. Problematika PSYOPS musí byť súčasťou najskoršieho štádia plánovania vojenských operácií. Plánovanie PSYOPS sa nesústreďuje len na operácie priamo na bojisku s cieľom demoralizovať a odzbrojiť nepriateľa, ale veľký dôraz musí klásť na civilné obyvateľstvo s hlavným cieľom udržať dobyté územia a nakloniť si verejnú mienku v prospech cieľov operácie.

Vojenské umenie vždy poukazovalo na nesmierne dôležitý morálny rozmer vojenských ťažení. Potvrdzujú to aj

poznatky zo súčasnosti. Vojenské konflikty boli a sú bojom odhodlaní proti sebe stojacich strán, preto morálnu zložku, ktorú sily a prostriedky PSYOPS sú schopné ovplyvňovať, považujeme za jednu zo základných zložiek vojenskej sily.

V rámci moderného poňatia vedenia ozbrojených konfliktov, či už medzinárodných protiteroristických operácií, mierotvorných a mier vynucujúcich operácií tvoria psychologické operácie jedny z najúspešnejších vojenských nástrojov, ktoré sú k dispozícii na odvrátenie vypuknutia bojov, odstrašenie v čase napätia, prípravu bojového priestoru pred samotným začiatkom vojnového stavu. Sú vhodným predovšetkým pre záchranné operácie v čase, keď je na ich úspech nevyhnutná podpora nezainteresovaných skupín obyvateľstva, ale aj v prípade, keď je pod finálnym resp. „konečným stavom“ myslená obnova mieru a bezpečnosti.

PRACOVNÁ SKUPINA NATO

V dňoch 24. a 25. apríla zasadala PSYOPS pracovná skupina NATO. Na tomto fóre sa riešia predovšetkým aktuálne otázky, týkajúce sa psychologických operácií v štruktúrach NATO, v koalíčných misiách, ale aj otázky rozvoja národnej PSYOPS spôsobilosti krajín NATO. Národní predstavitelia mali priestor pre oboznámenie účastníkov

s tendenciami, ktoré obsahovali aktuálne informácie. Slovenský delegát mal príležitosť informovať o veľmi čerstvom pokroku v rozvoji PSYOPS spôsobilosti OS SR. Oznámil, že 1. apríla vzniklo oddelenie - zatiaľ v rámci Personálneho úradu - na vytvorenie štruktúr CIMIC a PSYOPS, ktoré je zárodokom plánovaného Strediska pre CIMIC a PSYOPS v štruktúre Pozemných síl OS SR. Nosnými témami programu pracovnej skupiny boli otázky, ktoré sa týkali procesu revízie PSYOPS doktríny NATO a problematiky adekvátneho zastúpenia psychologických operácií na úrovni spoločných veliteľstiev NATO.

V súvislosti s našim účinkovaním na medzinárodných fórach treba pripomenúť, že v rámci reformy OS SR došlo k hlbšiemu uvedomeniu prínosu nekonvenčných vojenských operácií, medzi ktoré patria aj psychologické operácie. Na základe našich záväzkov, vychádzajúcich z medzinárodných zmlúv, noriem aliancie a plnenia dlhodobých cieľov výstavby OS SR, sme začali budovať aj spôsobilosť vykonávať psychologické operácie.

Dôležitým hnacím motorom modernizácie ozbrojených síl SR sú ciele síl. V oblasti PSYOPS bol vytvorený projekt, ktorý zaručuje vybudovanie reálnych PSYOPS kapacít v rámci pozemných síl. Tieto kapacity vzniknú v Centre pre CIMIC a PSYOPS v podriadenosti veliteľstva pozemných síl.

Vzhľadom na súčasné možnosti OS SR prebieha spoločný rozvoj spôsobilosti PSYOPS a CIMIC s prihliadnutím na ich odlišné potreby. Zlúčenie síl pre CIMIC a PSYOPS do jedného organického celku nie je ojedinelým pokusom OS SR. Podobné riešenie je aj v Českej republike (103. stredisko CIMIC/PSYOPS v Lipníku nad Bečvou). CIMIC a PSYOPS je aj tam pod spoločným velením, ale úlohy a sily CIMIC a PSYOPS sú jasne vymedzené. Na toto riešenie sme pristúpili aj pod tlakom finančných a personálnych limitov, ale podľa našich poznatkov aktivity CIMIC a PSYOPS môžu na seba naväzovať a navzájom podporovať.

VÝSTAVBA SPÔSOBILOSTI PSYOPS

Výstavba spôsobilosti PSYOPS prebieha v týchto krokoch:

1. Vo februári 2005 bolo vytvorené oddelenie CIMIC a PSYOPS na ŠBRO (J3) GŠ OS SR s dvomi miestami pre dôstojníkov PSYOPS a s dvomi miestami pre dôstojníkov CIMIC. Príslušníci oddelenia riadia ďalší rozvoj štruktúr PSYOPS a zároveň absolvujú školenia v krajinách NATO.
2. 1. apríla tohto roku vznikol už spomínaný organizačný prvok, päťčlenné jadro, ktoré podľa novej koncepcie zabezpečí materiálne, personálne a priestorové podmienky vzniku funkčného a nasaditeľného celku CIMIC a PSYOPS v rámci Veliteľstva Pozemných síl. Zabezpečí v spolupráci s J3 GŠ OS SR výber a prípravu príslušníkov Centra pre CIMIC a PSYOPS, pripraví podklady a dokumentáciu k akvizíciám techniky a materiálu.
3. Centrum pre CIMIC a PSYOPS začne svoju činnosť k 1.1.2008. V rámci Centra bude 16 príslušníkov určených pre PSYOPS. V prípade potreby príslušníci Centra zadení do jednotlivých skupín vytvoria taktické PSYOPS tímy (TPT), ktoré budú nasadené spolu s deklarovateľnými silami.

PSYOPS KONFERENCIA

Následne 26. apríla sa konala konferencia pod názvom "ISAF Expansion, Expeditionary Operations, and the Challenges for NATO PSYOPS". Prednášky poskytli prierez problematikou psychologických operácií od určenia miesta psychologických operácií a pohľadu do vedeckého zázemia (psychológia, sociológia, antropológia ...), cez metodológiu testovania cieľovej skupiny až po praočakávané každodenné problémy operujúcich PSYOPS jednotiek v koalíčných misiách s hlavným dôrazom na ISAF. Medzinárodný PSYOPS „maratón“ ukončila prednáška generálmajora Josepha P. Steina zástupcu náčelníka J3 SHAPE NATO. Generál Stein vyjadril plnú podporu Hlavného veliteľstva spojeneckých síl NATO v Európe ďalšiemu rozvoju psychologických operácií v NATO predovšetkým na základe každodenných pozitívnych skúseností z aplikovania psychologických operácií v koalíčných misiách.

Ukazuje sa, že pre úspech misie v priestore operácie sú mimoriadne dôležité vzťahy medzi vojenskou silou a obyvateľstvom. Prostriedky psychologického pôsobenia sú hlavné nástroje, ktoré sú pre veliteľa dostupné pri komunikácii s akoukoľvek cieľovou skupinou príjemcov. Velitelia ich taktiež môžu použiť na priamu komunikáciu s nepriateľom, so silami protivníka a nepriateľským

obyvateľstvom, aby dokázali znížiť ich odhodlanie bojovať. Podobne môžu byť tieto prostriedky použité aj na získanie nezainteresovaných skupín obyvateľstva, na podporu ich spolupráce s vojenskými jednotkami a ostatnými medzinárodnými organizáciami. K týmto poznatkom, k širšiemu využitiu možností komunikácie s obyvateľstvom a jeho zámerného ovplyvňovania v priestore nasadenia sme sa dopracovali nielen implementáciou skúseností aliančných armád, ale aj na základe skúseností našich veliteľov kontingentov.

Pôsobenie príslušníkov OS SR v mierových operáciách v rámci mnohonárodných kontingentov v uplynulom období má neoceniteľný vplyv na zvyšovanie profesionality jednotiek aj jednotlivcov a zvyšovanie pripravenosti (interoperability) OS SR plniť úlohy podľa štandardov NATO.

Pre veliteľský zbor je to neoceniteľná praktická skúsenosť, priamo v bojových a poľných podmienkach preveriť svoje schopnosti riadiť plnenie bojových operačných úloh, v plnej miere niešť zodpovednosť za ich efektívne plnenie a zároveň niešť skutočnú zodpovednosť za životy podriadených.

Po ukončení plnenia úloh v zahraničí musia byť pre veliteľov a náčelníkov získané návyky, poznatky a skúsenosti základom efektívneho a zmysluplného realizovania výcviku podriadených jednotiek a jednotlivcov na území SR.

BUDUJEME KREDIT

Psychologické operácie v Ozbrojených silách SR sú zatiaľ v plienkach, keď prvé oddelenie, ktoré sa venuje problematike psychologických operácií vzniklo len pred poldruha rokom v rámci štábu riadenia operácií GŠ OS SR. Vzhľadom na náš súčasný skromný PSYOPS potenciál sa spočiatku javila iniciatíva zhostiť sa úloh hostiteľa zasadania PSYOPS pracovnej skupiny a konferencie príliš ambicióznou a predčasnou.

Bez skromnosti môžeme konštatovať, že delegáti z 22 krajín NATO a štyroch veliteľstiev NATO zažili v Bratislave dobre pripravený a hladko uskutočnený pracovný aj spoločenský program. To nesporne zvýšilo medzinárodný kredit malej slovenskej PSYOPS komunity, ale aj ďalších zložiek OS SR, ktorí sa podieľali na zabezpečení akcie. Oceniť treba aj Vojenskú políciu, ktorá sa starala vysoko profesionálne o osobnú bezpečnosť a plynulosť prepravy delegátov.

Slovenská republika v súčasnosti síce neparticipuje na PSYOPS štruktúrach medzinárodných misií. Avšak aktívna účasť OS SR v mierových operáciách medzinárodného spoločenstva na udržanie mieru pri riešení konfliktov, bezpečnosti vo svete a v boji proti terorizmu patrí od vzniku samostatnej SR a jej ozbrojených síl medzi hlavné súčasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky SR.

Naše poznatky a skúsenosti z medzinárodných vojenských misií OS SR analyzujeme aj z aspektu ich použiteľnosti pri budovaní našej PSYOPS spôsobilosti.

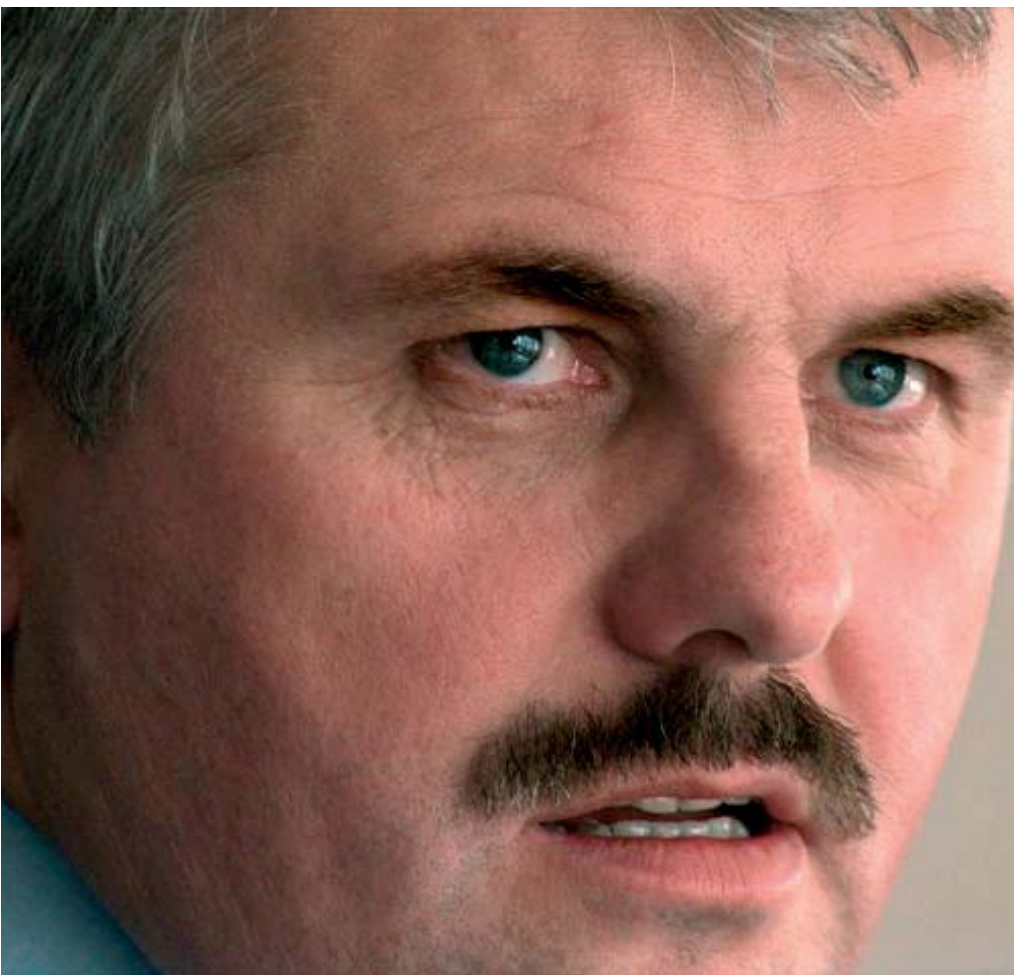
Je len otázkou času, kedy posilnia naši PSYOPS odborníci koalíčné misie. Psychologické operácie nám ponúkajú možnosť zapojiť sa do spolupráce v rámci NATO v so-fistikovanej oblasti vojenskej činnosti, ktorá si vyžaduje predovšetkým inteligentných ľudí, schopných analyticky myslieť, stále sa vzdelávať, efektívne a citlivo konať v cudzom socio-kultúrnom prostredí.

pplk. Csaba VYSZTAVEL

autor je náčelníkom Odd. CIMIC a PSYOPS (J3 GŠ OS SR)

Foto Michal BURZA a archív

Hlásia sa kvalitní študenti

„V posledných rokoch sme zaznamenali jednoznačný trend, že na akadémii sa hlásia čoraz kvalitnejší študenti, takže výber môže byť o to náročnejší,“ s uspokojením konštatuje rektor Akadémie ozbrojených síl profesor Ing. Ján Kurty, PhD.

Malá štatistika: V roku 2005 sa do školy hlásilo 1 034 uchádzačov, na prijímacie pohovory ich prišlo 585, z nich po fyzickej, psychickej aj študijnej stránke vyhovelo 161 a prijali 120. Tento rok si prihlášku podalo 1 133 študentov a po výberových konaniach v regrutačných strediskách a strediskách výberu personálu kritériám vyhovelo 462 (prijímacie pohovory boli až po uzávierke tohto čísla). „Najpodstatnejšie sú pre nás študijné výsledky. Môže ma preto tešiť, že z pôvodného počtu 120 prvkov ich v štúdiu pokračuje 107, pričom ani jeden nemusel odísť zo študijných dôvodov,“ sumarizuje rektor.

A prečo teda odišli? Po prvých týždňoch, či mesiacoch v uniforme zistili, že vojenský život a s ním spojený výcvik či disciplína predsa len nie je to, čo by chceli v živote robiť

a radšej sa vrátili z kratšej cesty. Podľa rektora na podobných vojenských školách z tohto dôvodu v prvom roku štúdia odchádza až 20 % študentov, preto aj ich úbytok v AOS vidí v norme.

TRI ODBORY

Akadémia má v súčasnosti akreditované tri študijné odbory. Prvým sú elektronické systémy. Akreditačná komisia k jeho zabezpečeniu nemala v roku 2004 v podstate žiadne pripomienky ani požiadavky, čo sa stáva skutočne málokedy. Odbor je personálne obsadený a materiálne zabezpečený skutočne kvalitne. V rámci odboru dopravné stroje a zariadenia bolo potrebné riešiť niekoľko odporúčaní na skvalitnenie personálu a vybavenie laboratórií, čo nebol až taký veľký problém. „Pribudol nám jeden vlastný profesor, jedného sme získali z inej vysokej školy a zlepšili sme podmienky pre pedagogický a vedecký rast ďalších ľudí, takže v tomto smere sa neobávam,“ hovorí profesor Kurty.

Problematickejší je však tretí odbor – manažment – a škola naň dostala len podmienenú akreditáciu na štyri

roky. „Hlavným nedostatkom bolo, že garant študijného programu pôvodne nebol uznaný za odborníka v odbore manažment. Dnes už takéhoto garanta máme a pribudli nám učители s tretím stupňom vysokoškolského vzdelania, takže je predpoklad, že do školského roku 2006 – 2007 dokážeme všetky odporúčania akreditačnej komisie realizovať.“

Ján Kurty pokračuje: „Na akejkolvek vysokej škole je kľúčovou stabilizácia personálu. Zvyšovanie akademického potenciálu a kvality trvá roky a nevyhnutná je vízia cieľa odvíjajúca sa od požiadaviek spoločnosti, trhu, ako aj zriaďovateľa. V našom prípade nie sú tieto požiadavky vždy presné, resp. zo strany ministerstva obrany sa menia. Je to iste daň dobe charakteristickej transformáciou ozbrojených síl, no verím, že po nej už budeme môcť hovoriť o stabilnejšom prostredí.“

MOŽNO AJ MAGISTRI A INŽINIERI

S dobehnutím starých študijných odborov akadémia ku koncu augusta ruší 102 tabuľkových pracovných miest. Ľudia, ktorých sa to týka, o tom vedeli od roku 2004. Niektorí, keď našli uplatnenie inde, postupne odchádzali, pričom na ich miesto už nikoho neprijímali, takže situácia nebude až taká dramatická. Na druhej strane, vlani akadémia definovala svoje hlavné ciele a prostriedky, ktoré jej majú pomôcť skvalitniť štúdium a zlepšiť pracovné podmienky. Vedenie akadémie napríklad, pokiaľ to umožňoval zákon, presunulo všetky kľúčové kompetencie na jednotlivé katedry a ich vedúcich, ktorým sa tak podstatne rozšírili právomoci, ale zároveň narástla i zodpovednosť. Profesor Kurty dodáva: „Medzi základné ukazovatele kvality vysokej školy patrí vedecký výskum. V tomto smere sme museli radikálne meniť zaužívané stereotypy, pretože výskum riešil často otázky bez previazania s praxou a kvalita výstupov bola nízka. Aj po zmene systému financovania vedeckých úloh riešime mnohonásobne viac projektov odvíjajúcich sa od praktických potrieb ministerstva obrany, verejnej sféry, ako aj súkromných spoločností a dokázali sme už získať zdroje na financovanie výskumu aj zo zahraničia.“

Na dôvazok treba dodať, že akadémia vlani zabezpečovala v rámci ďalšieho vzdelávania 79 kurzov, na ktorých sa zúčastnilo 957 osôb, pričom priemerná dĺžka kurzu na jedného frekventanta bola takmer desať dní.

Rektorovi AOS, samozrejme, kladie aj otázku, ktorú by mu položil každý jeho študent – či sa bakalárske štúdium v akadémii opäť nezmení na inžinierske, resp. magisterské. „Samozrejme, že to zaujíma všetkých študentov, no je to otázka pre vedenie ministerstva obrany. Niektorí sú tomu naklonení, iní nie. Čo sa mňa týka, pozdával sa mi model, v rámci ktorého by sa po bakalárskom štúdiu mohlo pokračovať v 2. stupni vysokoškolského vzdelávania, ale nemalo by to byť povinné.“

Profesora Kurtyho sa pýtame aj na ďalšie dohady o budúcnosti školy, najmä pokiaľ ide o úvahy, či Akadémii ozbrojených síl generála M. R. Štefánika a Národnú akadémii obrany maršala A. Hadíka opätovne administratívne nezlúčiť do jedného celku. Rektor hovorí, že táto otázka dnes nie je aktuálna, ale vie si predstaviť aj podobnú alternatívu. Jednoznačne by však presadzoval, aby názov prípadnej novej vzdelávacej ustanovizny zostal po jeho akadémii. Aj preto, že škola už investovala obrovské množstvo energie a financií na prezentáciu svojej „značky“ a tvorbu imidžu po celom Slovensku, čo je pri získavaní študentov z civilného prostredia absolútnou nevyhnutnosťou.

Pavol VITKO
Foto Michal BURZA

Rezort v médiách

Oddelenie analýz a verejnej mienky Komunikačného odboru už niekoľko rokov pripravuje pre potreby efektívnej komunikácie MO SR s verejnosťou analýzy príspevkov zo slovenských médií. Čitateľom Obrany ponúkame niekoľko údajov z analýzy roku 2005.

ATRAKTÍVNE TÉMY

Vlani bolo v slovenských novinách, časopisoch, televízii a rozhlas monitorovaných 5153 relevantných príspevkov, čo predstavovalo v priemere 429 príspevkov za mesiac. Najčastejšie sa rezort v médiách objavoval v máji (569 príspevkov), k čomu prispela najmä medializácia havárie vrtuľníka Mi-24D, ktorý sa 10. mája zrútil pri Sabinove. Vysokú pozornosť médií sme získali aj v júli (528 príspevkov) zásluhou príspevkov na tému koniec povinnej vojenskej služby. V médiách sa najskôr objavili rôzne dohady o možných termínoch ukončenia služby „základákov“ a po nich nasledovalo dlho očakávané oficiálne vyhlásenie ministra obrany o ukončení povinnej vojenskej služby na hudobnom festivale Pohoda.

Najatraktívnejšou témou boli pre slovenské médiá zahraničné misie, ktoré sa v uplynulom roku objavili v 768 príspevkoch. V súvislosti s tematickým zameraním príspevkov v médiách je nezanedbateľný fakt, že približne polovicu z nich inšpirovali témy cielené medializované z Komunikačného odboru.

SME, RÁDIO SLOVENSKO A TA 3

Majoritnú časť príspevkov sme v roku 2005 zaznamenali v elektronických médiách (52 %), z toho v rozhlas 37 % príspevkov a v televízii 15 %. Články v denníkoch s celoslovenskou pôsobnosťou tvorili 26 % zo všetkých príspevkov, v regionálnej tlači 16 % a 6 % v týždenníkoch a mesačníkoch.

V kategórii celoslovenských denníkov sa najviac nášmu rezortu venoval denník Sme, v ktorom sme si mesačne mohli v priemere prečítať 27 článkov. Podobné množstvo informácií prinášal v minulom roku aj denník Pravda (25 článkov mesačne). Hoci tieto

konkurenčné mienkotvorné denníky prezentovali rezort v podobnej intenzite, treba povedať, že denník Pravda bol voči nám kritickejší. Veľký priestor nám venoval počas svojej existencie aj denník Národná obroda (priemerne 30 príspevkov mesačne) a ak by neprestal vychádzať k 31. máju, určite by sa zaradil k najaktívnejším.

Spravodajská televízia TA3 tesne predbehla svojou aktivitou verejnoprávnú televíziu STV, na obrazovkách ktorej vystupoval dlhoročný odborník na vojenskú problematiku Ján Petrovič – víťaz kategórie Priateľ armády v súťaži Vojenský čin roka 2005. TA3 odvysielala mesačne v priemere 26 a STV 23 relevantných príspevkov. Komerčné televízie Markíza a JOJ nevenovali nášmu rezortu toľko pozornosti a za celý minulý rok odvysielali menej ako sto príspevkov.

Iná situácia je medzi rozhlasovými stanicami, kde suverénnym spôsobom dlhodobo kraluje prvý vysielací okruh Slovenského rozhlasu – Rádio Slovensko. Hoci rovnako ako v televíznom aj v rozhlasovom vysielaní monitorujeme iba vybrané spravodajské a publicistické relácie, Rádio Slovensko mesačne odvysielalo priemerne až 54 zmienok o udalostiach spojených s našim rezortom.

NIKTORÉ ZAUJÍMAVOSTI ROKU 2005

- v uplynulom roku sa monitorovalo 74 printových a 18 elektronických zdrojov;
- najviac príspevkov o rezorte za jeden deň bolo uverejnených 11.5.2005 – 54 príspevkov;

- 84 % príspevkov roku 2005 malo voči rezortu neutrálny obsah, 7 % bolo negatívnych a 9 % pozitívnych;
- najčastejšie prezentovanou osobnosťou bol vtedajší minister obrany Juraj Liška – 1500 príspevkov;
- v roku 2005 sa na mediálnych príspevkoch podieľalo 849 rôznych autorov;
- najčastejšie sa medzi autormi prezentujúcimi náš rezort v minulom roku objavoval Bernard Rošteký – 102 príspevkov (Rádio Slovensko, Rádio Regina);

SÚČASNÉ TRENDY

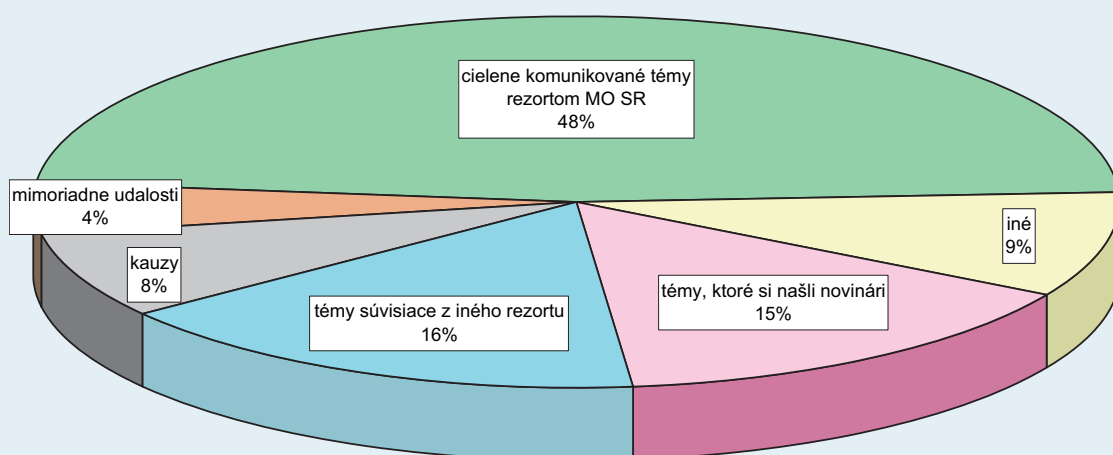
Oddeleniu analýz a verejnej mienky sa začiatkom roka 2006 podarilo vytvoriť platformu pre výstavbu databázy informácií publikovaných o rezorte MO SR v slovenských médiách, ktorá je dostupná pre všetkých záujemcov na intranetovej stránke <http://web1.vse.sk/monitoring>. Databáza obsahuje príspevky od januára 2006 a denne sa aktualizuje. Pod názvom „Nové príspevky Slovensko“ nájdete všetky príspevky uverejnené za posledných 7 dní, ostatné sú dostupné prostredníctvom vyhľadávania.

Podobne je konštruovaná databáza „Nové príspevky zahraničie“. Obsahuje monitoring elektronických médií a tlače zameraný na udalosti vo vojenskej oblasti v krajinách NATO, v ostatných európskych krajinách a v krízových oblastiach sveta. Predpokladáme, že tak, ako sa bude meniť rozsah databázy, bude sa postupne zdokonaľovať aj jej užívateľská podoba.

Mgr. Pavlína JANKOVIČOVÁ

Oddelenie analýz a verejnej mienky
KOD KaMO MO SR

Zdroj tém
(rok 2005, podiel uverejnených príspevkov)

Rodina Boženy má 5 členov

Krupinská firma Way Industry predstavila Boženu 4, ktorá patrí medzi miniodmínovacie systémy, ale aj Boženu 5, ktorá sa už nachádza v strednej triede. Božena 4 dokáže vyčistiť pás široký 2,2 m do hĺbky 25 cm. Božena 5 svojím rotujúcim cepom pokrýva pás široký 2,8 m. Pôdu „preorie“ do hĺbky 30 cm, tlak vytváraný cepom však pôsobí aj na prípadné hlbšie uložené míny.

Božena 5 má motor s výkonom 170 kW a spotrebou 20 l/h. V závislosti od terénu dokáže za hodinu odmínovať územie s rozlohou 1050 až 4900 m². Pri Božene 4 sú tieto údaje nižšie – 520 až 2500 m². Má však menej výkonný motor – 78 kW – so spotrebou 8,2 l/h. Rozdiel je aj v hmotnosti. Božena 5 váži 9700 kg a jej cep 2020 kg, Božena 4 váži 4740 kg a jej cep 1220 kg.

Božena 4 má pásy nasadzované na dve klasické kolesá. Božena 5 má na každej strane okrem dvoch kolies s pneumatikami aj jedno kovové hnacie koleso. To možno odmontovať a nahradiť ďalším pojazdom kolesom. Táto konfigurácia sa však asi bude využívať iba minimálne. Na miesto určenia totiž Boženu prepravujú na prívese a v teréne sa pohybuje na pásoch.

Odmínovacích systémov Božena doteraz vyrobili viac ako 120 vo všetkých piatich verziách. Okrem Slovenska ich zakúpilo ďalších 15 krajín.

Ocenili mobilné pracovisko RCHBO - VYMOB

Po Aligatorovi PK-RCHBO, ktorý získal hlavnú cenu v kategórii Výzbroj, technika a munícia pozemných síl, si cenu odniesol aj ďalší prostriedok radiačnej, chemickej a biologickej ochrany. Mobilné pracovisko VYMOB skonštruoval Vojský technický ústav v Liptovskom Mikuláši. Ročne vyrobí asi päť kusov. Systém je určený na plánovanie a riadenie radiačného a chemickeho prieskumu nižších stupňov, napríklad RUDA na podvozku BRDM-2-rch. Mobilné pracovisko VYMOB tiež zbiera, ukladá a vyhodnocuje údaje o radiačnej a chemickej situácii. Systém je zabudovaný v kontajneri a má dvoch až troch členov posádky. Tí sú vybavení prístrojmi na prenos dát, na meranie a zisťovanie žiarenia aj chemických toxických látok.

Pandur II 6x6

Rakúsky Steyer nedávno uspel s predajom 199 osemkolesových obrnených vozidiel Pandur II do Česka. V Bratislave vystavoval menšiu šesťkolesovú verziu tohto transportéra. Pandur II 6x6 má dvojčlennú posádku a môže prepravovať 10 vojakov. Vozidlo je dlhé 6,5 m a má bojovú hmotnosť 15,5 tony. Motor s výkonom 298 kW umožňuje maximálnu rýchlosť 105 km/h. Vo vode môže plávať rýchlosťou 11 km/h. Výzbroj závisí od verzie a môže ju tvoriť guľomet kalibru 7,62 mm či 12,7 mm alebo 30 mm až 90 mm kanón. Pandur II 8x8 môže niesť aj vežu s kanónom ráže 105 mm.

Pandury sa dočkali pomerne značného rozšírenia. Okrem Rakúskej armády ich používa aj Belgicko, Gabon, Slovinsko, Kuvajt a USA. Vozidlá Pandur II používa Portugalsko a od budúceho roka aj Česko.

Výstroj pre špeciálne jednotky

V kategórii Poľný výstroj a individuálne vybavenie získala hlavnú cenu česká firma ALP za svoj výstrojný systém TL 98. Vyvinuli ho v spolupráci s príslušníkmi špeciálnych jednotiek Českej armády. Modulárny systém okrem základnej verzie dodávajú aj v lekárskom a spojárskom variante. Celý komplet je skonštruovaný tak, aby umožňoval pohodlné nesenie na dlhé vzdialenosti. Batoch možno v prípade potreby rýchlo odhodiť z chrbta. Na tele potom ostáva iba vesta a bedrový pás. Okrem týchto troch základných prvkov možno systém TL 98 doplniť obalom na mapu, súpravou popruhov, puzdrom na pištoľ a vakom na vodu.

Zmenšená Patria AMV

Fínsky obrnený transportér Patria AMV je v základnej verzii osemkolesový. Vyvinuli však aj menšiu šesťkolesovú verziu, ktorú predstavili v Bratislave. Vozidlo uvezie náklad do 6 ton. Maximálna bojová hmotnosť dosahuje 18 t v závislosti od výzbroje. Tú štandardne tvorí 30 mm kanón a 7,62 mm guľomet. Patria však môže niesť aj kanóny ráže 90 mm a 105 mm alebo 120 mm mínomet. Má trojčlennú posádku a môže prepravovať 10 vojakov.

AMV (Armored Modular Vehicle) patrí do série vozidiel XA, ktorých výroba sa začala v roku 1984. Vyrobito sa ich vyše 1200. Holandská armáda ich napríklad nasadila aj v Iraku. Fínsko objednalo 100 ks obrnených transportérov AMV a 24 nosičov mínometov AMOS. Prvé z nich dodali Fínskej armáde v roku 2003. V roku 2004 objednalo vozidlá AMV aj Poľsko, ktorému postupne dodajú 690 ks. Medzi nimi je aj 32 šesťkolesových v prieskumnej verzii.

Sojka bez pilota

Bezpilotné prostriedky prežívajú vo svete boom. Na IDEB 2006 túto kategóriu letectva zastupoval český prieskumný systém Sojka III. Stroj môže vykonávať prieskum vo dne i v noci. Dáta môže zaznamenávať na palube, ale aj prenášať v reálnom čase do pozemného riadiaceho stanovišťa. Lietadielko má rozpätie krídel 4,5 m a dĺžku 3,8 m. Vzletová hmotnosť je 145 kg. Stroj poháňa motor s výkonom 28,4 kW. Maximálna rýchlosť je 210 km/h. Lietadlo má dostup 4000 m a dolet 200 km, vytrvalosť prevyšuje 4 hodiny. Na pristátie využíva padák.

Celý systém má minimálne šesťčlennú osobu. Z prepravného do operačného stavu ho dostanú v priebehu 45 minút.

Dvojstranu pripravil **Miroslav BARIČ**

[TECHNIKA - IDEB 2006]

Walther P-38 a P-1

Niet pochýb, že nemecké zbrane z čias 2. svetovej vojny mali väčšinou vynikajúcu konštrukčnú úroveň a bolo šťastím, že vojna netrvala dlhšie, pretože ktovie, akých prekvapení by sa Spojenci ešte dočkali. Týka sa to nielen leteckej a raketovej techniky, ale aj ručných zbraní. Dôkazom je i fakt, že nemecký Bundeswehr v päťdesiatych rokoch do výzbroje prijal pištoľ Walther P-38 bývalého Wehrmachtu.

A vôbec nie preto, že víťazi nemali dostatok zbraní, ktoré by ochotne predali novej západonemeckej armáde. Veď východonemeckú Volks Armeu Sovieti prezbrojili vlastnými zbraňami kompletne! V Bundeswehri však okrem patriotizmu hlavnú úlohu hrala kvalita.

PREDCHODCA A STARŠÍ BRAT

Oficiálnou zbraňou dôstojníkov a vybraných vojakov nemeckej armády bola už za 1. svetovej vojny

pištoľ Parabellum P-08, nazývaná podľa konštruktéra Carla Luger aj „Luger“. Záverový mechanizmus podobný systému Huga Borchardta tvorili páky spojené kĺbom. Kým však pištoľ Borchardt 1893 kalibru 7,65 mm mala kĺb vzađu, Luger ho dal do stredu zbrane, čím dosiahol jej väčšiu kompaktnosť. Prvá Lugerova pištoľ z roku 1900 mala tiež kaliber 7,65 mm a kapacitu 8 nábojov. Model z roku 1902 bol už kalibru 9 mm, ale kapacita zostala rovnaká.

V roku 1904 pištoľou Parabellum vyzbrojili guľometné roty nemeckej pechoty a námorníctvo a v roku 1908 ju ako P-08 prijali do celej armády. Pechotný typ mal hlavňu dlhú 98 mm, námornický až 150 mm. Za 1. svetovej vojny vyrábali i pištole s ešte dlhšími hlavňami (200, 250, 300 a 400 mm), ku ktorým sa dala pripievať pažba, takže vznikla akási pištoľová karabína. Pištole P-08 tiež mohli používať bubnový zásobník systému Leer na 32 nábojov.

Versaillská zmluva po 1. svetovej vojne Nemecku zakázala aj pištole s kalibrom nad 8 mm a hlavňou dlhšou ako 100 mm. Preto až do roku 1934 vyrábali iba tzv. civilný 7,65 mm model s 98 mm hlavňou. Potom sa výroba 9 mm typu obnovila a zaviedli ho do Wehrmachtu aj vojsk SS (na ČB fotografii z roku 1941 nemecký vojak na Ukrajine s pištoľou P-08 v ruke).

VO VOJNE I PO NEJ

Parabellum P-08 bola solídna a výkonná pištoľ, ktorá prešla celou 2. svetovou vojnou, no ešte pred jej vypuknutím najmä vyšší dôstojníci začali volať po modernejšej a kompaktnejšej konštrukcii. Vyhovela im firma Walther, ktorá v roku 1938 ponúkla novú, progresívnu zbraň.

Hneď po roku 1933, keď prišiel k moci Hitler a obnovil zbrojenie, začal Walther produkovať pištole jednoznačne smerované do armády. Išlo o modely MP (Militärpistole), AP (Armeepistole) a HP (Heerespistole). Prvé dve sa ešte neujali, ale Heerespistole sa stala predlohou pre Walther P-38, ktorú nemecký Wehrmacht prijal ako základný vzor.

P-38 bola oveľa dokonalejšia ako Parabellum P-08 a postupne mala „Luger“ nahradiť. Bola tiež prvou pištoľou s uzamknutým záverom, používajúca dvojčinný mechanizmus. Ten umožňoval nosiť zbraň s nábojom v nábojovej komore a so spusteným kohútkom, pričom prvý výstrel bolo možné odpáliť iba stiahnutím spúšte. Keďže Walther P-38 začali zavádzať v dôstojníckom zbore, niekedy ho nazývali aj dôstojníckou pištoľou, zatiaľ čo Parabellum označovali za pištoľ pre mužstvo. Vyrábala sa i Walther P-38K s krátkou hlavňou pre Gestapo.

Ako sme už uviedli, v päťdesiatych rokoch P-38 ako P-1 prijal do výzbroje aj Bundeswehr.

PhDr. Ján DOLINAY

Kresba Rudolf TOMŠA, foto archív

ZÁKLADNÉ TECHNICKO-TAKTICKÉ ÚDAJE P-38 A P-1

Medzi pištoľami P-38 a P-1 (farebná kresba) okrem rozmerov nie sú podstatnejšie konštrukčné rozdiely. Zatiaľ čo však P-38 má pevný oceľový rám, rám P-1 je z hliníkovej zliatiny, čo spôsobuje, že hmotnosť (bez nábojov) prvej je 840 g a druhej 772 g. Celková dĺžka P-38 je 213 mm a dĺžka hlavne so šiestimi pravotočivými drážkami 127 mm. Pri P-1 je to 218 mm a 124 mm. Obe zbrane majú zásobník na osem nábojov 9 x 19 mm Parabellum (ústová rýchlosť 350 m/s) a keďže jeden náboj možno vsunúť do nábojovej komory a zásobník doplniť, má strelec k dispozícii vlastne deväť výstrelov. Obmedzený počet pištoľí Walther P-1 je ešte i dnes vo výzbroji niektorých jednotiek ozbrojených síl Nemecka, Nórska, Portugalska a Chile.

Z Wehrmachtu do NATO

Hans Speidel predstavoval jedného z najkontroverzejších nemeckých generálov druhej svetovej vojny. Ako spoľahlivý a výkonný štábný dôstojník zastával v hierarchii nacistickej brannej moci významné postavenie, avšak bol tiež kľúčovou postavou v pozadí dôstojníckeho sprisahania proti Hitlerovi. Aj preto sa ako jeden z mála vysokých dôstojníkov Wehrmachtu dokázal presadiť aj po vojne, či už v rámci ozbrojených síl západného Nemecka, alebo paradoxne v rámci Severoatlantickej aliancie.

VOJAK - UČENEC

Speidel sa narodil 28. októbra 1897 v Metzingene. Od malička prejavoval eminentný záujem o literatúru, avšak udalosti z leta 1914 výrazne predurčili jeho ďalší osud. Vypuknutie 1. svetovej vojny ho totiž priviedlo do armády, ktorá sa mala stať jeho hlavným profesionálnym pôsobiskom. Ako dobrovoľník sa veľmi rýchle vypracoval z veliteľa čaty až na pobočníka veliteľa pluku, pričom jeho profesionálnymi devízami sa stali pracovitost, spoľahlivosť a výkonnosť. Treba spomenúť, že ešte pred profesionálnou vojenskou dráhou vyštudoval na univerzitách v Berlíne, Tübingene a Stuttgarte históriu a národné hospodárstvo. Ako perspektívny dôstojnícky káder medzitým absolvoval tajný výcvik generálneho štábu a na jeseň 1930 bol ako dôstojník gšt. zaradený na štábne oddelenie „Zahraničných armád“ (Sekcia západná Európa), ktoré zhromažďovalo informácie o armádach iných krajín, analyzovalo ich vojenskú politiku a bolo de facto špiónážnym oddelením Generálneho štábu.

RÝCHLA KARIÉRA

Nasledovalo obdobie rýchleho kariérneho vzostupu, čo umožňovala vtedajšia situácia, keďže neustále rozširovanie nemeckej armády uľahčovalo služobný postup. V rokoch 1933 – 1935 pôsobil v Paríži ako zástupca vojenského ataše, resp. v rokoch 1936 – 1937 ako šéf špiónážnej sekcie, potom prešiel štábnymi funkciami na divíznom i zborovom stupni. Vypuknutie 2. svetovej vojny bolo ďalším katalyzátorom jeho kariéry a „spanilá jazda“ nemeckej armády západnou Európou z prelomu jari a leta 1940 mu vyniesla renomé zdatného taktika a стратега. Šéfovanie štábu 18. armády, ktorá si počas prvej fázy Západného ťaženia úspešne počínala pri dobýjaní Holandska a Belgicka, ho koncom mája 1940 priviedlo na štáb Skupiny armád B, kde sa rovnako úspešne zhostil úloh rozplánovať útok a okupáciu francúzskeho hlavného mesta v druhej fáze ťaženia pri dobýjaní Francúzska. Bezprostredne po jeho ukončení prevzal exponované miesto náčelníka štábu vojenského guvernéra Paríža a krátko na to aj náčelníka štábu vojenského veliteľstva Francúzska. Masívne represie voči predstaviteľom francúzskeho hnutia odporu a systematické zasahovanie pohlavárov nacistickej strany a SS do právomocí vojenského veliteľa, však uňho postupne vyvolali averziu k prejavom Hitlerovho režimu.

MORÁLNA DILEMA

Počas pôsobenia na východnom fronte, kde bol prevelený na jar 1942, sa jeho odpor začal postupne prehĺbovať, pod čo sa bezpochyby podpísali nielen zverstvá páchané na civilnom obyvateľstve, ale aj neblahá skúsenosť s Hitlerovým osudným zasahovaním do procesu plánovania a riadenia vojenských operácií. Ako náčelník štábu V. armádneho zboru, od februára 1943 bojovej skupiny Lanz/Kempf a od augusta 1943 8. armády, mal možnosť osobne sa oboznámiť s katastrofálnou situáciou, do ktorej sa Nemecko rútilo. Váhavosť, lojalita a morálna dilema zo zrady voči „führerovi“ však brzdili jeho odhodlanie na aktívny odpor, ktorý tak dlho neprekročil úroveň konšpiračných diskusií. Situácia sa zmenila v lete 1944, keď sa v máji 1944 vrátil do Paríža, aby prevzal post náčelníka štábu Skupiny armád B vo Francúzsku.

SPRISAHANEC

Vybral si ho sám veliteľ armádnej skupiny, poľný maršal Erwin Rommel. V Paríži sa odhodlaný Šváb stretol s pevne usporiadanou skupinou sprisahancov, ktorá mala svoje plány značne rozvinuté a len čakala na vhodný okamžik. Ich činnosť podstatnou mierou zaktivizoval práve Speidel. Mnohí doňho vkladali veľké nádeje aj preto, že bol Rommelovým krajanom. Avšak všetky pokusy získať pre spoluprácu „líšku púšte“, ako aj vrchných veliteľov na Západe (poľných maršalov Rundstedta, Klugeho), skončili neúspešne. Ich postoj zostal pomerne vlažný a do značnej miery paralyzoval odhodlanie aktivistov

parížskej „fronty“ k rozhodnému vystúpeniu. Váhavá akcia vzbúrencov v Berlíne (ktorá ich všetkých zaskočila) následne dokonala chaos v radách rezistencie, ktorý následne vystriedali masové postihy. Hans Speidel bol však jediný, kto z ústredného kruhu sprisahancov prežil, čo sa pripisovalo jeho obozretnosti a opatrnosti. Tá ho však nezachránila pred zatknutím, ktoré osobne nariadil sám Hitler po tom, keď Speidela prezradili niekoľkí zadržaní konšpirátori. Bol však ušetrený verejnej žaloby a teda aj trestu smrti, hoci ho do konca vojny väznili. Oslobodili ho spojenecké francúzske jednotky.

POVOJNOVÁ EPOPEJA

Po vojne pracoval v zajatí pre historickú sekciu americkej armády, kde sa podieľal na zmapovaní vojenských udalostí na európskych bojiskách z pohľadu nemeckej strany. Od leta 1948 pôsobil ako poradca bavorského premiéra pre obrannú politiku, od roku 1950 už ako vojenský poradca spolkovej vlády. Zaiste nie bez vedľajších motívov čoraz častejšie rezonovala otázka, ako je možné, že sa mu ako jedinému z hlavných konšpirátorov atentátu na Hitlera podarilo zachrániť. Bol to však nakoniec spolkový kancelár K. Adenauer, ktorý sa postavil na jeho obhajobu a „zarazil“ všetky špekulácie, čím mu umožnil pokračovať vo vojenskej kariére aj v rámci Bundeswehru. Po krátkom čase mu priznali hodnosť generálporučíka. Významnou mierou sa podieľal na organizačnej výstavbe ozbrojených síl západného Nemecka a na obnove jej veliteľských a riadiacich štruktúr. Ako šéf nemeckej delegácie viedol v rokoch 1951 - 1954 s predstaviteľmi USA a európskych západných mocností zložité rokovania o remilitarizácii SRN.

Po jej pripojení k Severoatlantickej aliancii v máji 1955 sa významnou mierou podieľal na integrácii Bundeswehru do vojenských štruktúr NATO. V roku 1957 bol dokonca menovaný veliteľom Pozemných síl NATO v strednej Európe a povýšený na armádneho generála. Bol radikálnym zástancom útočnej stratégie a v zhode s teóriou o nutnej pripravenosti ozbrojených síl NATO na obmedzenú vojnu žiadal urýchlené vyzbrojenie Bundeswehru taktickými atómovými zbraňami. Jeho extrémne návrhy o rozmiestnení jednotiek NATO čo najďalej na východ a preventívnom obsadení územia NDR, však mnohých znepokojili a výrazne prispeli aj k ochladeniu vzťahov so susedným Francúzskom. V snahe zahnať obavy európskych krajín z rastúceho nemeckého militarizmu bol nakoniec v septembri 1963 odvolaný a odsunutý do úzadia. Bol vymenovaný prezidentom Nadácie pre vedu a politiku, v skutočnosti však naďalej zostal pôsobiť ako zvláštny poradca spolkovej vlády pre otázky NATO. Zomrel 28. novembra 1984 v Bad Honnef.

Alex MASKALÍK

Vojenský historický ústav
Bratislava

Fakty o trestnej činnosti príslušníkov OS SR v roku 2005

V roku 2005 vojenské sudy právoplatne odsúdili alebo podmienene zastavili trestné stíhanie (čo znamená, že skutok sa stal, že ho spáchal obžalovaný a že k spáchanej trestnej činnosti sa doznal) u 378 páchatelov. Z tohto počtu bolo 18 civilných osôb, z čoho 13 bolo odsúdených pre trestný čin nenastúpenia služby v OS SR podľa § 270 ods. 1 Tr. zák., 2 pre trestný čin nenastúpenia služby v OS SR podľa § 269 ods. 1 Tr. zák. a 3 pre trestný čin služby v cudzom vojsku podľa § 115 ods. 1 Tr. zák.

Pokiaľ sa týka vojakov profesionálnej služby, išlo celkovo o 156 páchatelov a veľkú väčšinu tvorili páchatelia z radov mužstva - 111 osôb. U vojakov profesionálnej služby prevládala trestná činnosť z oblasti vojenských trestných činov, najmä vyhýbania sa služobnému úkonu a výkonu vojenskej služby podľa § 280 Tr. zák. a dezercie podľa § 282 Tr. zák.

Konanie páchatelov spočívalo takmer vo všetkých prípadoch v tom, že bezdôvodne nechodili do zamestnania vo svojich útvaroch, ale v úmysle vyhnúť sa plneniu vojenských povinností zdržiavali sa buď v mieste trvalého bydliska, alebo v niektorých prípadoch aj na neznámych miestach až do doby, kým sa ich nepodarilo orgánom PZ zadržať. Motiváciou páchatelov boli buď

rodinné problémy, ktoré sa snažili riešiť, alebo v poslednom rade skutočnosť, že nechceli slúžiť v útvere, kam boli na základe personálneho rozkazu zaradení. Ďalej to boli trestné činy proti povinnostiam strážnej a dozornej služby podľa § 285 a § 286 Tr. zák. Tých sa páchatelia dopustili najmä tým, že v čase výkonu uvedených služieb spali, nezdržiavali sa na určených miestach, ale vyskytli sa aj prípady požitia alkoholických nápojov. Napokon to boli trestné činy neposlušnosti rozkazu podľa § 273 Tr. zák.

Nasledovala majetková trestná činnosť ako krádeže, úverové podvody, subvenčné podvody, sprenevera a pod. Boli to najmä prípady, kedy si páchatelia na základe leasingovej zmluvy obstarali rôznu techniku, tú potom predali a leasingové splátky nespĺcali podľa zmluvy. Vyskytli sa aj prípady, keď páchatelia služobnému orgánu nahlásili nepravdivé údaje o žití v spoločnej domácnosti s manželkou a na základe toho im bolo priznané a vyplácané odlučné, ktoré takto neoprávnene poberali.

Pre trestnú činnosť v doprave, ktorá spočívala najmä v spôsobení dopravných nehôd s následkami na zdraví alebo životoch iných účastníkov cestnej premávky, bolo odsúdených 19 páchatelov, pričom v tejto súvislosti s požitím alkoholických nápojov bolo postihnutých 5 páchatelov.

Ostatná trestná činnosť, za ktorú bolo odsúdených 31 páchatelov, bola rôznorodá. Jedenásť páchatelov bolo odsúdených za násilnú trestnú činnosť ublíženia na zdraví v súbehu s výtržníctvom, keď na verejných miestach napadli iných občanov a ublížili im na zdraví. Ďalej to boli trestné činy marenia výkonu úradného rozhodnutia, keď páchatelia, ktorým bol odobratý vodičský preukaz aj napriek tomu riadili motorové vozidlá, vyskytol sa aj trestný čin prijímania úplatku, zanedbania povinnej výživy, útoku na verejného činiteľa, zneužívania právomoci verejného činiteľa, krivej výpovede a nepravdivého znaleckého posudku, pyliactva, nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami, falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, nedovolennej výroby omamnej a psychotropnej látky, jedu a prekursora.

Vojakov povinnej služby bolo odsúdených za uplynulý rok 204, pričom aj u nich prevládala v prvom rade trestná činnosť z oblasti trestných činov vojenských, tak ako je to uvedené u vojakov profesionálnej služby. Nasledovala trestná činnosť majetková, potom trestná činnosť násilného charakteru, najmä trestné činy ublíženia na zdraví podľa § 221 Tr. zák. a výtržníctva podľa § 202 Tr. zák., následne trestná činnosť v doprave a napokon ostatná trestná činnosť rôzneho charakteru.

Vojenské sudy uložili páchatelom celkovo 276 trestov odňatia slobody s podmieneným odkladom, 27 nepodmienených trestov odňatia slobody, 47 peňažných trestov a 13 trestov zákazu činnosti riadiť motorové vozidlá. Podrobnejšie údaje o trestnej činnosti v OS SR budú uvedené v rozbere trestnej činnosti spracovanom Vyším vojenským súdom Trenčín, ktorý bude možné využiť podľa požiadaviek na rôznych veliteľských zhromaždeniach a iných akciách.

Plk. JUDr. František KOVÁČ
Foto **Mário PAŽICKÝ**

Naši školili svet

Organizácia pre zákaz chemických zbraní (OPCW) so sídlom v holandskom Haagu vznikla v máji 1997 s cieľom zabezpečiť realizáciu ustanovení Dohovoru o zákaze vývoja, výroby, hromadenia a použitia chemických zbraní a o ich zničení, ktorý vstúpil do platnosti 29. apríla 1997. OPCW má 168 členských štátov. Každý z nich prispieva k činnosti organizácie podľa svojich možností. Slovensko už od roku 2000 organizuje medzinárodné kurzy ochrany proti chemickým zbraňam.

Na organizovaní kurzu sa podieľa ministerstvo obrany spoločne s ministerstvami hospodárstva a vnútra vo Výcvikovom a technickom ústave civilnej ochrany v Slovenskej Ľupči. V tomto roku prišli na Horehronie účastníci kurzu z Alžírka, Bosny a Hercegoviny, Cypru, Kórejskej republiky, Moldavska, Mongolska, Nepálu, Holandska, Poľska, Saudskej Arábie, Srbska a Čiernej Hory, Turecka, Zimbabwe, Uruguaja, Veľkej Británie a Arménska. Zástupca technického sekretariátu OPCW John Makhubalo ocenil úroveň kurzov a ich prínos pre mnohé členské krajiny, ktoré doposiaľ nemajú taký rozvinutý systém civilnej ochrany obyvateľstva, najmä proti následkom chemických zbraní.

SPOKOJNOSŤ OPCW S KURZAMI

Veliteľ kurzu za ozbrojené sily major Oliver Toderiška zo štábu riadenia operácií generálneho štábu má za sebou bohaté skúsenosti z pôsobenia v chemických jednotkách doma i v zahraničí.

„Náplň kurzov sa postupne modifikuje. Zakaždým v súlade s požiadavkami a pripomienkami frekventantov. Spočiatku až 60 percent ich náplne tvorili teoretické zamestnania. V súčasnosti je situácia opačná. Rôzne praktické zamestnania v poľných podmienkach predstavujú vyše 70 percent. Frekventanti museli zvládnuť odber vzoriek, zabezpečiť ich prepravu, uskutočniť detekciu chemických bojových látok, dekontamináciu osôb a osobných i nákladných motorových vozidiel a kontrolu jej účinnosti. Taktiež si skúsili činnosť v priestoroch zamorených chemickými látkami a odsun zasiahnutých osôb z nich,“ konštatuje major Toderiška.

V úlohách inštruktorov v priebehu kurzu pôsobili príslušníci rožňavského Práporu radiačnej chemickej a biologickej ochrany, v úlohách lektorov zasa príslušníci ministerstva obrany, generálneho štábu a veliteľstva pozemných síl.

„Pre všetkých z nás je to vítaná možnosť celý týždeň komunikovať v anglickom jazyku a zdokonaľiť sa tak vo

vedení zamestnaní v tomto jazyku,“ zdôrazňuje kapitán Tomáš Daňo z ministerstva obrany.

SLOVENSKÉ SKÚSENOSTI SA OSVEDČILI

Všetci účastníci kurzu cvičia podľa štandardov slovenských ozbrojených síl, s materiálom a ochrannými pomôckami, ktoré sú zavedené v našej armáde. Major Toderiška má poznatky o účinnosti kurzu v jednotlivých krajinách. Podľa zistení technického sekretariátu OPCW práve slovenské skúsenosti významne prispeli k zlepšeniu situácie v oblasti ochrany civilného obyvateľstva proti účinkom chemických zbraní v takých krajinách, ako je Arménsko, Srbsko a Čierna Hora, Bosna a Hercegovina, Chorvátsko, ale i Slovinsko.

„S pozitívnym ohlasom sa stretli naše skúsenosti a postupy aj v Saudskej Arábii i Juhoafrickej republike. Práve minuloročný frekventant z tejto krajiny nám oznámil, že začína vo svojej vlasti organizovať podobný kurz a má ho vlastne vďaka našim podkladovým materiálom zo 70 percent hotový. Takýchto príkladov je viac. Na druhej strane sa snažíme, aby pri praktických zamestnaniach každý účastník povedal, ako to robia oni doma. Niektoré ich na prvý pohľad neobvyklé postupy obohacujú aj naše poznanie. Naposledy to boli skúsenosti uruguajského účastníka kurzu,“ hovorí major Oliver Toderiška.

Každý frekventant si zo Slovenska odnáša okrem osobných skúseností aj DVD z priebehu jednotlivých praktických zamestnaní a teoretických prednášok.

Text a foto Jozef ŽIAK

Burzove fotografie v Bruseli

Prierez tvorby fotografa OBRANY Michala Burzu skladajúcej sa zo záberov slovenských vojakov v zahraničných misiách otvoril v stredu 10. mája 2006 vo vstupných priestoroch Európskeho parlamentu v Bruseli náčelník Generálneho štábu OS SR genpor. Ľubomír Bulík. Výstava nadviazala na Týždeň slovenskej kultúry v Bruseli a na blížiaci sa Medzinárodný deň príslušníkov mierových síl.

Prvýkrát v ére rozšírenej Európskej únie o krajiny bývalého východného bloku mohli europoslanci vidieť momenty každodenného života slovenských vojakov počas ich nasadenia v zahraničí. Podľa slov veľvyslanca SR pri NATO Igora Slobodníka (na fotografii s autorom výstavy): „...prezentovať prácu slovenských vojakov v misiách prostredníctvom fotografií práve na takomto mieste prináša aj určitý pocit satisfakcie. Slovensko je aktívnym hráčom na poli medzinárodného krízového manažmentu a expozícia profesionálnych záberov s takýmto jasným posolstvom je prízvisť, ako tento fakt ilustrovať.“

Šesť desiatok fotografií Michala Burzu mapuje miesta operácií, kde slovenskí vojaci strávia časť svojej profesionálnej kariéry. Dokumentuje okamihy dennodennej práce, rutiny vojenského života a oddychu po službe. Prelínajú sa v nej aj motívy reálií nevyhasnutých konfliktov či scenérie devastácie a smútku domorodých obyvateľov.

Lenka Chovanec

Americký veľvyslanec v NAO

Na pracovnú návštevu zavítal 27. apríla 2006 do Národnej akadémie obrany (NAO) v Liptovskom Mikuláši veľvyslanec USA v SR Rodolphe Vallée v sprievode pridelenca obrany USA v SR pplk. John Wallacea. Veľvyslanca prijal a sprevádzal na pôde NAO jej veliteľ brig. gen. Ing. Mikuláš Regula. Americký hosť vystúpil pred účastníkmi Kurzu národnej bezpečnosti a profesionálnymi vojakmi NAO s prednáškou, v ktorej sa zamerával na dosiahnuté úspechy a pokrok v demokratizácii Iraku, modernizáciu jeho infraštruktúry a zvýraznil príspevok koalíčných síl v tomto procese. Ocenil aj prínos kontingentu SR na tomto pokroku. Hodnotil aj tendencie globálneho boja proti terorizmu.

Alena HARAGOVÁ

Nový výstroj

Na pôde 5. pluku špeciálneho určenia v Žiline predstavil 27. apríla 2006 minister obrany Martin Fedor nové prvky osobného výstroja jednotlivca. Špeciálna termobilizeň, obuv, goretexový odev a nosný modulárny systém sú komponenty, ktoré rezort obrany postupne zavádza do výstroja profesionálnych vojakov. Do konca roku 2008 by malo byť podľa štandardov NATO vystrojených 17 300 našich profesionálov. „Človek je najdôležitejšou súčasťou ozbrojených síl. Moderné vystrojenie vojaka je preto jednou z mojich priorit,“ zdôraznil minister M. Fedor. Celkové náklady spojené so zavádzaním nových výstrojných prvkov prevýšia 600 miliónov korún.

Vladislav VAVRINEC

Foto Michal Burza

Nová úloha - školiť Iračanov

NR SR súhlasila na aprílovom zasadnutí s návrhom ministra obrany Martina Fedora a schválila rozšírenie mandátu ženínej jednotky v Iraku. Slovenským vojakom pôsobiacim v krajine na humanitárnej misii pribudla nová úloha - školenie príslušníkov irackých bezpečnostných síl v oblasti odminovania a ničenia ženínej munície. V prípade potreby by poskytli ochranu nielen našej, ale aj príslušníkom ostatných jednotiek.

Podľa Fedora rozšírenie mandátu neznamená, že do Iraku pôjde viac slovenských vojakov. „Nebudeme zvyšovať počet 110 príslušníkov ozbrojených síl, ale pretransformujeme sa a zameriame sa aj na výcvik a pomoc irackým silám.“

Naši vojaci sú v Iraku od júla 2003. Ich úlohou sú najmä odminovacie práce. Okrem toho sa Slovensko zapája piatimi inštruktormi aj do výcvikovej misie NTM-I. Koncom minulého roku cvičilo na našom území 14 príslušníkov irackých bezpečnostných síl.

-r-

Predstavitelia rezortu o Modeli 2015

Minister obrany Martin Fedor spolu s náčelníkom Generálneho štábu generálporučíkom Ľubomirom Bulíkom predstavili vojenskej i odbornej verejnosti Model 2015. Stalo sa tak 16. mája 2006 na pôde Národnej akadémie obrany a Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši.

„Tento dokument je výsledkom dlhodobého plánovacieho cyklu realizovaného v Ozbrojených silách SR v predchádzajúcich dvoch rokoch. Ide v podstate o aktualizáciu Modelu 2010, v zmysle ktorého sa reforma ozbrojených síl riadila doposiaľ, a podľa ktorého boli Ozbrojené sily SR budované predovšetkým na princípe zabezpečenia obrany územia individuálnym spôsobom,“ ozrejmil minister M. Fedor.

„V súčasnosti ale prechádzame na iný, takzvaný kolektívny systém obrany. Aj tento aspekt bol jedným z dôvodov pre úpravu plánu rozvoja armády s výhľadom do roku 2015,“ dodal minister obrany. Súčasťou prezentovaného modelu sú aj nové bezpečnostné dokumenty, z ktorých pre ozbrojené sily vyplývajú predovšetkým ich aktualizované hlavné úlohy a spôsoby použitia.

„Základné transformačné premeny štruktúr, početných stavov a podobne máme za sebou. Nehovoríme už teda o reorganizácii, ale o rozvoji ozbrojených síl,“ zdôraznil generál Ľ. Bulík. V tomto roku bude pozornosť okrem iného zameraná predovšetkým na stabilizáciu personálu, zvýšenie vycvičenosti vojsk a modernizáciu ozbrojených síl.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

Letci z východu

Víťazný boj československých a spojeneckých letcov a paradasantnej brigády – to je celý názov výstavy, historických fotografií, ktorú 11. mája v Klube MO SR slávnostne otvoril jej autor Doc. Ing. Ján Daňko, CSc., plukovník vo výslužbe, spolu s predstaviteľmi Vojenského historického ústavu a rezortu obrany.

Ján Daňko (na fotografii v uniforme), frekventant Školy leteckého dorastu v Banskej Bystrici, sa hneď v auguste 1944 zapojil do Slovenského národného povstania. Ako 19-ročný bojoval pri Telgárte a na ďalších miestach, až kým nedostal povel preletieť do vtedajšieho Sovietskeho zväzu. Stal sa mechanikom bojových stíhacích lietadiel. Po vojne vystudoval a prednášal technické predmety na vojenskej leteckej aj na ekonomickej škole v Košiciach a neskôr v Prahe, kde žije dodnes. V Prahe za spolupráce s českým ministerstvom obrany vlani po troch rokoch príprav vznikla aj jeho zaujímavá putovná výstava dokumentujúca život a boj českých a slovenských letcov na východnom fronte. Za vlaňajší rok prešla 17-timi českými posádkami. V spolupráci s Vojenským historickým ústavom MO SR ju Ján Daňko, predseda československých zahraničných letcov – východ, v máji prvý raz prezentoval aj na Slovensku.

Text a foto **Pavol VITKO**

Ocenenie pre vojenského experta

Plukovník Roman Lackovič, vojenský poradca Stálej misie SR pri OSN so sídlom v New Yorku, dostal ocenenie od veliteľa Armády Spojených štátov amerických za pomoc pri vedení (10-mesačného) cvičenia medzinárodného krízového manažmentu vo War College v Pensylvánii. Na cvičení som sa zúčastnil ako odborný lektor pre otázky plánovania operácií v Afrike a Ázii so zameraním na rozhodovací proces Bezpečnostnej rady OSN a DPKO-OSN.

-f-

IDEB – vojaci a verejnosť

www.profesionalnaarmada.sk
infolinka 0800 11 24 11

Premiéra za Novým mostom

Medzinárodný veľtrh obrannej techniky (IDEB) sa po šiestich ročníkoch, ktoré sa uskutočnili na trenčianskom výstavisku Pod Sokolicami v tomto roku premiestnil do Výstavného a kongresového centra Incheba za Novým mostom v Bratislave. Výstavu slávnostne otvoril minister obrany SR Martin Fedor za prítomnosti prezidenta SR Ivana Gašparoviča, ministra obrany ČR Karla Kühnla, náčelníkov generálnych štábov OS SR a AČR Ľubomíra Bulíka a Pavla Štefku, ako aj ďalších hostí.

Na IDEB 2006 sa zúčastnilo od 3. do 5. mája vyše 220 vystavovateľov z 13 krajín. Na ploche 25 tisíc štvorcových metrov bolo vidieť exponáty, ktoré odzrkadľujú aktuálne zmeny v medzinárodnej politickej a vojenskej situácii. Do popredia sa dostávajú sofistikované zbraňové systémy, nové komunikačné a informačné technológie, ale aj vybavenie, výstroj a ochrana vojaka 21. storočia.

DÔRAZ NA VOJAKA

„V priebehu desiatich rokov nebola taká modernizácia slovenskej armády, ako je v súčasnosti a aká bude v najbližšej budúcnosti,“ povedal Martin Fedor

a poznamenal, že napríklad v oblasti osobného výstroja je cieľom dosiahnuť stav, aby slovenský vojak bol nielen porovnateľný, ale dosahoval štandard v silách NATO. Minister v prvý deň výstavy slávnostne prevzal pre ozbrojené sily aj samohybný odminovač SVO A1 z trenčianskej Konštrukty Defence. Pri tejto príležitosti zdôraznil, že práve aktualizovaný Model 2015 je cestou, ako do útvarov dostať potrebnú modernú techniku a výstroj.

Spomínané trendy dokumentovali aj ocenenia Grand Prix a Prix IDEB 2006, ktoré si od náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučika Ľubomíra Bulíka a generálneho riaditeľa spoločnosti Incheba

Expo Bratislava Alexandra Rozina prevzali vystavovatelia v piatich kategóriách.

V kategórii Výzbroj, technika a munícia Grand Prix získalo ocenenie ľahké obrnené kolesové vozidlo Aligator 4x4 PK-RCHBO z Vojenského opravárenského podniku Trenčín, cenu Prix zasa mobilné pracovisko RCHBO-VYMOB z Vojenského technického ústavu Liptovský Mikuláš. Výrobok britskej firmy Envisage Technology United Kingdom Sentry Scope na stráženie voľných plôch získal ocenenie v kategórii Komunikačné a informačné systémy, prieskumné systémy a prostriedky. Poľný výstroj a individuálne vybavenie českej firmy Martin Hanuš – ALP, konkrétne Modulárny systém TL 98 získalo ďalšiu Grand Prix. Cenu si za rieku Moravu odnáša v kategórii prostriedky a zariadenia logistickej podpory aj nevybušný zátaras od spoločnosti VOP Dolný Bousov. Uznanie za najkreatívnejšiu expozíciu si prevzal vystavovateľ

z Izraela Rafael Ltd., ocenená bola aj expozícia Ministerstva obrany a Armády Českej republiky.

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

V priebehu rokovaní slovenskej a českej strany obaja šéfovia rezortov obrany Martin Fedor a Karel Kühnl splnomocnili svojich náčelníkov generálnych štábov, aby v oblasti prepravných leteckých kapacít expertná komisia hľadala spoločné riešenia, ktoré budú najvýhodnejšie pre obe strany. Ako poznamenali obaja ministri účasť v medzinárodných misiách zvyšuje nároky na logistické služby, dopravné prostriedky, presun i udržiavanie nasadených síl a techniky v určenej teritórii.

IDEB 2006 ponúkol vojenskej odbornej verejnosti aj bohatý sprievodný program. V Bratislave sa uskutočnila konferencia poradnej skupiny NATO pre priemysel (NIAG), pracovný seminár k problematike likvidácie nevybuchnutej munície (EOD), kde je Slovensko v rámci aliancie vedúcou krajinou, ako aj medzinárodná vedecko-technická konferencia Špeciálna technika. Pripravila ju Fakulta špeciálnej techniky Trenčianskej univerzity A. Dubčeka a bola zameraná na oblasť logistiky v ozbrojených silách, muníciu a pyrotechnické činnosti, ako aj na novinky v konštrukcii a výrobe špeciálnej techniky. Vystúpili na nej odborníci zo Slovenska, Českej republiky a Poľska.

Odraz do sveta

„Pán prezident, páni ministri, tento unikátny diaľkový detektor DD – CWA vyvinutý vo Vojenskom technickom ústave Liptovský Mikuláš identifikuje zamorenie otravnými látkami až do vzdialenosti troch kilometrov, prvý raz ho využili naši vojaci na začiatku operácie Iracká sloboda počas dislokácie v Kuvajte a jeho overovacie série už sú v našich ozbrojených silách,“ vysvetľoval s hlasom profesionálneho sprievodcu rotný Jozef Murgaš z Práporu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany Rožňava Ivanovi Gašparovičovi, Martinovi Fedorovi a Karlovi Kühnlovi počas ich návštevy IDEB-u v stánku našich pozemných síl.

„Ak sa chce obrnené vozidlo Aligator vyrábané v našom VOP Trenčín presadiť v širšom meradle, jeho zdokonaľovanie musí pokračovať. Preto sa nám napríklad podarilo vyvinúť nadstavbu na delostrelecký prieskum, ktorého prototyp vystavujeme na IDEB-e. Tento rok pre naše ozbrojené sily pripravíme prvé tri kusy,“ referoval vzácnym hosťom vo vedľajšom stánku projektový manažér VOP Trenčín Vladimír Hurt.

Aj keď generálny riaditeľ Konštrukta Defence Trenčín Marián Záhradník odovzdával ministrovi obrany Martinovi Fedorovi samohybný odminovač SVO A1, pričom armáda má nasledujúcich sedem rokov prevziať vždy po jednom tomto stroji, v podtexte jednoznačne zaznelo, že akákoľvek nádej ponúknuť produkty

špeciálnej výroby do zahraničia bez toho, aby boli zavedené v domácej armáde, by bola takmer iluzórna. Minister však jednoznačne zdôraznil, že ak by tento a iné domáce výrobky nespĺňali vysoké kritériá aj v medzinárodnom porovnaní, v našich ozbrojených silách nemajú šancu.

„Som veľmi rád, že som mohol vidieť viacero výrobkov slovenského zbrojárskeho strojárstva, ktoré majú predpoklad uplatniť sa aj v iných armádach. Je to potešiteľné a som presvedčený, že aj vzhľadom na dobrú spoluprácu výrobcov s rezortom obrany bude kvalita ich produkcie ešte výraznejšia a možnosti presadiť sa aj mimo našich hraníc reálnejšie,“ povedal pred svojím odchodom z výstavy pre OBRANU svoj ťažiskový dojem hlavný veliteľ ozbrojených síl a prezident republiky Ivan Gašparovič.

Niekedy sa spolupráca so zahraničím môže začať aj na domácej pôde. Hovorí Vilam Gubo, riaditeľ a.s. Delta B Bratislava, ktorá je hlavným akcionárom bývalého Vojenského opravárenského podniku Prešov: „Naša prešovská časť firmy bude domácim subdodávateľom pre BAE systems - víťaza medzinárodného tendra na systém MOKYS pre slovenské ozbrojené sily. Našou úlohou má byť zástavba dodaných komunikačných systémov a informačných technológií do kontajnerov, ktoré zároveň budeme vyrábať.“

Prezident Združenia obranného priemyslu SR Ľudovít ČERNÁK:

IDEB má potenciál

► *Mohli by ste zhodnotiť výstavu zbrojárskej techniky IDEB a porovnať ju s predchádzajúcimi zbrojárskymi výstavami v Trenčíne?*

- Je to veľká udalosť pre slovenské podniky špeciálnej výroby. Aj predtým v Trenčíne sa nadväzovali kontakty a pripravovali kontrakty. Bola to iste užitočná prezentácia slovenskej obrannej techniky a viem, že tam vznik bratislavskej výstavy neniesli ľahko. Teraz však musím priznať, že v hlavnom meste je výstava koncipovaná podstatne veľkorysejšie ako v trenčianskych podmienkach a je tu aj väčší počet vystavovateľov. Možno povedať, že IDEB je dobre organizovaný, výhodne umiestnený, má dobrú publicitu a odštartoval v Bratislave výborne. Predpokladám, že budúca výstava o dva roky bude spojená s ešte väčšou účasťou. V tomto smere bola nesmierne dôležitá účasť ministerstva obrany. Dáva punc celej akcii, je to o štátnom súhlase, o štátnej podpore a

propagácii. Popri účasti prezidenta republiky to potvrdila aj účasť slovenského ministra obrany, ktorý prišiel aj so svojim českým kolegom. To sú kroky, ktoré dávajú IDEB-u dobré základy a silný potenciál do budúcnosti.

► *Treba spomenúť, že medzi ministerstvom obrany a Združením obranného priemyslu nebol vždy, eufemicky povedané, ideálny partnerský súzvuk. Vy ste vo funkcii aj s viceprezidentom Júliusom Mokošom z Way Industry Krupina rok. Podarilo sa vám tieto vzťahy doladiť?*

- Po ročnej skúsenosti sa v tomto smere musím vyjadriť na adresu ministerstva obrany pozitívne. Nie všetko môžu, no v čom majú kompetencie, sú naozaj ústretoví. Začínajúc tým, že v rámci svojich rozvojových vízií vnímajú aj národný rozmer domácej ekonomiky a nášho špeciálneho priemyslu. Veľmi dobre

vidia, že slovenský výrobok uplatnený v slovenskej armáde má otvorené dvere do sveta. Samozrejme, v rámci tohto rozvoja by bolo pre obe strany pozitívnejšie, keby mali na modernizáciu viac prostriedkov. No aj to, že v rámci nadnárodných tendrov ako bol MOKYS sa do dodávok snažili a snažia zakomponovať ofsety a na celom projekte sa budú podieľať aj slovenské firmy, je výborný precedens. Takže ešte raz – spoluprácu hodnotím ako veľmi dobrú a dúfam, že tomu tak bude aj naďalej.

► *Ktoré produkty prezentované slovenskými výrobcami na vás pôsobia najperspektívnejšie?*

- Je tu veľa dobrých výrobkov. Tradične to možno povedať o odminovacích systémoch z Krupiny. Aj výbušný odminovač si myslím nájde širšie uplatnenie. Pôsobivé sú Aliigatory. V tomto smere by som bol ešte radšej, keby majitelia výrobných dokumentácie Aliigatora a podobného vozidla, ktoré je tu prezentované pod názvom Gecon, našli spoločnú reč a ešte vylepšili existujúce vozidlo. Veľmi zaujímavé sú aj produkty, ktoré vystavujú výrobcovia munície, no aj skvelé technické novinky ako rozličné analyzátory, počítačové softvéry, trénažéry či virtuálne modely. (Ľ. Černák na fotografii s gen. riaditeľom Incheby A. Rozinom)

Sobota s armádou

Húfnica Zuzana, odminovací komplet Božena, vojenský policajti, výsadbári, profesionáli z regrutačného strediska a hudobníci zo skupiny Nocadeň - aj to boli spoločníci stoviek detí a dospelých, ktorí 6. mája zavítali na bratislavské výstaviisko Incheba, kde sa na záver výstavy zbrojárskej techniky IDEB uskutočnilo prezentačné podujatie **Sobota s profesionálnou armádou**.

„Najlepším bol zásah vojenských policajtov a helikoptéra,“ nadchýňal sa v detských maskáčoch oblečený školák Jarko Lošonský, ktorý s mamkou a sestrou Barborkou pricestovali za vojakmi až zo Závodu na Záhorí. „Super boli obrnené vozidlá, napríklad aligator a výsadbári,“ vyratúval piatok Richard Okoličányi z Petržalky, ktorý Sobotu s profesionálnou armádou navštívil najskôr dopoludnia s otcom a poľudní ešte prehovoril k návšteve svojho 76-ročného dedka. Dvanásťroční kamaráti František Špaček a Marek Varga sa stretli na

živu s vojakmi vôbec prvý raz v živote a okrem toho, že si dali namaľovať tváre maskovacími farbami, najviac ich upútal výcvik špeciálnych jednotiek. Celý deň organizátorom podujatia z Komunikačného odboru MO SR a Regrutačného strediska Bratislava prišlo aj počasie s výnimkou záverečného vystúpenia Vojenského folklórneho súboru Jánošík, ktoré zabrzdl prudký májový dážď.

„Som rád, že našu výstavu môžem z obchodnej aj odbornej stránky hodnotiť jednoznačne pozitívne. No

a Deň s ozbrojenými silami bol skvelou spoločenskou bodkou IDEB-u určenou pre širokú verejnosť,“ konštatoval riaditeľ IDEB Ľubomír Kopecký. Dodal, že nielen odborníci, ale aj ostatní návštevníci privítali presun zbrojárskej výstavy z Trenčína do Bratislavy a avizoval, že už teraz začali pripravovať jej ďalší ročník, ktorý sa uskutoční 23. až 25. apríla 2008.

Štvorstranu pripravili **Jozef ŽIAK** a **Pavol VITKO**
Foto **Michal BURZA**, **Jozef ŽIAK**

[IDEB 2006]

Kúpeľná starostlivosť

Starostlivosť o zdravie svojich aktívnych, ale aj bývalých profesionálnych vojakov, rezort obrany uplatňuje okrem iného aj poskytovaním kúpeľnej starostlivosti. Blížišie informácie o využití tejto možnosti nám poskytol MUDr. Marián Durbák z Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia.

Kúpeľná starostlivosť sa v rezorte obrany poskytuje týmto osobám:

- profesionálnym vojakom,
- vojnovým veteránom,
- poberateľom dôchodku výsluhového zabezpečenia, ktorí dovŕšili fyzický vek 55 rokov alebo dosiahli trvanie služobného pomeru 25 rokov,
- poberateľom invalidného výsluhového dôchodku.

NÁVRH LEKÁRA, SÚHLAS VELITEĽA

„Je potrebné uvedomiť si, že kúpeľná starostlivosť je fakultatívna služba sociálneho zabezpečenia, z čoho vyplýva, že na jej poskytnutie neexistuje pre uchádzačov zákonný nárok,“ upozornil MUDr. M. Durbák. „Profesionálni vojaci si na čas kúpeľnej liečby musia čerpať riadnu dovolenku. Realita je ale taká, že iba nepatrná časť mladých profesionálov je i napriek chronickým poruchám svojho zdravia ochotná venovať na kúpeľný pobyt 21 dní dovolenky,“ dodal doktor Durbák.

Rozhodujúcou podmienkou pre udelenie kúpeľnej liečby pre aktívnych profesionálnych vojakov je spracovanie lekárskeho návrhu na kúpeľnú starostlivosť, v ktorom sa tiež vyjadrí veliteľ útvaru k udeleniu riadnej dovolenky v čase kúpeľného pobytu.

Výnimkou sú prípady chorôb, pooperačných stavov a poranení, ktoré sú uvedené v Indikačnom zozname pre kúpeľnú starostlivosť pod písmenom A. Vtedy je podľa čl. 2, ods. 3 Smernice MO SR č. 4/2005 považovaný liečebný pobyt za súčasť dočasnej neschopnosti vykonávať službu. Riadna dovolenka sa teda v takýchto prípadoch neudeluje.

PRE VETERÁNOV A DÔCHODCOV

Vojnovým veteránom sa poskytuje kúpeľná starostlivosť podľa Zákona č. 463/2003 Z. z. o vojnových veteránoch § 6 písmeno c), a podľa zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov v znení neskorších predpisov, § 70, ods. 1 a 5.

U profesionálnych vojakov, ako aj u vojnových veteránov je základnou podmienkou spracovanie lekárskeho návrhu na kúpeľnú starostlivosť. Musí sa tiež priložiť fotokópia preukazu vojnového veterána. U uchádzačov

z radov vojnových veteránov, ktorí v príslušnom roku dovŕšili 70 rokov a u starších, treba k lekárskeму návrhu priložiť aj nález internistu (akceptuje sa aj nález geriatra) a jeho vyjadrenie o schopnosti klienta absolvovať kúpeľnú starostlivosť z hľadiska záťaže kardiovaskulárneho aparátu. U osôb nad 50 rokov musí byť v lekárskom návrhu uvedený aj nález EKG.

„Poberateľom dôchodku z výsluhového zabezpečenia sa poskytuje kúpeľná starostlivosť v závislosti na výške vyčlenených prostriedkov a po predložení lekárskeho návrhu na kúpeľnú starostlivosť. Ten musí spracovať príslušný špecialista (kompetencia k spracovaniu lekárskeho návrhu pri konkrétnej poruche zdravia je stanovená prílohou č. 6 k zákonu č. 577/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov – Indikačný zoznam pre kúpeľnú starostlivosť). Poberatelia dôchodku mladší ako 55 rokov musia predložiť tiež kópiu tlačiva „Potvrdenie o zamestnaní“, ktoré osvedčuje počet rokov v služobnom pomere. U osôb starších ako 50 rokov je potrebné v lekárskom návrhu uviesť popis EKG. U pacientov nad 70 rokov sa žiada k lekárskeму návrhu priložiť aj interný nález a stanovisko internistu o schopnosti absolvovať kúpeľný pobyt,“ informoval MUDr. M. Durbák.

KOMU A KEDY

Kúpeľná starostlivosť sa poskytuje formou liečebného pobytu v trvaní zväčša 21 dní. U chronických kožných afekcií, astmy, chabých i spastických obrn a pri stavoch po závažných

operáciách alebo úrazoch pohybového ústrojenstva trvá pobyt v kúpeľnom zariadení až 28 dní.

U poberateľov dôchodku z výsluhového zabezpečenia, u vojnových veteránov a poberateľov invalidného výsluhového dôchodku prijíma VÚSZ Bratislava lekárske návrhy na kúpeľnú starostlivosť do 31. októbra na nasledujúci kalendárny rok. Lekárske návrhy profesionálnych vojakov sa predkladajú priebežne, pri vzniku indikácie kúpeľnej starostlivosti. Lekárske návrhy na kúpeľnú liečbu sa priebežne podávajú tiež pri poúrazových a pooperačných stavoch, prípadne následne po akútne vzniknutých poruchách zdravia, o ktorých neboli informácie do 31. októbra predchádzajúceho roka. Ide prevažne o poruchy zdravia kategórie A Indikačného zoznamu pre kúpeľnú starostlivosť.

„Pri pridelení kúpeľnej liečby poberateľom invalidného výsluhového dôchodku treba poznamenať, že túto možnosť nemajú poberatelia invalidných dôchodkov, ktoré boli priznané podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (predtým podľa zákona č. 100/1988 Zb.). Možnosť pridelenia poukazu na kúpeľnú starostlivosť z titulu invalidity majú teda tí bývalí profesionálni vojaci, u ktorých vznikla invalidita ako následok služobného úrazu alebo choroby z povolania a tiež tí, ktorým bol invalidný dôchodok podľa zákona pretransformovaný na invalidný výsluhový dôchodok,“ objasnil MUDr. Marián Durbák.

V súvislosti s kúpeľnou starostlivosťou hradí ministerstvo obrany prostredníctvom Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia kúpeľný pobyt v plnej miere. Ostatné výdavky ako cestovné, miestne poplatky a podobne si už hradí každý účastník pobytu sám.

Pýtate sa ...

► Aký príjem profesionálnemu vojakovi prináleží v prípade práceneschopnosti?

- Služobný plat prináleží profesionálnemu vojakovi počas prvých desiatich dní jeho dočasnej pracovnej neschopnosti. Od jedenásteho do tridsiateho dňa dočasnej neschopnosti má nárok na náhradu služobného platu vo výške 100 % čistého denného služobného platu. Od 31. dňa dočasnej neschopnosti má vojak nárok na nemocenské vo výške 70 % čistého denného služobného platu. V prípade služobného úrazu alebo choroby z povolania má profesionál prvých desať dní nárok na služobný plat. Od jedenásteho dňa až do ukončenia práceneschopnosti, najdlhšie však počas podpornej doby, mu prináleží náhrada služobného príjmu vo výške 100 % čistého denného služobného platu. Uvedené dávky nemocenského zabezpečenia počas dočasnej neschopnosti sa poskytujú najdlhšie počas podpornej doby, to znamená do uplynutia jedného roka od začiatku dočasnej neschopnosti. Podporná doba sa môže výnimočne predĺžiť najviac o jeden rok, ak možno odôvodnene predpokladať, že v tomto období vojak znovu nadobudne schopnosť vykonávať službu.

► Ako bude zabezpečená rodina vojaka v prípade jeho zranenia alebo úmrtia?

- V prípade služobného úrazu alebo choroby z povolania budú profesionálnemu vojakovi poskytnuté nasledovné dávky:

- náhrada za stratu na služobnom plate,
- náhrada za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia (jednorazovo),
- náhrada za účelne vynaložené náklady spojené s liečením,
- jednorazové mimoriadne odškodnenie.

V prípade, že sa vojak stal v dôsledku služobného úrazu alebo choroby z povolania invalidom, prináleží mu invalidný výsluhový dôchodok.

V prípade úmrtia vojaka následkom služobného úrazu alebo choroby z povolania vznikajú pozostalým nasledovné nároky zo sociálneho zabezpečenia vojakov:

Z výsluhového zabezpečenia:

- vdovský a sirotsky výsluhový dôchodok,
- úmrtné.

Z úrazového zabezpečenia:

- náhrada účelne vynaložených nákladov spojených s liečením,
- náhrada primeraných nákladov spojených s pohybom,
- náhrada nákladov na výživu pozostalých,
- jednorazové odškodnenie pozostalých.

Zo služieb sociálneho zabezpečenia:

- zabezpečenie pohrebu,
- rekreačná starostlivosť,
- kúpeľná starostlivosť.

► Má profesionálny vojak nárok na mimoriadne odmeny?

- Nárok na udelenie mimoriadnej odmeny profesionálnemu vojakovi neprináleží. V priebehu kalendárneho roka mu ale môže nadriadený udeliť odmeny za splnenie mimoriadnych úloh, alebo za splnenie osobitne významnej služobnej úlohy, prípadne jej ucelenej etapy. Výška odmeny ale nesmie v jednotlivých prípadoch (nie v časovom úseku) presiahnuť výšku hodnotného platu profesionálneho vojaka.

► Ako a kedy možno využívať vojenskú úverovú prepravku a za akých podmienok môže byť vyplatená náhrada za použitie lôžkového vozňa?

- Vojenskú úverovú prepravku možno použiť na vnútroštátnu prepravu verejnou osobnou dopravou po železnici. Môže byť vydaná pri preprave:

- na preventívnu rehabilitáciu,
- do miesta výkonu štátnej služby pri prijatí,
- miesta výkonu štátnej služby pri vymenovaní,
- miesta výkonu štátnej služby pri premiestnení,
- na služobnú cestu a späť.

Vydanie vojenskej úverovej prepravenky musí byť zverejnené vo vnútornom rozkaze veliteľa alebo vedúceho služobného úradu.

Použitie lôžkového vozňa bude vojakovi preplatené v prípade, ak na druhý deň po nočnej ceste nasleduje pracovná činnosť, alebo ak splnil podmienky na prepravu rýchlikom 1. triedy, respektíve ak cestuje najmenej tri hodiny v čase od 22.00 h do 06.00 h.

Dvojstranu pripravil **Vladislav VAVRINEC**

Foto autor a archív

Vojenská misia a študentská tvorba

„Slovenská misia – poslanie vojakov v zahraničných misiách mojimi očami – taká bola tohtoročné téma literárnej súťaže stredoškôľakov a vysokoškôľakov, ktorú vyhlásil minister obrany Martin Fedor.

Výše 330 slohových prác a esejí je o desiatinu viac ako vlni, kedy študenti v prvom ročníku tejto súťaže písali o profesionalizácii ozbrojených síl. Zároveň je to najväčší počet príspevkov v histórii obdobných literárnych súťaží.

Podľa riaditeľa komunikačného odboru MO SR Maroša Keményho, ktorý viedol organizačný výbor, cieľom takýchto súťaží je podnietiť záujem mladých a tvorivých ľudí o bezpečnostnú politiku, ozbrojené sily a ich úlohu v spoločnosti. S ich úplnou profesionalizáciou, ktorá bola verejnosťou prijatá mimoriadne pozitívne, by sa totiž mohol zo spoločnosti postupne vytrácať pocit spolupatričnosti slovenskej populácie s vojakmi. Armáda však nemôže mať záujem na istej separácii od ostatnej spoločnosti, najmä nie v oblasti informácií a komunikácie, od ktorej sa vo veľkej miere odvíja aj vysoká dôveryhodnosť našich ozbrojených síl v očiach občanov. V neposlednom rade takéto impulzy, medzi ktoré patrí aj literárna súťaž, prispievajú k informovanosti mladých ľudí o službe v uniforme z hľadiska naplňovania cieľov regrutácie.

Docent Ján Sand z Katedry žurnalistiky FF UK v Bratislave aj ostatní porotcovia konštatovali, že značná časť súťažiacich reagovala vo svojich prácach na tohtoročnú tragickú nehodu vojenského lietadla AN-24, pri ktorej zahynulo 42 príslušníkov ozbrojených síl vracajúcich sa z misie KFOR. „Podstatný je ich život – a čo pre nás spravili, aj keď nemuseli,“ napísal vo svojej úvahe Miroslav Šifra z Gymnázia D. Tatarku v Poprade. Tak ako veľa ďalších súťažiacich aj on sa dozvedel veľa o živote našich mierotvorcov z trojdielneho cyklu filmových dokumentov Slovenská misia, ktorého vznik inicioval komunikačný odbor rezortu obrany a odvysielala ho TV Markíza. Ako ďalej napísal, on sám zosnulým vojakom nevenoval minútu ticha len kvôli samotnej tragike toho pádu, ale aj kvôli ich odvahe,

Oznam

Upozorňujeme, že ešte stále sú voľné miesta v Detskom letnom tábore v Tatranských Matliaroch pre deti od 9 do 15 rokov v termínoch od 1. júla do 19. augusta. Tábor je zameraný na poznávanie tatranskej prírody, okolia a turistiky.

Kontakt: VÚSZ p. Jonášová, 0960/ 316 073, 02 44 25 89 24

obetavosti, nezlomnosti a istote v postojoch. Všetkému, čo na vojakoch obdivoval, a prečo ich považoval za hrdinov.

Finančné trom odmeny najúspešnejším študentom v oboch kategóriách a lístky na najväčší letný hudobný festival Pohoda, ktorý sa 14. a 15. júla uskutoční na vojenskom letisku v Trenčíne, odovzdá minister obrany Martin Fedor 12. júna počas podujatia Slovak AirFest na letisku Sliač. Ocenení zároveň budú mať príležitosť osobne absolvovať výcvik prežitia s elitou slovenských ozbrojených síl. (Na fotografii Matúš Lakošík, staronový víťaz literárnej súťaže, preberá minulý rok cenu za víťazstvo od vtedajšieho ministra obrany Juraja Lišku.)

VÝHERCOVIA V KATEGÓRII - STREDNÉ ŠKOLY:

1. miesto: Tomáš Makatúra – Súkromné osemročné gymnázium, Postupimská ul. Košice
2. miesto: Tomáš Fodran – Gymnázium A. Einsteina Bratislava
3. miesto: Miroslav Šifra – Gymnázium D. Tatarku Poprad

VÝHERCOVIA V KATEGÓRII - VYSOKÉ ŠKOLY:

1. miesto: Matúš Lakošík – Katolícka univerzita Ružomberok
2. miesto: Matej Švec – Univerzita Komenského Bratislava
3. miesto: Lucie Neumannová – Univerzita sv. Cyrila a Metoda Trnava

Marianna ZAJACOVÁ, Pavol VITKO

Foto Michal BURZA

Dobré susedstvo 2006

NAO v Liptovskom Mikuláši bola v dňoch 9. – 12. mája dejiskom medzinárodného veliteľsko-štábného cvičenia „DOBŘÉ SUSESTVO 2006“. Zúčastnilo sa na ňom takmer 80 profesionálnych vojakov z Českej republiky, Rakúska a Slovenska. Do cvičenia sa zapojili vzdelávacie a výcvikové vojenské inštitúcie – Akadémia obrany Brno, Národná akadémia obrany Viedeň a mikulášska Národná akadémia obrany.

„Cvičenie Dobré susedstvo má už 10-ročnú tradíciu. V roku 1996 túto tradíciu založili Česká republika a Rakúsko. Slovensko sa k Dobrému susedstvu pridalo v roku 2000 a v roku 2001 už aj organizovalo toto cvičenie“, uviedol pri otvorení cvičenia veliteľ NAO brig. gen. Mikuláš Regula.

Veliteľsko-štábné cvičenie Dobré susedstvo 2006 malo za cieľ v prvej fáze spracovať operačný rozvrh veliteľa EU BG (Bojovej skupiny Európskej únie) pre nasadenie do mierovej operácie. Cieľom cvičenia bolo precvičiť činnosť mnohonárodného štábu pri nasadení bojovej skupiny do priestoru operácie. Briefingy cvičenia prebiehali v anglickom jazyku.

Druhá fáza cvičenia Dobré susedstvo sa uskutočnila v júni Centre simulačných technológií NAO.

Alena HARAGOVÁ

Slovenská misia

- poslanie slovenských vojakov v zahraničných misiách mojimi očami
(alebo hľadanie pevného bodu v úplnom chaose názorov môjho okolia)

Som "počítačový maniak" pred maturitou. Časť môjho života prebieha na imaginárnych virtuálnych sieťach v bitoch a bajtoch a mám tak možnosť získať obrovské množstvo informácií z rôznych odborov a oblastí života. Svetové dianie mi beží pred očami skoro v reálnom čase, ako väčšina účastníkov digitalizovanej podoby existencie spoločnosti.

Mojou obľúbenou činnosťou na odreagovanie sú strategické bojové hry. Niejakto podvedome, ako k týmto hrám, som dlhý čas pristupoval aj k správam tlačových agentúr o vojnových konfliktoch. Boli to neosobné, ďaleké šarvátky a bitky, kde išlo o techniku boja a účinnosť výzbroje. Účasť našich vojakov v misiách bola pre mňa iba možnosť doplnenia softveru.

Diskusie na internete k tejto téme boli plné rôznorodých názorov, väčšinou rozvášnených pacifistov a anarchistov, ktorí protestovali proti politike účasti Slovenska na cudzích vojnách za cudzie záujmy.

Podstatou vášnivej výmeny názorov odporcov a priaznivcov zapojenia sa našich vojakov do misií nebolo ani tak hľadanie príčin konfliktov a potenciálu postihnutých krajín riešiť problém vlastnými silami, ale skôr argument, či má naša armáda riskovať životy pre veci vzdialené, politicky zamotané a ekonomicky prospešné len istým záujmovým skupinám. Mnohí diskutéri pripomínali aj skúsenosť Československa s vpádom vojsk v 1968. Rozznievali reči o dobrom biznise zúčastnených štátov na vojne, aj polemiky okolo dobrých plátov vojakov, ktorí do toho idú.

Slovensko, ktoré vo svojej histórii ďalekej aj bližšej nikdy neiniciovalo koloniálne výpravy, okupačné vojny. Ale tiež nikdy nenieslo vojenskú zodpovednosť za stabilitu svojho regiónu a iba sa prispôbovalo vôli silnejších, malo teraz vážny problém vyrovnať sa s novou situáciou. Názory ľudí jasne svedčili o tom, že nerozoznávajú jedno od druhého. Účasť vo vojnovom konflikte bola väčšinou verejnosťou odmietaná principiálne. Nebolo ťažké prevziať väčšinový názor.

Vyzbrojený takýmto „vedomostami“ som začal diskutovať na túto tému s mamou. Predpokladal som, že sa prikloní na stranu odporcov účasti vojakov v misiách. Zasa ma dorazila „ženským princípom“, ktorý sa diva na svet z iného uhla pohľadu. Je naozaj zvláštne, ako logicky dokážu ženy aplikovať vysokú politiku do osobných životov a každú situáciu rozmeniť na drobné, ktoré platia v realite bežných dní. Politika, ekonomika aj vojna u nich beží v hodnotení inak ako u mužov.

V tomto prípade sa rozhovor zvrhol do iného levelu. Rozprávala mi príbehy konkrétnych ľudí z bývalej Juhoslávie, teraz Srbska a Kosova. Bolo to o tom, ako chalan Ivica, v mojom veku, ušiel z Kosova na Slovensko pred prenasledovaním a robil v žrebčinci pri koňoch. Ako sa veľmi bál, že ho pošlú späť, ako sa bál o svoju rodinu. Keď vyhral pretek, každé víťazstvo oslávil prianím, aby sa mohol vrátiť do bezpečnej krajiny k svojim. V podobnej situácii bol múdry a vzdelaný ekonóm Branislav zo Srbska, ktorý pracoval v Košiciach. Len čo padla Miloševićova diktatúra, vrátil sa domov. Pracuje vo vysokej funkcii a snaží sa o obnovu svojej krajiny. Moslimovia Dejan a Maja z Obrenovacu asi toľko šťastia nemali. Listy na ich adresu sa vracajú späť neprijaté.

Tito ľudia by mali na zahraničné misie vojakov asi jednoznačný názor. Osobne sa ich týkali. V krajine, kde vláda stratila ľudskosť, slušnosť a disponuje silou, ktorú používa proti obyčajným ľuďom, sú názory na pomoc zvonku jednoz-

načné. Nie je to o vysokej politike a záujmoch, je to o normálnych životoch radových občanov, ktorí sa na vojakov z misie dívajú ako na tých, ktorí im umožnia začať bežný ľudský život v bezpečnej krajine, kde vládne poriadok, právo a stabilita.

Naši vojaci išli do Kosova robiť túto prácu. Dobré na tom je, že sú súčasťou spoločenstva, ktoré je ochotné zjednotiť vojenský potenciál a ísť riešiť ťažké situácie tam, kde niektorí politici vytvorili pekló na zemi. Pre nich to nie je o vysokej politike, je to hlavne o osobnej odvahe, možnosti pomôcť bezbranným obetiam, o sile spravodlivosti a snahe brániť lepšiu časť bytia.

Zlomyselné reči o dobre zaplatených žoldákoch sa stanú iba trápnyim táraním pri pive, ak príde na vec. Možnosť zobrať výstroj a ísť má každý zdravý chlap, ale urobila to iba niektorí. Asi na to treba ten kúsok osobného pohľadu. Dôvodom, prečo ísť do cudzej krajiny riskovať život a zdravie, je asi hlavne presvedčenie, že robím správne, že je potrebné pomáhať iným, čo si už sami pomôcť nevedia.

Slovenské misie majú význam nielen pre zahraničie, kde zasahujú, ale svoju misiu plnia aj doma. Otvárajú medzi ľuďmi nové pohľady na vojenské zásahy v iných štátoch. Pre krajinu, ktorá si doteraz lieči „historické ego z priateľskej misie v 1968“ je dôležité pochopenie aktuálneho významu vstupu vojsk do iných krajín v terajšom svete.

Možnosť porovnania a chápania dnešných prístupov k riešeniu vojnových konfliktov a krízových situácií vo svete je dobrou školou dozrievania pre ľudí na Slovensku. Pochopenie minulého dáva viac šancí na prijatie súčasného a snahu o zlepšenie budúcej myšlienky Slovákov o úlohách vojenských misií.

Dnes je ťažké vytvoriť si z chaosu informácií, sčasti úplne protikladných, nejaký názor. Ešte ťažšie to je, ak je v téme množstvo emócií, vášní a hlavne obáv či strachu. Tým nechcem povedať, že by sa symbolom vojenských misií mal stať Haškov Švejk v invalidnom kresle s barlou a výkrikom: „Na Belehrad!“, ale trochu odľahčenia a výraznejšej propagácie pozitívnej stránky by nezaškodilo.

Cez osudy konkrétnych ľudí je ľahšie vysvetliť zložité vojenské rozhodnutia, lebo v konečnom dôsledku je to len o jednotlivcoch. Každá zúčastnená strana má stovky osudov, ktoré tvoria charakter vojenskej misie.

Vidieť vojenského lekára, ktorý pomáha bez rozdielu na príslušnosť, alebo vodiča, ktorý sa delí s deťmi o čokoládu, je viac ako patetické politické prejavy s komplikovanými vysvetleniami a dôvodmi.

Poslaním vojenských misií by v civilizovanom svete mal byť návrat ľudskosti do zničenej krajiny. Tej povestnej človečiny, ktorá mizne z ľudí vo vojne ako prvá. Vojak by nemal byť len vyslancom sily, ale aj poslom istoty, bezpečia a dobrých vzťahov. Ako „preklopit“ bojovníka do ťažkej úlohy „človeka so zbraňou“, je ďalšou úlohou vojenských misií v osobnej rovine. Určite je to skúška charakteru, ktorá ukáže, kto kým je. Sú veci, ktoré sa nedajú naučiť, nacvičiť a nadrilovať, iba musia byť súčasťou osobnosti a vyplávajú na povrch v zlomových situáciách.

Môj pohľad na vojakov v misiách som našiel v individuálnom chápaní zmyslu tejto služby. Určite je dôležité aj komplikované stanovisko politikov, ktorí točia rôznymi záujmami mocných sveta, ale vždy to skončí v drobných osudoch obyčajných ľudí. Tých, ktorí sú postihnutí aj tých, ktorí ich bránia a pomáhajú im. Nikdy to nie je neosobné. Nie je to o hre, nie je to o pikoškách v tlačových agentúrach.

Je to o bolesti, strachu, stratách a trápení. Je to o prekonávaní samého seba, o pomoci v núdzi, o obetavosti a snahe zmeniť svet k lepšiemu. Je to o zážitkoch, ktoré menia dušu a oberajú o pokoj. Sú to obrazy a otázky, ktoré sa vracajú, aby už nikdy nebol svet taký ako predtým. Vojaci z misií sú konfrontovaní s podstatou ľudskosti a táto skúsenosť mení službu na poslanie.

Neviem, koľko vnútornej sily musí mať vojak, aby v krajine, ktorá stratila súdnosť a odvrátila sa od civilizovaného života, vedel prijať zážitky, čo otriasajú podstatou viery v dobro. Ten, kto takouto skúsenosťou prejde, sa musí psychicky zlomiť, alebo vyrásť. Uvedomiť si hodnoty obyčajného šťastia, priateľstva, rodiny a vecí, na ktoré my hľadáme už ako na samozrejmosť. Takáto skúška asi preverí všetky vnútorné rezervy a je výcvikom, ktorý sa nedá napodobniť umelo. Súdržnosť, ktorú vidno u vojakov po spoločnej službe na misií, určite čerpá z týchto zážitkov. Takto stmelená partia môže byť oporou sebe aj okoliu.

Slovensko zapojilo svoju armádu do medzinárodného systému spoločenstva štátov, ktorý robí dobrú službu všade tam, kde domáci politici stratili schopnosť rozoznávať správne od nesprávneho.

Pochopenie vo svete však často v ostrom protiklade domácou verejnou mienkou. Nikto nevidí rád vojnu ani vojakov, ktorí sa nevrátia živi z cudzích krajín. Prvý moment šoku zo straty často prekrýva racionálne myslenie a vyvoláva iba ostré odmietanie. Táto skutočnosť rezonovala aj pri nedávnej tragickej udalosti havárie lietadla s vojenským personálom vracajúcim sa z Kosova.

Je v tom zvláštny paradox. Väčšina našich vojenských misií je o využití špecialistov, ktorí vykonávajú činnosti zamerané na nápravu škôd v zničenej krajine. Nie sú to len bojové jednotky. Chemici, pyrotechnici, ženisti odvádzajú prácu, ktorá bude znamenať obnovu normálneho života pre domácych. Ich ruky vytvárajú bezpečnú štartovaciu čiaru na stavbu demokratických spoločností tam, kde začínajú dúfať v budúcnosť.

Armáda akoby v tomto prípade prerástla niekedy nedospelú a sebecky malichernú verejnú mienku. Možno je to v informovanosti, možno v národnej povahe. Ale asi by stačilo použiť „ženský princíp“ logiky a rozmeniť pre verejnosť veľkú politiku na drobné osudy.

Slováci majúvať ťažké srdce na mocných, ale štedré a láskavé k ukrivdeným. Spolupatričnosť, súcť a pomoc sú vlastnosti, na ktoré naši ľudia majú určité v charakteroch. Ak ide o obyčajných ľudí v núdzi, hlavne mamy s deťmi, starých, chorých a odkázaných, je naše spoločenstvo veľkorysé a prajné. Bránenie drobných hodnôt doma aj vonku za hranicami je čestným dôvodom na obeť a býva pochopené bez protirečiení.

Nechcem, aby to znelo pateticky, ale každá misia má iste svojich hrdinov. Vojakov ktorí dobre odvedú svoju prácu a prinesú ľudskosť utrápeným obyvateľom v regiónoch s lokálnymi konfliktom. Prekonajú sami seba a Slovensko dostávajú do povedomia sveta ako krajinu, ktorá má možnosti, silu a snahu postaviť sa zlu.

Vďaka nim, môže teraz Ivica založiť chov pretekárskych koní v Kosove a pri víťazstvách sa na pretekoch tešiť so svojou rodinou. Branislav nemusí lámať rečové bariéry v cudzine, ale využít svoje skúsenosti a znalosti v prospech novej demokracie vo svojej vlasti. Možno sa raz nájdu aj súrodenci Dejan, Maja a ich malý braček, ktorí dokázali s ďalšími mladými ľuďmi prinášať radosť krásnymi predstaveniami osobitého a jedinečného folklóru miešaného v srbsko - moslimskej krvi. Ich život už zostane navždy spojený so smutnou minulosťou, ale dostali novú šancu a zatiaľ stoja nad nimi - ako anjeli strážni - vojaci mierových misií.

Slovenské vojenské misie tak môžu oprávnené tvrdiť, že sú poslom mieru z malej krajiny pod Tatrami, ktorá pozorne počúva volanie o pomoc tých, čo ju naliehavo potrebujú.

Tomáš MAKATÚRA, Košice
autor je víťazom stredoškolskej kategórie

Moja rodinná armáda

Ak v tejto rubrike predstavujeme ženy pôsobiace v rezorte obrany, tentoraz vás zoznámime so ženou, ktorá pre armádu vychovala všetky svoje tri deti. Okrem toho jej manžel vyzliekol uniformu profesionálneho vojaka v roku 2003 po 27 rokoch služby. Pani Helena Tóthová z Trebišova.

„Veru, málokedy som bola taká pyšná, keď manžel prišiel za mnou vtedy 1. mája do Kráľovského Chlmca prvý raz v uniforme dôstojníka...“, zaspomína si pani Tóthová na rok 1976. A ako dodáva, hrdá na to, že mala manžela profesionálneho vojaka, bola vždy. Nehovoriac už o tom, že vojaci sú jej najstarší syn Roland, dcéra Diana aj najmladší Zolo.

Pán Zoltán Tóth starší po priemyslovke narukoval do školy dôstojníkov v zálohe v Brezne. Dva roky po návrate do civilu sa definitívne rozhodol pre uniformu. „Manžel je síce relatívne tichý chlap, ale s veľkým zmyslom pre disciplínu a dodržanie slova. A ten jeho vojenský poriadok má vo všetkom a vždy, vždy, vždy...“, zasmeje sa energická a veselá pani Helena.

„To som zdedil, otec bol obchodník s citom pre detail“, pokrčí ramenom pán Tóth, ktorý práve v kresle ich trebišovského bytu relaxuje po tom, ako si bol zabehať. Nie, ani po odchode do výslužby fyzickú nezanedbáva. A čomu sa venoval v armáde? „V podstate som mal z istej strany šťastie, pretože som sa vlastne takmer celú profesionálnu kariéru na trebišovskej Okresnej vojenskej správe venoval náboru brancov.“

„Aha, tak preto sú všetky vaše tri deti u vojakov?“ obrátíme sa s úsmevom na pani domácu.

„Ale kdeže – ani jedného sme na vojenskú strednú školu neposlali a tobôž, že by sme ich k niečomu nútili. Všetci si

urobili maturity v civile, zamestnali sa a až potom sa postupne rozhodli pre to isté,“ vysvetľuje.

„Musím predsa len potvrdiť, že v jednom nás otec ovplyvnil určite. Keď sme boli malí a on kráčal domov z práce taký typicky vzpriamený v tej svojej nažehlenej uniforme a s kufrikom v ruke, boli sme na neho ako deti naozaj pyšní,“ hovorí Diana, ktorá vlastne kopíruje pocity svojej matky.

„Prvý sa dal na vojnu Roland,“ hovorí pani Tóthová o najstaršom synovi, ktorého sme počas Veľkej noci nezastihli doma preto, lebo už sviatoval so svojou novou rodinou na Kysuciach. Pokračuje: „Rolko zmaturoval na poľnohospodárskej škole a povolali ho slúžiť do Bratislavy k Pluku čestnej stráže. Tuná na Zemplíne nie je ľahké sa zamestnať, ale on si po návrate z vojny prácu našiel. Raz však manžel prišiel domov z OVS s tým, že práve hľadajú vhodných záujemcov do Pluku čestnej stráže. Len tak mimochodom sme mu nadhodili, či sa nechce vrátiť do tej svojej bývalej parádnej uniformy. Až na jednu vec bol hneď rozhodnutý...“

„Tou jedinou vecou som bola ja. Respektíve lepšie povedané to, že sme s Rolandom ešte stále pretekársky tancovali,“ vysvetľuje Diana. Pôvabná mladá žena (pred časom 1. vicemiss slovenských stredných škôl – pozn. red.), ktorá po maturite na pedagogickej škole dva roky učila v materskej škole, totiž so svojím bratom od detstva súťažne tancovala nielen na domáчих, ale aj na európskych parketoch (mimochodom, o úspešnej tanečnej dvojici súrodencov Tóthovcov, ktorí napriek tomu, že nereprezentovali veľký klub, ale trénovali v Trebišove, boli štyri roky najlepším rokenrolovým párom na Slovensku a z majstrovstiev sveta majú siedme miesto, sme písali v OBRANE č. 5/2004 – pozn. red.). S Rolandom sa však dohodli, že aj ona, Diana, sa pokúsi dostať do armády a potom do bratislavskej posádky.

„Keď v roku 2003 v Žiline vyradovali absolventov poddôstojníckej zdravotníckej školy a spomedzi všetkých chlapcov aj dievčat vyhlásili ako najúspešnejšieho absolventa našu Dianku, s manželom sme sa obaja rozplakali,“ zaleskne sa aj teraz slza v oku pani Tóthovej. Ich dcéra následne nastúpila ako zdravotníčka inštruktorka na Útvare čestnej stráže. S Rolandom už síce netancujú, ale v uniforme ostala. Rotná Diana Tóthová dnes pôsobí na bratislavskej posádkovej ošetrovni a popri tom študuje zdravotnícke záchranárstvo.

„A čo Zoltán, prečo sa ten rozhodol pre vojakov?“ - pýtame sa rodičov. Do rozhovoru však vstupuje on sám: „Po maturite som si síce mohol vybrať odklad a napokon by som na vojnu ani nešiel, ale opäť to bol otcov príklad, ktorý ma motivoval, aby som nastúpil na vtedy ešte povinnú vojenčinu. Po mesiaci služby v Košiciach ma prevetili – ako inak, do bratislavského Pluku čestnej stráže. Slúžil som ako vodič. Práve vtedy minister obrany Juraj Liška vyhlásil, že povinná vojenčina končí a v armáde ostanú už iba profesionáli. Nie, neľutoval som, že ma zastihla posledná várka. Naopak. Rodinná vojenská diagnóza sa prejavila naplno už aj na mne. Požiadal som o profesionálnu službu...“, usmeje sa Zolo, ktorý sa predtým pripravoval na zamestnaneckú dráhu v odbore výroby nábytku. Dnes sa pripravuje na dráhu profesionálneho vojaka v Základnej výcvikovej škole Martin.

„Nebojíte sa, že niektoré z vašich detí bude raz odvelené do misie, možno aj skutočne nebezpečnej, a vy budete denne trpieť, či sa im niečo nestane?“ - pýtame sa pred odchodom pani Tóthovej, ktorá v súčasnosti pracuje ako robotníčka v textilnej výrobe. Táto energická usmiata žena na chvíľu zväžnie a hovorí: „To viete, že sa bojím. Svoje deti a svoju rodinu nesmierne ľúbim. No ak sa aj niekedy obávam, aby som žiadne zo svojich detí nikdy nestratila, s tým všetkým, čo prináša vojenská služba, sa naša malá rodinná armáda už dávno naučila žiť. Je to ich práca. Vybrali si ju dobrovoľne a vojenská služba ich nielen živí, ale aj baví. Preto som šťastná spolu s nimi a na všetkých svojich vojakov som hrdá,“ opätovne prízvukuje už znova s iskrou v hlase.

Text a foto **Pavol VITKO**

„Prežitie“ do Želiezoviec

„Keď budete po dlhom pochode a noci strávenej pod celťovým stanom unavení a hladní hľadať orientáciu pred ďalšími kilometrami v neznáмом teréne, je možné, že budete preklínať chvíľu, kedy ste vyhrali túto cenu. No keď prekonáte krízu a pridete do cieľa, prežijete pocit víťazov a bude na vás čakať ďalšia odmena. Skrátka, cenu MO SR – výcvik prežitia vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešťa a následne lístky na letný hudobný festival Pohoda, ktorý sa uskutoční na vojenskom letisku v Trenčíne, získava redakcia gymnaziálneho časopisu Gympress zo Želiezoviec...“

Po týchto slovách Pavla Vitka, predsedu poroty v kategórii stredoškolské časopisy (na fotografii so železovskými gymnazistami), nasledoval na 11. ročníku najprestížnejšej slovenskej novinárskej súťaže stredoškôľakov a vysokoškôľakov Štúrovo pero vo Zvolene búrlivý aplauz troch stoviek študentov. Podobne zaujala aj cena Regrutačného strediska Banská Bystrica, ktorou bol víkendový pobyt s vojakmi na Lešti a takisto pozvánka do Trenčína. Ocenenie si z rúk náčelníčky strediska kapitánky Lenky Opluštílovej prevzali študenti z časopisu Kremienok z Gymnázia Kremnica.

Prečo na záverečnom dvojďhňovom vyhodnotení novinárskej súťaže, ktorú organizuje predovšetkým Slovenský syndikát novinárov, Televízia Markíza, Matica Slovenská a Krajská knižnica Ľudovíta Štúra vo Zvolene participoval aj Komunikačný odbor MO SR a Regrutačné stredisko v Banskej Bystrici? Podľa Pavla Vitka, ktorý bol z pozície šéfredaktora časopisu OBRANA a predsedu Kontrolnej rady Slovenského syndikátu novinárov predsedom poroty práve v kategórii stredoškolských časopisov, je na stránkach týchto periodík priestor venovaný problematike vojenstva či vojenskej histórie absolútne minimálny. V 65 hodnotených tituloch, ktoré sa okrem školského života venujú aj problematike svojich miest či spoločnosti, sa o armáde alebo historických súvislostiach spojených trebárs s druhou svetovou vojnou vyskytla čo len okrajová zmienka v maximálne poltucte časopisov. Aj preto je i z hľadiska potrieb regrutácie a udržiavania historického povedomia nevyhnutné pokračovať v trende podujatí pre stredoškolskú mládež a vysokoškôľakov, ktoré realizuje Komunikačný odbor MO SR a regrutačné strediská na celom Slovensku.

No a už len na dôvažok – o prestíži podujatia svedčia aj hostia, s ktorými mali novinárski juniory vo Zvolene tlačové besedy. Zavítali medzi nich prezident republiky Ivan Gašparovič, šéfredaktorka Slovenky Anna Ghanamová či generálny riaditeľ Markízy Václav Mika. Práve posledne menovaný hosť, bývalý špičkový karatista, zaujal študentov aj rozprávaním o tom, ako prežil ročnú základnú službu v prostredí špeciálnych vojenských jednotiek a vojakov zaúčal boju zblízka...

(pv)

Foto Lenka OPLUŠTÍLOVÁ

Protokol v praxi (6)

Dary – umenie ich odovzdať a prijať

Dary sú od nepamäti predovšetkým spôsobom prejavovania, utužovania a zvyrazňovania vzťahov medzi ľuďmi. Dar musíme vedieť odovzdať a prijať, ale aj správne vybrať, zvážiť vhodný výber a správne odovzdanie daru.

Aj pri spoločenských aktivitách si partneri odovzdávajú dary. Vždy dávame prednosť darom regionálneho charakteru, je vhodné, aby dar mal určitý kultúrno - propagačný charakter a v prostredí obdarovaného reprezentoval domácu výrobu, pre zahraničných hostí ľudovo - umelecké výrobky: sklo, keramiku, porcelán, drevo, výtvarné umelecké predmety, knihu o krajine, prípadne CD so slovenskou klasickou alebo ľudovou hudbou. Pred spoločenskou aktivitou je vhodné prostredníctvom protokolárneho pracovníka sa dohodovať na charaktere darov. Nie je taktné dávať dary, ak to druhá strana neočakáva, obdarovaný sa v takom prípade môže dostať do nepríjemnej situácie.

V prípade, že dar neodovzdávame osobne ale protokolárnou cestou, nezabudneme vložiť do daru aj svoju vizitku. Z daru nezabúdame odstrániť cenovku. Darček musí byť starostlivo zabalený. Pri odovzdávaní dávame najavo, že obdarovanému urobíme darčekom radosť. Pri komornej atmosfére treba dar rozbaľiť, dať najavo svoje prekvapenie a potešenie, ale aj pochváliť vkus darcu.

V prípade hromadných akcií sa dary nerozbaľujú, odkladajú na zvláštny stôl, len v prípade, že sa obdarovaný rozhodne ich rozbaľiť, musí sa venovať všetkým darom a po rozbaľení sa poďakuje.

Takmer pri všetkých príležitostiach sú vhodným darom kvety. Kvety vždy dávame rozbalené, len vo výnimočných príležitostiach (pri darovaní vonku v zime) kvety necháme zabalené v priehľadnej fólii.

kpt. Miloš ARNOLD

príslušník oddelenia protokolu KaMO

List čitateľa

Vážený pán minister,

keď som dostal, ako bývalý šikanovaný občan a príslušník vojenských táborov nútených prác, peňažný príspevok 60 000 Sk, považoval som si za povinnosť ísť sa poďakovať na Staré Hory Panne Márii. Včerajšou poštou som dostal od Vás publikáciu PTP - poníženie a satisfakcia. Opäť Vám ďakujem. Pán Boh zaplať!

To všetko, čo som dostal, dáva mi príležitosť zahľadiť sa do našej minulosti. Spomienky sú všelijaké, no Písmo sväté nám pripomína, že: Milujúcim Boha všetko slúži k dobrému. Tak i mne. Spomínam si: keď som sa dostal do Mimone, do Hvězdova, kde nás bolo pár stoviek, štábný kapitán Ružička na nás tupe prečítal: Ste trestanci, budete nimi do odvolania.

To bola moja prvá dišpozícia... Mimoň, Milovice, Kynžvart, Postoloprty, zasa Milovice, Kbely u Prahy, to boli zastávky našej Krížovej cesty... Režim bol rôzny, velitelia boli niekedy aj ľudia. Ubytovanie bolo tiež rôzne, niekedy sa cez drevené steny aj sčulo, uši a nohy som mal pomrznuté. No Bohu vďaka bez následkov. Strava taká, aby sme netrtili štihtlu líniu. Spoznávali sme sa, boli a sme s mnohými naozaj bratmi. Ja osobne sa najradšej stretávam s J. E. Msgr. Prof. Jozefom Kouklom, biskupom litoměřickým. Chodievam k nám na púť ku Panne Márii Škapuliarskej...

Z úprimnej duše Vás pozdravuje vďačný kanonik

Emil Scheimer, Topolčianky

Armádny magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke o 19,55 h.

Rozhlasová relácia **PLNÁ POĽNÁ**,
i keď už polstoročná, je stále svieža
relácia o vojakoch a nielen pre
vojakov. Každý piatok sa na vás
o 21,05 h tešia na najpočúvanejšej
stanici **Rádio Slovensko** Miroslav
Minár, Bernard Roštecký a Petra
Repková.

Ako školiť profesionálov

Úlohou školiacich zariadení trenčianskeho veliteľstva Síl výcviku a podpory je pripraviť v základnej výcvikovej škole v Martine a v odborných výcvikových školách v Martine, Mokradi a v Košiciach profesionálov pre útvary a zložky ozbrojených síl. Spomínané školy nemajú dlhú históriu. Vznikli v roku 2004 a až na základnú výcvikovú školu začali prvých frekventantov školiť začiatkom minulého roka. Názory mnohých veliteľov o tom ako k nim majú prichádzať pripravení vojaci sa rôznili. Nie všetci velitelia mali podrobnejšiu predstavu o tom, čo sa ich podriadení v uvedených školiacich zariadeniach učili. A logicky vznikali aj niektoré pomýlené predstavy...

Dnešný veliteľ pozemných síl generálmajor Milan Maxim stál pri vzniku síl výcviku a podpory a preto pomerne presne vie, čo môže od absolventov týchto škôl, ktorí prichádzajú k útvarom a jednotkám očakávať. Svojich veliteľov upozorňuje, aby zbytočne neprepadali sebaklamu a nemysleli si, že školy im pripraví hotových profesionálov a odborníkov, s ktorými už nemusia pracovať.

NEČAKAŤ HOTOVÉHO VOJAKA

„Od vojaka, ktorý ukončil základnú výcvikovú školu očakávam, že bude poznať svoje práva i povinnosti a bude sa vedieť orientovať v základných druhoch bojovej prípravy. Ale len do tej miery, čo kedysi zvládol vojak základnej služby po základnom výcviku. Výhoda

je, že tento základný výcvik netrvá len 30 dní ako u bývalých základákov, ale takmer tri mesiace. Má tak vytvorený dostatočný časový priestor na to, aby dokonale zvládol základné činnosti,“ konštatuje generál Maxim.

Podľa jeho slov od absolventa odborných výcvikových škôl sa už čaká, že okrem iného bude poznať konštrukciu a obsluhu svojej zbrane a musí vedieť odstrániť jednoduché závary, ktoré sa na nej v priebehu poľného výcviku môžu objaviť. Velitelia by sa po príchode nového vojaka k jednotke mali s ním podrobne zoznámiť, vedieť aké výsledky dosiahol v škole. To je podľa generála Maxima odrazový mostík pre prácu veliteľa družstva s vojakom. Mal by mu pri prvých zamestnaniach trpezlivo objasňovať, kde robí chyby a ukázať mu správny postup. „Len tak je možné postupovať kvalitatívne neustále dopredu, sprísňovať podmienky výcviku a vytvoriť kvalitný vojenský kolektív,“ zdôrazňuje generál Maxim.

VÝJAZDY DO ŠKÔL I VSTUPNÉ TESTY

Generál poznamenáva, že v poslednom období došlo na veliteľských postoch v pozemných silách k pomerne rozsiahlej obmene. Mnohí noví velitelia nie celkom dobre vedia, čo môžu od frekventantov jednotlivých škôl očakávať. Preto podporuje, aby v rámci veliteľských zamestnaní či prípravy

zorganizovali výjazd veliteľov jednotiek do spomínaných školiacich zariadení tak, aby boli informovaní dá sa povedať z prvej ruky a mohli v príprave vojaka pokračovať presne tam, kde skončili v škole.

Veliteľ ľahkej brigády brigádny generál Stanislav Petreňec plánuje zaviesť pre všetkých vojakov, ktorí prichádzajú k útvarom brigády zo základnej výcvikovej školy a odborných výcvikových škôl tzv. vstupné preskúšanie, alebo test, aby veliteľia lepšie vedeli, ako sú na tom ich noví podriadení.

„Spomínané výsledky chceme zanalyzovať a na tomto základe postupovať ďalej pri príprave vojakov. V tomto smere očakávam aktivitu najmä zo strany veliачích poddôstojníkov od úrovne čaty až po prápor. Práve oni by mali tento proces pomôcť vhodne manažovať, včas poradiť vojakom i veliteľom,“ poznamenáva veliteľ ľahkej brigády.

SLABŠIA FYZICKÁ ZDATNOSŤ REGRUTANTOV

Velitelia a inštruktori v školiacich výcvikových zariadeniach sú ale závislí na kvalite prichádzajúcich frekventantov. Najmä v základnej výcvikovej škole, kde noví profesionáli zvládajú prvé písmená vojenskej abecedy. Akí sú teda títo vojaci, keď vieme, že v poslednom čase sa z mnohých dôvodov výrazne znížil záujem o službu v ozbrojených silách a veľmi slávne to nie ani s fyzickou zdatnosťou mladšej generácie?

Veliteľ síl výcviku a podpory generálmajor Ján Kačmár priznáva, že vzhľadom k náročnosti základného vojenského výcviku a špecifikám prostredia v základnej výcvikovej škole by uvítali vyššiu úroveň fyzickej zdatnosti, ako aj vyššiu úroveň psychickej odolnosti voči stresu a adaptáciu v podmienkach väčších vojenských kolektívov. Na druhej strane konštatuje, že úroveň ich teoretických vedomostí a z nich sa odvíjajúce individuálne, zručnostné a odborné predpoklady jednotlivca sú na vysokej úrovni, rovnako ako aj odhodlanie úspešne ukončiť základný vojenský výcvik. Úroveň vojakov, ktorí prichádzajú do odborných výcvikových škôl je podľa generála na požadovanej úrovni.

AMERICKÁ POMOC

Základná a odborné výcvikové školy majú za sebou zatiaľ krátku históriu. „Na ich systémové zmeny je v súčasnej dobe podľa môjho názoru ešte skoro. Avšak v súvislosti s prijatím zákona č. 346/2005 z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov boli prepracované programy základného výcviku. Na základe skúseností z predchádzajúceho obdobia v spolupráci s mobilným výcvikovým tímom pozemných síl USA boli upravené programy výcviku inštruktorov základného vojenského výcviku v martinskej základnej výcvikovej škole. Tento krok viedol ku zvýšeniu kvality výcviku novoregutovaného personálu,“ zdôrazňuje veliteľ síl výcviku a podpory. Od pripravovanej rotý ďalšieho odborného výcviku (svoju činnosť začne od 1. 1. 2007)

v martinskej odbornej výcvikovej škole si generál Kačmár sľubuje zabezpečenie kvalitného odborného výcviku pre poddôstojníkov v jednotlivých odboroch pozemného vojska.

NEVYHÝBAME SA VÝMENE NÁZOROV

Veliteľ síl výcviku a podpory a predstavitelia jednotlivých výcvikových škôl sa nevyhýbajú ani otvorenej, konštruktívnej komunikácii a výmene názorov. „Práve to by prispelo k zlepšeniu a zefektívneniu výcviku. Naše veliteľstvo pružne reaguje na operatívne požiadavky ostatných síl smerom k zabezpečeniu odborných, špecializačných a typizačných kurzov. Rozhodne by nám pomohlo ďalej skvalitniť výcvik, ak by sme mali odozvu na našu prácu. Ale bez konkrétnych podnetov zo strany veliteľov je to zlo-

žitejšie. Pritom musím zdôrazniť, že pre takúto formu spolupráce máme najmä v martinskej posádke vynikajúce predpoklady. Veď prápor okamžitej reakcie, veliteľstvo výcviku i základná výcviková škola sa nachádzajú v rovnakých kasárňach...,“ konštatuje generál Kačmár.

Zostáva veriť, že v záujme lepšieho vzájomného poznania a spoločnej snahy posunúť kvalitu prípravy profesionálnych vojakov a poddôstojníkov zasa o kus dopredu nájdú k sebe cestu velitelia jednotiek i školiacich zariadení a čím skôr začne medzi nimi intenzívnejší obojstranný dialóg.

Jozef ŽIAK
Foto Michal BURZA

Vojak a humanista

Štefana Poľaška by sme s troškou zveličenia mohli nazvať aj rómskym richtárom. Veď v dedine Vrbnica pri Michalovciach, kde je starostom, žije z 815 obyvateľov až 517 Rómov. Ľudia ho nielenže majú radi, ale sú vďační, že práve tento podplukovník vo výslužbe drží v rukách richtársku palicu. Obec vedie už tretie volebné obdobie. Vhodný tip do našej obnovennej rubriky Vojaci vo verejnom živote, ktorá chce prezentovať filozofiu, že hádzať flintu do žita aj po čo ako dlhej vojenskej kariére skutočne nie je na mieste...

Keď sa prechádzate po Vrbnici, musíte dať klobúk dolu pred upravenými trávnikmi, ponatieranými zábradliami a nad celkovou čistotou. Nájst na ceste papierik, chce skutočne kus hladáčského šťastia. S výnimkou rómskej osady je dedina upravenejšia a čistejšia, ako veľa susedných. No tu Rómovia nežijú iba v osade, ale v celej dedine.

„Na verejnoprospešných prácach mi v obci robí 47 nezamestnaných ľudí. Rozdelení sú do piatich partii. Denne každá pod vedením svojho vedúceho prichádza na ranný nástup, kde im rozdelím úlohy a všetci sa snažia splniť príkazy. Ak by som popustil v disciplíne, celé by sa mi to tu rozsypalo,“ ozýva sa bývalý vojak v uznávanom starostovi. V tomto človeku sú však na prvý pohľad dva rozmary. Ten prvý je vojenský a je za ním schopnosť viesť, organizovať a riadiť. Ten druhý je humánny a je v ňom zakorenený minimálne tak silno, ako ten prvý.

RÓMOVIA A SLOVÁCI

Štefan Poľaško sa narodil v roku 1944 vo Vrbnici. Po strednej škole v Michalovciach odišiel k delostrelcom do Martina. Aj vtedy v ňom bojovala jeho vojenská a huma-

nitná podstata. Najprv ho prijali na pedagogické vysokoškolské štúdium do Prešova, no uprednostnil uniformu. Slúžil pri Strakoniciach, v Bechyni, v Trebišove, Bratislave, Michalovciach, v Prešove. Do civilu odchádzal z Krajskej vojenskej správy v Košiciach v roku 1992. O rok na to prenechal byť v Michalovciach synovi a s manželkou, rodáčkou z Nitry, sa vrátili do Vrbnice.

V roku 1996 tu boli doplňovacie voľby starostu. On opravoval rodný dom, staral sa o záhradu a užíval si dôchodok. Občania ho však prosili, aby kandidoval. Prikývol. Získal 340 hlasov, oproti protikandidátom ďaleko najviac. Jeho hlavným cieľom bolo zabezpečiť v dedine dobrý pokojný život pre obe komunity – Rómov aj Slovákov. Zabezpečiť život spojený s toleranciou a chápaním jeden druhého, s bezpečnosťou a perspektívou. Kto podobnú situáciu neprežil na vlastnej koži, ťažko pochopí...

„Viete, ak sa medzi mojimi rómskymi spoluobčanmi v minulých desaťročiach niečo pozitívne zakorenilo, ak ich minulý režim aj nútil, aby mali aspoň výučný list a chodili do roboty, v poslednom desaťročí predchádzajúceho storočia sa to celé rozsypalo. Tie reči – že sa vrátia k tomu, čo ich živilo po druhej svetovej vojne alebo pred ňou, to boli iluzórne rozprávačky. No a keďže ich nikto neusmerňoval, ako a čo ďalej, dostávali sa do obrovských problémov. A s nimi aj väčšinové etnikum, ktoré niekde je už v menšinovom postavení,“ filozofuje starosta. Pozor, to však nie sú len prázdne reči dajakej bratislavskej aktivistky, ktorá pozná tunajší život iba z obrázkov a akademických štúdií. Štefan Poľaško pozná aj také dámy, no na rozdiel od nich on presne vie, o čom hovorí. Pokračuje, keď na obecnom úrade vytiahne zo skrine skele vedenú kroniku: „V roku 1910 prišli do našej obce prví traja rómski mládenci, ktorí slúžili v panskej kúrii

a plietli košíky. Tí si zobrali za manželky rómske dievčatá zo susedných dedín. V roku 1947 ich spomedzi nás bolo 72, pričom obec mala 380 ľudí. Dnes žije vo Vrbnici 65 % Rómov. Treba však dodať, že pred šesťástimi rokmi sa sem prisťahovali aj rodiny, ktoré žili v osade bez vody a elektriky necelý kilometer za dedinou...”

STUDŇA, PLYN A ŠKOLA

„Keď som nastúpil do úradu, ako bývalý vojak som nemohol tolerovať, aby 380 ľudí z bytoviek dostavaných pre Rómov v roku 1990 nemalo vodu. Samozrejme, pôvodne v budovách vodovodná inštalácia bola, ale zničili si ju. No aj tak – situáciu som musel riešiť,“ spomenie starosta na prvé rozhodnutie. V novembri 1996 ho zvolili a v decembri už v rómskej osade, či skôr na ich sídlisku, mali vykopanú studňu s pitnou vodou. Lenže – situácia nie je taká jednoduchá. Prešlo pár mesiacov a v studni bola nahádzaná kopa haraburdia. Bolo ju treba čistiť a opakovane nad ňou budovať prístrešok. Dnes je v nej už iba úžitková voda. Starostovi sa však medzitým podarilo v obci vybudovať vodovod. V roku 1997 sa do jeho výstavby pustili ako tretí v okrese a dodnes sa s ním nemôžu pochváliť ani zďaleka všetky zemľínske obce. Tamojšia vodárenská spoločnosť síce mešká so zavedením prípojek do všetkých domov, ale časť problémov je vyriešená. No a Rómovia si chodia po pitnú vodu na obecný úrad. Je pre nich zadarmo, platí ju obec.

Popri vode je jednou zo základných potrieb teplo. Viete si predstaviť, ako to vyzeralo v bytoch, kde si provizórne kúrili pevným palivom? Starosta preto pri plynifikácii obce doviedol plyn aj do rómskych bytov. Od štátu získal podporu na zakúpenie výhrevných telies. Po ich inštalácii dozeral, aby si nikto nedovolil vyniesť ich trebárs do zberu. Kúri ním však už len jedna rodina. Prečo? Plyn medzitým strašne zdražiel. Navyše – ešte sme nepovedali, že okrem verejnoprospešných prác nie je z dediny riadne zamestnaný jeden jediný Róm. Fušky, rozličné výpomoci či príležitostná práca v zahraničí – to áno. Ale riadne zamestnanie – nula bodov. Starosta vie pritom jasne definovať, kde je problém: chýbajúce vzdelanie a kultúrne návyky. Tu treba dodať, že Š. Poľaško koncom 80-tych rokov vyštudoval na bratislavskej Vojenskej akadémii pedagogiku a psychológiu. Nuž – a doma sa mu jeho vojenská rozhodnosť aj humanitárna podstata spolu so vzdelaním naozaj zišli. V miestnej škole dal vymeniť riaditeľa a na školskej budove vymenil zatekajúcu krytinu, aby sa deti učili v dôstojnom prostredí. V škole, ktorú vo Vrbnici nenavštevuje už ani jeden jediný „gadžo“.

HUDBA, FUTBAL A VZORY

„Mladých ľudí v dedine pomaly niet a ak sa v obci rodí ročne vyše dvadsať detí, v priemere len jedno z nich je nerómske. Aj to potom miestni posielajú do škôl v meste...” vysvetľuje starosta, ktorému nebýva zaťažko osobne chodiť za rodinami, ktorým by povinná školská dochádzka ich detí nič nehovorila. Obеды pre školákov za korunu sú pri tom samozrejmosťou.

„Mrzelo ma, že ešte za socializmu boli u nás tri rómske kapely, no donedávna ani jedna. Podarilo sa mi cez istú nadáciu zohnať peniaze na nákup hudobných nástrojov a už nám opäť môžu vyhrávať naši...”, teší sa Š. Polaško. Podobne sa teší z úspechov dedinského futbalového klubu, ktorý je zložený opäť iba z Rómov.

„Ich deti skrátka musia mať vo svojich otcoch a vo svojich rodinách pozitívne vzory, inak sa môžeme snažiť o čokoľvek a bude to stále točenie sa v špirále so zlým koncom. Jednoznačne - musíme im v tom pomôcť a tak pomôžeme aj sami sebe,” hovorí o všetkých spoluobčanoch s vážnosťou sebe vlastnou bývalý profesionálny vojak, ktorý mal dost energie aj na to, aby v obci vybudoval Dom smútku. A nie hocako: „Spolovice sme ho postavili so spoluobčanmi svojipomocne. No a bez koruny obecnej pôžičky, zatiaľ čo iné aj bohatšie dediny sa pri podobných akciách zadlžili na dlhé roky.”

No a treba dodať, že starosta v sebe nezaprel vojaka ani vtedy, keď dal v strede obce vybudovať pamätník obetiam prvej a druhej svetovej vojny...

Nie, život vo Vrbnici stále ani zďaleka nie je idylka. Aj život podplukovníka vo výslužbe Štefana Polaška namiesto pokojného vojenského dôchodku pripomína skôr boj. Stačí, keď sa rozhovorí napríklad o stovke drobných krádeží, ktoré v období dozrievania úrody sú bežne súčasťou tunajšieho dedinského života. Zrejme by vedel rozprávať aj o podozreniach z úžery a ďalších problémoch. On hrá však na budúce víťazstvá a nachádza si aj spojencov. Rozpráva napríklad o zlepšujúcej sa spolupráci s tými nadáciami, ktoré to s pomocou Rómom myslia vážne. Nezabudne spomenúť ani nový obecný erb, na ktorý je skutočne hrdý. Tak, ako na svoju dedinu.

Podplukovníka vo výslužbe Štefana Polaška, spolovice vojaka a spolovice humanistu, sme navštívili cez Veľkú noc. Kým sa na svojom malom autíčku vrátil domov z Evanjelických služieb božích, pýtali sme sa na neho u miestnych starousadlíkov, vrátane ľudí z rómskej osady. Nič – žiadna klebeta, žiadne podozrenie – iba slová poďakovania a úcta.

Text a foto **Pavol VITKO**

Lekár duše

Plukovník Marko Trochan pred odchodom na Balkán už mal skúsenosť so zahraničnou misiou. Pred štyrmi rokmi pôsobil v horúcej Afrike, v misii UNMEE na území Eritrei. Za vojakmi chodil od pobrežia Červeného mora až po horské oblasti, ktoré svojou nadmorskou výškou nezaostávali za našimi Tatrami. Najazdil za nimi nespočetné množstvo kilometrov po cestách, či skôr necestách. Zažil, keď sa teplomer vyšplhal nad štyridsiatku, ale aj keď klesol takmer k nule. Ale taký začiatok misie, aký zažil v Kosove, si nepredstavoval ani v tom najhoršom sne...

Letecká tragédia a smrť vojakov, s ktorými síce prežil len krátkych pár dní, neodmysliteľne poznamenala všetkých v našom kontingente. Bez ohľadu na to, či si to priznávali, alebo nie. Marko navyše pri havárii stratil svojho kolegu Michala Štanga, s ktorým spoločne prišiel pred desiatimi rokmi do armády.

DLHÁ V TANKU

Dodnes mi utkvé v pamäti obrázok z martinských kasární, keď sa nejaký vysoký človek v uniforme snažil vtesnať do vodičského priestoru v tanku pred jazdou. Tú jazdu po tankodróme nakoniec zvládol bez väčších problémov, rovnako aj denné či nočné streľby z ručných zbraní. Aj „výlet“ na neďaleké Martinské hole, ktoré im naordinoval vtedajší veliteľ pozemných síl generál Vestenický, aby podľa svojich slov zistil, či duchovní vydržia to, čo ich kolegovia vojaci. Vydržali, aj keď pri návrate do kasární toho mali všetci plné zuby. Aj Marko s Michalom Štangom.

Spolu prežili tie lepšie i horšie chvíle vo vojenskej duchovnej službe. Hľadali cestičky k vojakom v základnej službe, vojenským profesionálom, ich rodinám i civilným zamestnancom rezortu. Nielen pri mediálne známých udalostiach, ako sú vojenské púte v Lurdoch či Levoči, pešia púť z Varšavy do Čenstochovej, ale aj v každodennom vojenskom živote. Pri výcviku vo vojenských výcvikových priestoroch, v kasárňach, kde sa k nim mnohí obracali so svojimi problémami. Teda tam, kde ich podľa Marka najviac vojaci potrebujú. Pre ich deti s úspechom organizovali detské tábory s duchovnou tematikou. Gitara plukovníka Trochana a jeho

piesne patrili ku koloritu večerov v týchto táboroch. Dvakrát sa nedal prehovárať ani na futbalové zápole.

SPOLOČNÝ CIEĽ

V kaplnke Česko – Slovenskej základne v Šajkovaci celebraval plukovník Trochan spolu s duchovnými írskeho, fínskeho a švédskeho kontingentu a českým vojenským duchovným zádušnú omšu za obeť katastrofy. Nie nadarmo sa hovorí, že lekári tela a duše majú k sebe vždy blízko. Platí to aj v prípade tejto základne.

„V mnohých oblastiach sme našli veľmi rýchlo spoločnú reč. A to nielen preto, že kaplnka je v tej istej budove nad knižnicou, ktorú mám na starosti ja. Jednoducho obaja máme ten istý cieľ, aby českí a slovenskí vojaci celých šesť mesiacov misie prežili v psychickej pohode. Len na to ideme každý svojou cestičkou,” hovorí český psychológ major Jiří Světlý, ktorý má za sebou misiu v Kuvajte, o spolupráci so slovenským duchovným. Lekár kapitán Anton Bezák poznamenáva, že vojaci okrem doktora a zdravotnej starostlivosti hlavne v zahraničí, ďaleko od domova, potrebujú mať niekoho, na koho sa môžu obrátiť aj so svojimi osobnými problémami a ťažkosťami.

„Z rôznych pochopiteľných dôvodov to nemôže byť ich veliteľ, ale niekto, za ktorým môžu prísť bez služobného postupu. Plukovník Trochan si veľa ľudí získal hneď po príchode svojim bezprostredným prístupom. Svedčí o tom aj ten podarený plagátik, čo rozvešal po základni, v ktorom si tak trochu zo seba strieľa,” s úsmevom vraví lekár, ktorý pokiaľ mu v tom jeho služobné povinnosti nezabránia, nevynechá jedinú bohoslužbu.

CESTA KU KRSTU

Cestu k slovenskému vojenskému kňazovi si našiel aj príslušník Českej armády rotný Robert Hofman. „Prvý raz som sa stretol s vojenským kňazom na cvičení vo VVP Jince a teraz tu, v Kosove. Keď je nablízku duchovný, oveľa ľahšie sa prekonávajú problémy. Človek si v rozhovore s ním poriadne prečistí hlavu. Chcel by som, keby ma Marko pripravil na krst. Je veľmi dobrý človek a ja som rád, že som ho stretol,” poznamenáva na adresu plukovníka Marka Trochana.

Podobne sa o ňom a vôbec o potrebe vojenského kňaza v zahraničnej vojenskej misii vyjadrujú aj desiatnik Peter Lukáč, slobodník Matúš Čonka, vojaci Martin Petrigoľ, Viliam Modrák či rotná Renáta Durkottová. Ale aj veliteľ 8. slovenského kontingentu v misii KFOR podplukovník Gabriel Kerekeš.

Jozef ŽIAK
Foto archív

FOLK ROCK TATRY 2006

Pod týmto názvom sa 6. mája 2006 v Liptovskom Mikuláši prezentovali najlepšie hudobné skupiny a súbory zo zariadení a útvarov rezortu obrany. Hudobný festival Ozbrojených síl SR sa tak po troch rokoch vrátil z Trenčína späť na Liptov.

Na šestnástej celorezortnej prehliadke sa zúčastnili bratislavské súbory BG TIME, Satriani Revival a Afrodité, martinskú posádku reprezentovala heavymetalová skupina Deja Vu, domácu scénu zastupovali súbory Mince a Prvá pesničkárska úderka, z východného Slovenska pricestovali Top Big Band, Gitarové duo z VÚ 1007 Prešov a Prešovský dixieland. O dôstojné otvorenie festivalu sa postarali žiaci Základnej umeleckej školy J. L. Bellu z Liptovského Mikuláša (ZUŠ). Ich 40-členný orchester si vyslúžil potlesk ukážkou z repertoáru muzikálových a filmových melódii osemdesiatych rokov.

„Festival organizačne zabezpečilo Kultúrne a metodické centrum Trenčín v spolupráci s Posádkovým klubom L. Mikuláš, Národnou akadémiou obrany, Regrutačným strediskom Žilina a Liptovským osvetovým strediskom,“ informovala hlavná organizátorka podujatia, odborná referentka oddelenia metodiky kultúry KaMC Trenčín Mgr. Zlatica Janáčiková. „Poďakovanie ale patrí najmä mestu Liptovský Mikuláš, ktoré nám v organizovaní podujatia vyšlo maximálne v ústrety a Základnej umeleckej škole, s účasťou ktorej počítame aj v nasledujúcich ročníkoch,“ dodala Mgr. Janáčiková.

Výkony stovky účinkujúcich z desiatich skupín hodnotila štvorčlenná odborná porota. Jej postrehy a pri-

pomienky slúžia amatérskym hudobníkom predovšetkým na usmernenie ich ďalšieho umeleckého rozvoja.

„Vypočuli sme si pestrú škálu hudobných smerov. Jednotlivé skupiny boli diametrálne štýlovo odlišné, čo urobilo festival ešte zaujímavejším,“ zhodnotil člen poroty PhDr. Ľubomír Raši. „Niektorí protagonisti už dávno prekročili hranicu amatérskeho snaženia sa a podali vysoko profesionálny výkon. Môžem zodpovedne vyhlásiť, že vyložene „slabá“ skupina tu dnes nebola,“ doplnil riaditeľ ZUŠ Ľ. Raši.

Šéf poroty Ing. Dušan Kosiba z KaMC si cení predovšetkým účasti „pesničkárov“ z mikuláskej Prvej pesničkárskej úderky, ktorí publiku predstavili vlastnú tvorbu. „Už sedem rokov sa pravidelne zúčastňujem hudobných festivalov OS SR. Mal som teda možnosť sledovať etapovitý vývoj jednotlivých účastníkov a ich postupné vykrýštalizovanie sa až na dnešnú úroveň. Osobne ma prejavom a produkciou upútala bratislavská skupina Satriani Revival, no potvrdzujem slová mojich kolegov z poroty, že výkony všetkých protagonistov boli

vyrovnané a rovnako výborné,“ zbilancoval D. Kosiba.

„Skupiny, ktoré sa na tomto festivale predstavili, boli dôkladne vybrané z predchádzajúcich kôl realizovaných na posádkových úrovniach. Diváci teda mali možnosť vidieť a vypočuť si to najlepšie. Myslím si, že všetci vystupujúci dokážu ozaj dôstojne reprezentovať Ozbrojené sily SR na hociktorom spoločenskom podujatí,“ zhodnotila riaditeľka KaMC Mgr. Slávia Novotná.

Transformácia športu

Proces transformácie sa v rezorte obrany nevyhol ani vojenskému športu. O uskutočnených zmenách sme sa porozprávali s najpovolanejším – riaditeľom Vojenského športového centra Banská Bystrica Peadr. Lubomírom Roškom.

► *Pán riaditeľ, transformáciou sa zlúčili dva vojenské športové kluby do jednej rozpočtovej organizácie – Vojenského športového centra so sídlom v Banskej Bystrici. Čo bolo impulzom pre túto zmenu a aký zámer rezort obrany týmto procesom sleduje?*

- Vojenské športové centrum (VŠC) Dukla Banská Bystrica vzniklo na základe rozhodnutia ministra obrany SR č. V – 19/2005, ktorým sa menil a doplňal rozkaz číslo V – 11/2003 o organizačných zmenách rozpočtových organizácií v pôsobnosti MO SR v znení neskorších predpisov. VŠC sa vytvorilo premenovaním AŠK Dukla Banská Bystrica a zlúčením s AŠK Dukla Trenčín. Cieľom transformačného procesu bolo predovšetkým zjednodušenie a zvýšenie efektivity riadenia v oblasti športu a postupná redukcia personálu v súlade s Dlhodobým plánom štruktúry a rozvoja OS SR. Zriadením VŠC došlo k jednotnému veleniu a riadeniu vrcholového športu v rezorte. V Banskej Bystrici i v Trenčíne zostáva vrcholový šport aj naďalej pod značkou vojenského športového klubu Dukla, ale už v rámci jednej rozpočtovej organizácie - VŠC Banská Bystrica. Tým sa vytvárajú podmienky na zabezpečenie prípravy vrcholových športovcov a štátnej športovej reprezentácie v podmienkach rezortu ministerstva obrany aj v nasledujúcich rokoch.

► *Do akej miery sa dotkli zmeny zamestnancov a športovcov Dukly?*

- Zlúčenie prebehlo z organizačnej stránky bez problémov. Všetky legislatívno-právne kroky potrebné na plynulé vytvorenie VŠC, od rozhodnutia, cez zrušenie trenčianskej rozpočtovej organizácie až po delimitačné protokoly, ktorými bol prevedený majetok zrušenej organizácie, sme úspešne zrealizovali. Zlúčením prirodzene ostali prebytočné niektoré duplicitné funkcie, ktoré sa museli zrušiť. Za každým zrušením funkcie stál konkrétny človek, s ktorým sme sa museli rozlúčiť, čo nebolo veľmi príjemné. Môžem povedať, že tento personálny proces bol z celej transformácie najťažší a najkomplikovanejší. Prepustili sme dvanásť zamestnancov. Znižovanie počtov sa nedotklo oddelenia športov, takže príprava našich zverencov mohla nerušene prebiehať.

► *V čom pociťujete prínos zlúčenia klubov, aké pozitíva z neho pre vojenský šport vyplývajú?*

- VŠC v súčasnosti pôsobí ako rozpočtová organizácia, ktorá integruje všetky potrebné organizačné štruktúry na zabezpečenie úloh štátnej športovej reprezentácie v našom rezorte. Nová organizačná štruktúra zohľadňuje v plnej miere potreby efektívneho fungovania Vojenského športového centra a nezakladá nároky na zvýšenie finančných prostriedkov. Banskobystrické centrum bude zabezpečovať organizačnú, plánovaciu, finančnú, materiálovú, servisnú, metodickú a kontrolnú činnosť v prospech nielen športových klubov v Banskej Bystrici a Trenčíne, ale aj dislokovaných

športových oddielov Dukla v Liptovskom Mikuláši, Lučenci, Bratislave a v Žiline. V súčasnosti pozostáva štruktúra VŠC z dvoch samostatných riadiacich odborov – športu a logistiky, plus finančného, personálneho, marketingového a organizačného - plánovacieho oddelenia. Môžem povedať, že obidva vojenské športové kluby a oddiely pôsobia v nezmenených podmienkach. Istá reorganizačná zmena síce nastala v Trenčíne, ale spočívala iba v presťahovaní sa v rámci jednej budovy do nižších poschodí. Uvoľnili sa tým priestory pre Vojenskú políciu, ktorá v nich dočasne pôsobí.

► *Čo prezrádzajú prvé skúsenosti a výsledky VŠC?*

- Hlavné úlohy sme plnili predovšetkým na Zimných olympijských hrách, ME v biatlone, HME v športovej streľbe, HMS v atletike, na ME vo vzpieraní, majstrovstvách sveta CISM-u v lyžovaní a biatlone, na MSR v zápasení a športovej streľbe, aj na HMSR v atletike. Na ZOH 2006 súťažilo 8 vojenských športovcov a pochváliť sa môžeme napríklad druhým najlepším výsledkom armádneho športovca na ZOH v biatlone rotmajster Marek Matiaško, keď vo vytrvalostných pretekoch obsadil 5. miesto. Kvalitné výsledky dosiahli aj biatlonistka z. Martina Halinárová, ktorá v rýchlostných pretekoch obsadila 16. miesto, a lyžiarka Veronika Zuzulová,

ktorá bola v kombinácii pätnásta. Nadrotmajster Jozef Gönci postúpil na halových ME v Moskve druhým najlepším výkonom 597 bodov do finále a umiestnil sa na 4. mieste so stratou iba 0,5 bodu na medailu. Spolu so z. Michalom Homolom sa neskôr podieľali na zisku bronzovej medaily v súťaži družstiev. K ďalšej bronzovej medaile v súťaži družstiev pištoľiarov prispel rotný Juraj Tužinský.

Celkovo teda hodnotím prvý štvrťrok ako úspešný. Vojenské športové centrum Dukla Banská Bystrica stanovené hlavné úlohy splnilo.

Dvojstranu pripravil **Vladislav VAVRINEC**
Foto autor a archív **VŠC B.B.**

Z fungovania VŠC

Odbor riadenia športu ako organizačná zložka riadi a koordinuje oddelenie zdravotnej, diagnosticko-regeneračnej starostlivosti, Vojenský športový klub Dukla Banská Bystrica a Vojenský športový klub Dukla Trenčín. Zastrešuje 34 trénerov, 89 vrcholových športovcov (z toho 54 profesionálnych a 19 zmluvných športovcov). Odbor riadi a za jeho činnosť zodpovedá hlavný tréner VŠC. Servis odboru riadenia športu (tajomníci športov a oddelenie zdravotnej, diagnosticko-regeneračnej starostlivosti) tvorí 17 ľudí.

VŠC zabezpečuje športovú prípravu športovcom v týchto športových odvetviach: Atletika, biatlon, džudo, moderný päťboj, parašutizmus, športová streľba, vodný slalom, zápasenie, kanoistika, cestná a dráhová cyklistika, vzpieranie a rôzne (karate, kulturistika, zjazdové lyžovanie, plávanie, vodný motorizmus, zjazd na divokej vode).

Predstavy nového vikára

Prvého marca som nastúpil po tragicky zomrelom podplukovníkovi Michalovi Štangovi na post generálneho vikára, preto by som sa chcel predstaviť vojenskej verejnosti a načrtnúť stručnú víziu činnosti duchovnej služby v nadchádzajúcom období.

Pochádzam z neveľkej dediny Kľušov neďaleko Bardejova. Na kňaza som bol vysvätený v roku 1988. Po vysviacke som pôsobil ako kaplán v Košiciach a v Snine. Neskôr ako farár vo farnosti Sol' pri Vranove nad Topľou. Do armády, dnes už do Ozbrojených síl som nastúpil 1. novembra 1996.

DESAŤ ROKOV V UNIFORME

Mojím prvým pôsobiskom bol Martin a tamojšie Školiace a výcvikové stredisko, z ktorého neskôr po reorganizácii vznikla Výcviková základňa mechanizovaného a tankového vojska a v ďalšom Odborná výcviková škola Pozemného vojska. V roku 2004 som bol otcom biskupom premiestnený na Veliteľstvo výcviku v Martine.

Na to, aby som rozvinul svoju víziu, si pomôžem udalosťami zo života pred rokom zosnulého pápeža Jána Pavla II., ktorého keď sa pýtali, čo ho inšpirovalo k tomu, že sa stal veľkým cestovateľom takmer po všetkých krajinách sveta, odpovedal: Toto všetko mal v pláne urobiť môj predchodca v blahej pamäti Ján Pavol I., ktorý bol pápežom iba 33 dní.

NADVIAZAŤ NA PREDCHODCU

Ja by som podobne chcel nadviazať na myšlienky a plány predchádzajúceho generálneho vikára, ktoré pre krátkosť jeho pôsobenia ostali nezrealizované. Za

jeho pôsobenia bola prijatá koncepcia duchovnej služby, z ktorej pre mňa vyplynulo niekoľko úloh.

Spoločne sme v sebe živili myšlienku vytvoriť v podčiarknutých pastoračné centrá. Podarilo sa nám ju vložiť do koncepcie. Prečo vlastne pastoračné centrá spravované vojenským, policajným a väzenským duchovným, čiže kňazmi Ordinariátu? Z minulosti existuje u vojakov akýsi komplex pre neplnenie si svojich náboženských povinností. Jedni si ho vypestovali z toho, že nemohli, iní že sa báli a preto sa nevedia asimilovať so životom civilnej farnosti. Keď sme sa rozpravali na tému pastoračné centrá, veľmi ju odobrovali, hlavne v mestách, kde sú vojenské sídliská bez duchovnej správy. Pastoračné centrum bude ich farnosťou, ktorá pre nich a pre ich rodinných príslušníkov sa stane blízkym ich vojenskej duši. A okrem toho odchodom posledného vojaka povinnej služby musí sa zmeniť aj pastoračné pôsobenie vojenského duchovného, ktoré by sa malo čím viac priblížiť civilnému spôsobu pastorácie.

OTVORENÉ DVERE

Druhým bodom mojej vízie je dokončiť predpis o duchovnej službe, ktorý bude pojednávať o vnútornom chode, organizácii, zabezpečení a činnosti duchovnej služby v mieri, počas krízových situácií a počas bojovej činnosti. V tomto čase je v štádiu pripomienkovania otcom biskupom a vojenskými kňazmi.

Tretím bodom mojej práce bude napomôcť otcom biskupovi pri obsadzovaní ešte voľných tabuľkových miest pre duchovných v ozbrojených silách. Z 22 tabuľkových miest je obsadených len pätnásť.

Štvrtou úlohou je zabezpečovanie misií kňazmi Ordinariátu OS a OZ SR. Doposiaľ naši kňazi zastrešujú tri misie: Cyprus, Kosovo a Irak. Momentálne na Cypre je kapitán Paluba, pripravuje sa nadporučík Čupalka. V Kosove je plukovník Marko Trochan, nepripravuje sa nikto, lebo dve nasledujúce obdobia zabezpečuje Česká republika. V Iraku je major Michalov, pripravuje sa poručík Dzizjak.

Ďalší bod vízie nie preto je piatym, že by bol menej dôležitým: Duchovná obnova OS SR, ktorá spočíva v nových praktikách pastoračných služieb pre vojakov profesionálov, ich rodinných príslušníkov, vojenských dôchodcov, veteránov, vojakov v misiách, aj vracajúcich sa z misií, starostlivosťou o ich rodiny počas vyslania profesionálneho vojaka do misie a po jeho návrate, starostlivosťou o rodiny v krízových situáciách, ako bolo letecké nešťastie a pod.

Milí priatelia, mojím priáním je, aby sme sa v rámci duchovnej obnovy stretávali aj častejšie, lebo som ako kňaz pripravený vám byť neustále k dispozícii, vo veciach riešenia pastoračných, duchovných, rodinných, alebo iných problémov. Ku mne máte otvorené dvere vždy. Zakaždým sa na vás teším.

(Z prezentácie generálneho vikára OS a OZ SR majora Mgr. Františka Počureka pri príležitosti uvedenia do funkcie na Deň svätého Juraja)

Foto major Tibor UJLACKÝ

6 x odpovedz

- 1) Aké pomenovanie dostala prvá vojenská operácia v histórii Európskej únie?:
 - a) Concordia
 - b) Cooperative Eufor
 - c) Dynamic Europ
- 2) Najznámejšia japonská stíhačka v druhej svetovej vojne, výrobok koncernu Mitsubishi, bola známa pod názvom:
 - a) Zero
 - b) Samurai
 - c) Kamikadze
- 3) Koľko zástupcov zakladajúcich štátov aliancie podpísalo Washingtonskú zmluvu 4. apríla 1949:
 - a) 8
 - b) 10
 - c) 12
- 4) V preklade znamená anglické slovné spojenie „under pressure“:
 - a) tlačové centrum vojenských novinárov
 - b) pod nátlakom
 - c) nečakaný prienik bojovej línie
- 5) Ktorá z týchto technických vlastností nie je charakteristická pre tank T-72M4 CZ?:
 - a) vybavenie satelitnou navigáciou
 - b) účinný dostrel 4 km (v noci viac ako 2 km)
 - c) špeciálna ochrana panciera, ktorá štvornásobne zvyšuje bezpečnosť osádky
- 6) Jediným mobilným opravárenským prvkom na operačnej úrovni v OS SR je:
 - a) Vojenský opravárenský podnik Trenčín
 - b) Opravárenský prápor Martin
 - c) Vojenský technický ústav Liptovský Mikuláš

Správne odpovede: 1a, 2a, 3c, 4b, 5c, 6b.

Legionár: nájsť a postaviť

Dlhé roky dominovala centru Serede socha vojenského legionára. Prečo tam bola, kde je dnes a čo s ňou bude? Na tieto otázky odpovedal 1. mája účastníkom 2. ročníka streleckého memoriálu, poriadaného UN Veterans Slovakia v Seredi na pamäť slovenských vojakov padlých v mierových misiách, Július Matis vedúci Mestského múzea.

Podľa jeho slov bola Sereď jednou z prvých novozriadených vojenských posádok Československej republiky, odkiaľ najskôr dobrovoľníci a potom jednotky vojakov, vracajúcich sa z légii, bránili južné hranice novovzniknutého štátu. „Pamätník bol vybudovaný práve na pamiatku legionárov, ktorí padli pri obrane Slovenska. Peniaze naň vyzbierala Slovenská liga a slávnostne ho odhalili v roku 1929,“ konštatoval na margo približne trojmetrovej postavy vojaka stojacej na rovnako vysokom podstavci J. Matis. Bohužiaľ, v roku 1959 dalo komunistické vedenie mesta sochu odstrániť.

„V Seredi vtedy otvárali nový most a na pozadí slávnostných ideologických reči o víťazstve proletariátu nemohli strpieť, aby mestu dominovala socha symbolizujúca legionárov. Tí totiž južné Slovensko bránili aj proti pádu agresívnych maďarských komunistov, ktorí na krátky čas získali moc a po prvej svetovej vojne zriadili u našich južných susedov takzvanú Maďarskú republiku rád.“

Červený pieskovec z podstavca pomníka slúžil aj ako materiál pomníčkov na miestnom cintoríne. No kde je samotná socha? Ani po roku 1989 s touto informáciou nikto neprišiel. Až nedávno jedna miestna občianka lokalizovala miesto, kde ju videla zakopávať. Zatiaľ ju však nenašli. No ani ak nevyjde zámer reinstalovať pôvodnú sochu, v Seredi by mal na počesť Československým legionárom opäť stáť nový

[FOTOZAUJÍMAVOSŤ]

pamätník. Medzinárodnú zbierku s cieľom presadiť tento zámer organizujú Československá obec legionárska v Prahe a jej partnerská organizácia v Seredi, ako aj mesto Sereď a tamojšie občianske združenie Vodný hrad. Mimochodom, príslubové listy o poskytnutí príspevku podpísali 1. mája v Seredi aj vojenský pridelenci USA, Číny či Rumunska...

Viac informácií v Mestskom múzeu Sered' na tel. č. 031-7894546.

Pavol VITKO

ZASMEJME SA ...

V jednej novej slovenskej firme sa na nástenke objavil oznam vedenia:

- Váš plat je vaša osobná vec a nemusíte preto nikomu vešať na nos, koľko u nás zarábate! Po niekoľkých dňoch bolo na ozname dopísané:
- Sľubujem, že svoj plat nevyzradím nikomu na svete. Za ten plat sa hanbím takisto ako vedenie firmy.

Sekretárka vraví riaditeľovi:

- Pán riaditeľ, prišla vám SMS-ka.
- Riaditeľ na to:
- Nech vojde.

Príde úradník celý natešený do práce, vysype pred šéfom kôš plný odpadkov, tľapne sekretárku po zadku, keď mu jeho kolega potichu povie:

- Kašli na to, Fero, ja som ten tiket zabudol podať.

Riaditeľ sa pýta sekretárky:

- Slečna, počul som ako sekretárka môjho kolegu hovorí o svojom šéfovi, že je síce dobrý, ale inak je starý, škaredý a hlúpy. Aj vy si to myslíte o mne?
- Ale pán riaditeľ, to by som si nedovolila, vy ste predsa tiež dobrý!

[ODDYCH]

Finty pri úvere sa neoplatia

[SÚDNICA]

Mnohí z nás podľahli vábeniu reklám stavebných sporiteľní s vidinou získať stavebný úver, či už na kúpu alebo rekonštrukciu bytu, resp. domu s výhodnými úrokmi, aj s troškou peňazí od štátu vo forme štátnej premie. Podobne aj slob. prof. sl. Vladimír K., príslušník VÚ 1101 Trebišov, uzatvoril zmluvu o stavebnom sporení s Prvou stavebnou sporiteľnou, a.s. Bratislava na cieľovú sumu 300.000,- Sk. Následne po tom, ako mu schválili žiadosť o mimoriadny medziúver na uvedenú sumu, v ktorej potvrdil, že finančné prostriedky použije na modernizáciu bytu, podpísal zmluvu o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere. Na jej základe mu Prvá stavebná sporiteľňa, a.s. vyplatila 240.000,- Sk, teda 80 % dohodnutej cieľovej sumy. Po tom, čo predložil účtovné doklady o účelovom použití týchto finančných prostriedkov na modernizáciu bytu vo výške 312.000,- Sk, malo mu byť vyplatených zvyšných 20 % z poskytnutého úveru.

Avšak pracovníci stavebnej sporiteľne, ktorí robia sporadické kontroly správnosti používania finančných prostriedkov stavebníkmi, zistili, že Vladimír K. uvedené finančné prostriedky nepoužil na modernizáciu bytu a zo sporiteľne ich vylákal na základe účtovných dokladov, ktoré zakúpil od neznámej osoby na základe inzerátu za sumu 5.100,- Sk a použil ich na splatenie dlhu za nájomné a služby v byte svojej matky.

Vzhľadom na to, že uvedené finančné prostriedky podľa zmluvy boli účelovo viazané na modernizáciu bytu obžalovaného a obžalovaný vedel, že ich použije a aj ich použil na iné účely, Vojenský obvodový súd Prešov ho uznal vinným z trestného činu úverového podvodu sčasti dokonaného, sčasti v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 k § 250a ods. 1, ods. 3 Tr. zák., účinného do 31.12.2005. Dopustil sa ho tým, že vylákal od iného úver a uviedol ho do omylu v otázke splnenia podmienok na poskytnutie úveru, čím získal väčší prospech.

Súd pri ukladaní trestu vyhodnotil doterajšiu beztréstnosť obžalovaného, ako aj to, že pri objasňovaní svojej trestnej činnosti napomáhal orgánom činným v trestnom konaní, trestnú činnosť priznal a úprimne oľutoval. Vladimíra K. potrestal peňažným trestom vo výške 20.000,- Sk a pre prípad, že by tento trest bol zmarený, uložil mu náhradný trest odňatia slobody na 4 mesiace.

Plk. JUDr. František KOVÁČ

Andy a kvapavka

[PRÍBEH]

„V každom chlapovi zrejme drieme kus vojaka a je tomu tak aj so mnou, hoci už som vyradený z vojenskej evidencie,“ pousmial sa 1. mája po skončení 2. ročníka strelleckého Memoriálu na počesť slovenských vojakov padlých misíach v Seredi bratislavský herec Andy Hryc. Priznal sa, že strelá rád a rovnako rád má aj armádu – najmä po tom, ako je už profesionálna. No a hoci sa mu v ten deň veľmi nedarilo, mal dobrú náladu. Medzi členmi UN VETERANS Slovakia, kde je čestným členom a kde sú združení predovšetkým bývalí príslušníci misí s ich priaznivcami, sa cítil ako medzi svojimi. A tak padlo k dobru aj zapár historiek:

„V druhom roku vojenskej katedry ma vyhodili pre nedisciplinovanosť, preto som si ju musel dokončiť až s nižším ročníkom. Nakoniec sa to podarilo a ja som v roku 1972 narukoval k 7. armáde do 7. divízie k 51. rádiotechnickému práporu do 511. rádiotechnickej hliadky v Mikulášoviciach v okrese Džčin,“ vysypal zo seba A. Hryc. A ešte konkretizoval: „Bol som zdravotník. Mal som na starosti 11 dôstojníkov, 39 vojakov a 8 služobných psov.“

Podľa jeho spomienok v Mikulášoviciach vtedy žilo len 600 ľudí, no boli tu dve fabriky – na nože a na stuhu. Bol tu však aj obrovský internát, kde žilo takmer dve tisíc Poliek. Pracovali vo fabrikách v Šluknovskom výbežku, ktorý kvôli povojnovému vysídleniu Nemcov trpel nedostatkom pracovných síl.

„Pre mňa nastali skvelé časy, keď tu vypukla choroba, ktorú poznáme pod ľudovým názvom kvapavka. Nuž, najmä naši vojaci základnej voči nej neboli imúnni. Keďže pohlavné choroby sa museli liečiť v spádovej nemocnici, ktorú sme mali v Prahe, cestoval som s nimi do hlavného mesta aj viackrát v mesiaci. Keď som vojakov odovzdal na spravidla trojdňové vyšetrovanie v Ústrednej vojenskej nemocnici, ani ma nenapadlo čakať ich niekde v kasárňach. Na legendárnom internáte FAMU na Hradební 7 som mal odložený civil. Prezliekol som sa a zakaždým som mal pred sebou minimálne dva večery bohémskeho života medzi pražskými umelcami. Paradoxne – vďaka kvapavke...“

(pv)

Autor výroku: J. W. Goethe	EČV okr. Sabinov	toto	liaty magnetický tvrdý materiál	dĺžka života	EČV okr. Banská Štiavnica	hoci, po česky	Pomôcky: OSA, AINU ALNI, IRCHA ENA, TA	4	druh slimáka	kórejská dynastia	Emil (dom.)	hmotnosť obalu	5	žiadať, prosiť, po angl.
dom, budova							rieka v Bosne							
1							zvieratá, po angl. osobné zámeno							
Autor: Vojtech Kúkol	siedma časť celku	Národná knižnica predavač korenia			otázka na kvalitu (m. rod jedn. č.)	rieka v Rusku druh usne				štát v Ázii vypuklina na chrbte				
lyže (zried. z nór.)				praobv. Japonska Interhotel (skr.)					ľudský zvuk Erika (dom.)					hydina
ekonomické oddelenie			rybie vajíčko Universal Time				meno Ericha stužka					chem. zn. tória august, po česky		
2						obyvateľ Srbska snová, spriada					preludy, vidiny umelecké trojice			
pohyb nôh pri cvičení na náradí				otec, (hovor.)	druh trop. mravca severský paroháč					včelí samček sekaj, rúb				
značka india			meno herca Pacina rimske číslo 1001		Karlova univerzita malý orchester				toleruj česká plošná miera (100 m²)			me-dzinárodný kód nášho štátu	české citoslovce (aj no, alebo nu)	
3														
spevne, melodicky (hud.)						prívržen-kyňa arianizmu								

Grand Prix pre Aligator

Hlavnú cenu v kategórii Výzbroj, technika a munícia pozemných síl na IDEB 2006 získalo ľahké obrnené vozidlo Aligator 4x4 vo verzii PK RCHBO (Prieskumný komplet radiačnej, chemickej a biologickej ochrany) z trenčianskeho Vojenského opravárenského podniku, na vývoji ktorého sa podieľal aj Elektrotechnický výskumný a projektový ústav, a.s. (EVPÚ) v Novej Dubnici. Vybavenie prototypu si vyžiadali príslušníci protichemickej jednotky podľa svojich potrieb. Na palube vozidla je deväť detektorov žiarenia, chemických a biologických toxických látok. Ďalej má Aligator PK RCHBO zariadenie na odber vzoriek, chladiaci box na ich uloženie, dekontaminačnú súpravu, meteorologickú sondu a počítačové vybavenie. Samozrejmosťou sú izolačné prístroje a ochranné odevy trojčlennej posádky.

Spolu s oceneným prototypom PK RCHBO boli na veľtrhu vystavené aj ďalšie verzie Aligatora. Okrem sériových veliteľských, ženijných a policajných verzii pútali pozornosť najmä ďalšie prototypy. Jedným z nich bol DPP (Delostrelecký prieskumný prostriedok) s pozorovacou vežou s lafetovaným guľometom PKT 7,62 mm. So zbraňou niesol aj dodatočné navigačné vybavenie a pozorovacie prístroje. Prototyp PLN slúži ako Predsunutý letecký navádzač. Špeciálnu výbavu tvoria pozorovacie a navigačné prístroje, ožiarovač cieľov a dodatočné rádiostanice. V tendri o ľahké obrnené vozidlo pre českú armádu sa uchádza aj Aligator s diaľkovo ovládaným zbraňovým systémom Mini-Samson spoločnosti Rafael. Komplet tvorí guľomet, rakety Spike a detektor strelby. Takto vybavené vozidlo je vhodné na sprevádzanie konvojov.

Miroslav BARIČ
Foto autor a Jozef ŽIAK

ALIGATOR

Dĺžka:	4,34 m
Šírka:	2,38 m
Bojová hmotnosť:	6,7 t
Max. rýchlosť:	120 km/h
Rýchlosť plávania:	6 km/h
Spotreba:	20 l/100 km na ceste, 30 l/100 km v teréne

BAJO FONDO TANGO CLUB

GOGOL BORDELLO

MARIÁN VARGA

ERIKA STUCKY

PINKIES

ERIK STUCKY
SVET SVETOMIR STRANOV
NATACHA ATLAS
THE INTERNATIONAL NOISE CONSPIRACY

VIDIEK
NY SKA JAZZ ENSEMBLE
ONDŘEJ HAVELKA PETER LIPA
THE ECSTASY OF SAINT THERESA
THE FRAMES
LOS DE ARRAIO
KEVIN JOHANNES & THE KIDS
SCRATCH PERVERTS
QUICKS ON SPEED
MUSIKVÁS PRAHA

Agentúra Pohoda, s.r.o. a Ministerstvo obrany Slovenskej republiky

ZERO 1

CHICKEN
IDA KELAROVÁ
BRATĽI ORIGINÁLI

DIZZEE RASCAL
A.M.O. TUCAN
DU ME BIEŤ

SKYE

KLADU A SKLADU
K. CHIRBÁTY

EMMANUEL

 Ministerstvo obrany
Slovenskej republiky
www.mosr.sk

www.pohodafestival.sk
14 / 15 7 06 LETISK

OHM SQUARE
LAVANNE

 Ministerstvo obrane
Slovenske republike
www.mosr.sk

www.pohodafestival.sk
14./15.7.06 LETISKO TRENČÍN